

Útmutató az önkéntes törvényhez

- amit a fogadó szervezeteknek tudniuk érdemes
A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvényről -

Útmutató az önkéntes törvényhez

**- amit a fogadó szervezeteknek tudniuk érdemes
A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvényről -**

Szerzők:

dr. Bíró Endre	I. fejezet
dr. Bullain Nilda	VI. fejezet
dr. Hajós Andrea	II. és IX. fejezet
dr. Holchacker Péter	III. és IV. fejezet
dr. Jung Andrienn	VIII. és IX. fejezet
dr. Karsai Orsolya	V. fejezet
Kahulits Andrea	VII. fejezet

Támogatók:

A kiadvány újbóli megjelenése az Új Széchenyi Terv TÁMOP 5.5.2. program támogatásával, az „Integrált megyei Önkéntes Centrum fejlesztés országos szinten” című TÁMOP-5.5.2-09/1-2009-0001 azonosítószámú projekt keretében valósult meg.

ISBN-10: 963-87111-0-8

ISBN-13: 978-963-87111-0-6

Felelős kiadó: F. Tóth András

Szerkesztő: dr. Bullain Nilda

Nyelvi lektor: Legáth Anita

Tördelés és design: Gróf Róbert

Második kiadás tördelése: www.artisthus.hu

Nyomda: Bodnár Nyomda Bt.

Kiadja:

© Önkéntes Központ Alapítvány,

Budapest, 2011

www.onkentes.hu

Bevezető	3
Rövidítések	6
Ellenőrző Lista	7

I. Fejezet

Alapkérdések	8
1. Alkalmas-e civil szervezetünk az önkéntesek fogadására?	8
2. Milyen tevékenységre fogadhatunk közérdekű önkéntest?	9
3. Mi a helyzet akkor, ha a fogadó szervezet egy harmadik intézménybe viszi az önkénteseket?	10
Gyakran Ismételt Kérdések	12

II. Fejezet

A regisztráció	13
1. Hogyan kell bejelentkeznünk a nyilvántartásba?	13
2. Mikor kell bejelentkezni?	14
3. Milyen iratokat kell beadni és csatolni a bejelentkezéshez?	14
4. Miből áll a minisztériumi nyilvántartás? Mit ellenőrizhetnek?	19
Gyakran Ismételt Kérdések	20

III. Fejezet

Kiből lehet önkéntes?	23
1. Az önkéntes személyére vonatkozó feltételek	23
2. Az önkéntes tevékenységére vonatkozó feltételek	24
Gyakran Ismételt Kérdések	26

IV. Fejezet

A szerződés	28
1. Hogyan létesítsünk önkéntes jogviszonyt?	28
2. Az önkéntes szerződés formai követelményei	28
3. Az önkéntes szerződés tartalmi követelményei	29
Gyakran Ismételt Kérdések	31

V. Fejezet

A felek jogai és kötelezettségei	33
1. A fogadó szervezet kötelezettségei	33
2. Kiskorúakra vonatkozó szabályok	36
3. Munkaügyi ellenőrzés	37
4. Az önkéntes kötelezettségei	38
5. Titoktartás	39
Gyakran Ismételt Kérdések	39

VI. Fejezet

Kártérítés	41
1. Az önkéntesnek okozott kár	41
2. Az önkéntes által harmadik személynek okozott kár	42
3. Az önkéntes által a fogadó szervezetnek okozott kár	43
Gyakran Ismételt Kérdések	44

Tartalomjegyzék	Bevezető
VII. Fejezet Juttatások 46 1. Juttatások 46 2. Melyek az ellenszolgáltatásnak minősülő juttatások? 46 3. Melyek az ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatások? 47 4. Önkéntesek biztosítási jogviszonya 51 5. Ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatások számviteli elszámolása 53 Általános szabályok 54 Gyakran Ismételt Kérdések 55	Jelen kiadvány egy sok évvel ezelőtt elkezdett törvényelőkészítő folyamat egyik nagyon fontos „befejező” állomása. A történet még 2001 őszén kezdődött, amikor az Önkéntesek Nemzetközi Évének keretében összeült egy munkacsoport, mely az önkéntesség magyarországi szabályozásának hiányosságait volt hivatott feltérképezni. A csoport megfogalmazta ajánlásait, melyek egy rendezettebb jogi keretekkel rendelkező önkéntes szektor megvalósítását tűzték ki célul. Mára az évekkel ezelőtti elképzelések valósággá váltak, és egy több éven keresztül tartó, sok vitával járó folyamat végén, 2005. június 27-én az Országgyűlés – négy párti egyetértés mellett – elfogadta A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvényt (a továbbiakban Köt.). A 2005. október 1-én életbe lépett törvény hatálya alá azóta több száz szervezet és intézmény jelentkezett be, és folyamatos az érdeklődés a törvényben foglaltak iránt. A törvény hatályba lépésekor természetesen érezhető volt, hogy a sok civil szervezet és intézmény még nem gondolta alaposan végig az önkéntesek fogadásával járó jogi kérdéseket. Ezért is tartottuk fontosnak, hogy segítséget nyújtsunk a törvényi előírások betartásában és a jog által biztosított kedvezmények igénybevételében. A törvény alapvető célja, hogy a közérdekű önkéntes tevékenységet, mint jogviszonyt szabályozza és intézményesítse a magyar jogrendszerben. A törvény elfogadása előtt ugyanis a magyar jogrendszerben nem létezett az önkéntes jogállására vonatkozó szabályozás. Ennek fényében talán még nagyobb jelentősége van annak, hogy a törvény elhárítja a korábban meglévő jogi akadályokat. A törvény révén mind a szervezetek, mind az önkéntesek fokozottabb védelemben részesülnek, és tisztázott feltételek mellett alakulhatnak ki közöttük a sokszor nem kis felelősséggel járó kapcsolatok. Mindezek mellett a törvénynek fontos szerepe lehet abban, hogy az ügyre irányítja az emberek figyelmét. A hazai környezetben megfigyelhető, hogy sok esetben az önkéntes programok azért nem tudnak kellőképpen fejlődni, mert a szervezetek vezetőinek hiányosak az ismeretei arról, hogyan lehetne az önkéntesek által elvégzett feladatokat hatékonyabbá tenni. A kiadvány nem a szervezetek jobb menedzselésének technikáiról szól, viszont a törvény által megfogalmazott keretek ismertetése jelentősen hozzájárulhat ahhoz, hogy egyre több jól működő önkéntes program valósuljon meg. Több szempontból is nagy jelentőséget tulajdonítunk e kiadvány megjelenésének. Egy jól hasznosítható útmutató kerül a szervezeteket és intézményeket vezető szakemberek kezébe. Olyan kiadványt készítettünk, mely bármikor elővehető és a felmerülő probléma jogi megoldása könnyedén megtalálható benne. Egy törvény értelmezése sokszor okoz nehézséget, ezért is fontos, hogy az egyes fejezetek szerzőinek segítségével mindenki pontosan tudja értelmezni a törvény paragrafusait leírtakat. A kiadvány nem a törvény paragrafusainak sorrendjét veszi alapul, hanem a fejezetek az életszerűség jegyében úgy épülnek egymásra, ahogy a szervezet és az önkéntes kapcsolata alakul a mindennapi élet során. A kiadvány fejezetei a megértést segítő különböző részekből állnak össze. Igyekeztünk a kereszthivatkozásokra odafigyelni, hogy a logikailag összefüggő részek könnyen beazonosíthatók legyenek. A törvényt magyarázat mellett majd gyakorlati példákat is talál az Olvasó; gyakran ismételt kérdéseket és az azokra adott válaszokat, valamint természetesen magát a törvény szövegét is megtalálhatja.
VIII. Fejezet Megszűnés 57 1. A két fél egyetértésével megszűnő jogviszony 57 2. A felmondás 58 3. A feleken kívül álló okok 59 4. Formai és tartalmi követelmények a szerződés megszűnésekor 61	
IX. Fejezet Amit az önkéntesek foglalkoztatásáról még tudni kell... 63 1. Az önkéntesek nyilvántartása a szervezeteknél 63 2. Külföldiek által, illetve külföldön végzett önkéntes munka 64 3. További kérdések 67	
Fogalomtár 68	
I. Melléklet: Bejelentő lap minta 73	
II. Melléklet: Jogi segédlet az önkéntes szerződéshez 75 a. Útmutató vázlat önkéntes szerződés összeállításához 75 b. Szerződéstervezet közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához 78 c. Szerződéstervezet kiskorú önkéntes személy esetén 80 d. Szerződéstervezet EGT-n kívüli állampolgár esetén 82	
III. Melléklet: Példa önkéntesek nyilvántartási rendszerére 85	
IV. Melléklet: A 2005. évi LXXXVIII. törvény szövege 86	

A kiadványban használt fogalmak és a jogi szakkifejezések könnyebb megértéséhez, a kiadvány végén összegyűjtött fogalomtárat adunk közre – kérjük, hogy ha a szöveg olvasása közben olyan szót, vagy kifejezést talál, melynek jelentésében nem biztos, nézze meg a fogalomtárban! Emellett a mellékletekben olyan formanyomtatványokat és útmutatókat is közzétettünk, melyek segíthetik Önt az önkéntesek törvénynek megfelelő foglalkoztatásának megvalósításában.

A kiadvány – ahogy már említettük – nem menedzsment füzet, még ha a szervezet jobb működését hivatott is szolgálni. Értelemszerűen elsősorban azon szervezetek és intézmények számára készült, amelyek a Köt. hatálya alatt kívánnak önkénteseket fogadni. A Köt. hatálya alá a nem közhasznú civil szervezetek nem jelentkezhetnek be, ebből következik, hogy ők nem tudnak önkénteseket az ebben a kiadványban leírt feltételek szerint fogadni; rájuk más jogszabályok vonatkoznak az önkéntesek fogadását illetően. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy az általuk fogadott személyek ne számíthatnának önkéntesnek, csupán azt, hogy a náluk megvalósuló önkéntes tevékenységekre nem vonatkoznak a Köt. által biztosított kedvezmények. *Azon nem közhasznú szervezetek számára, melyek szeretnék igénybe venni a törvény biztosította kedvezményeket, egyelőre nem tudunk mást ajánlani, minthogy kérjék a közhasznúvá minősítésüket.*

E kiadvánnyal párhuzamosan megjelentettünk egy magánszemélyeknek szóló tájékoztató füzetet is az önkéntességről. Amennyiben ennek segítségével szeretné tájékozni az Önöknél tevékenykedő önkénteseket jogairól és kötelezettségeikről, forduljon bátran az Önkéntes Központ Alapítványhoz! Bízunk benne, hogy ezek a kiadványok aktívan hozzájárulnak nem csak ahhoz, hogy jól megismerjék a Köt.-öt és annak megfelelően tudják fogadni az önkénteseket, de ahhoz is, hogy a meglevő önkéntes programjaik magas szakmai színvonalon és minden érintett maximális megelégedése mellett kerüljenek megvalósítására.

Végezetül szeretnénk köszönetet mondani mindazoknak, akik ennek a kiadványnak az elkészítésében részt vettek: elsősorban az egyes fejezetek szerzőinek, valamint a kiadványt konzultációval, véleménynyilvánítással segítő számos szervezetnek és intézménynek. A kiadvány szerkesztésének kialakításban pótolhatatlan segítséget nyújtottak az alábbiak:

Balogh Ágnes (Fogd a Kezem Alapítvány), Bence Rita (Szószóló Alapítvány), Benkő Ágota (Otthon Segítünk Alapítvány), Csizmas Attiláné (Nyíró Gyula Kórház), Czöndör Istvánné (Óbudai Gondozási Központ), Dely Géza (DOWN Alapítvány és Nem Adom Fel Alapítvány), Dobai Márta (Németh László Könyvtár), Dr. Oszvári Ádám (Motiváció Alapítvány), Dr. Örsi Julianna (Finta Múzeum), Forsthoffer Erzsébet (Idősek Otthona Pápakovácsi), Gábor Klára (Csokonai Művelődési Központ), Gál László (Hello Afrika Egyesület), Göröcs Ildikó és Králik Istvánné (Katolikus Karitás XXIII. János Szeretetotthon), Halász Zita (Mozgássérültek Állami Intézete), Hende Tamásné (Szociális Szolgáltató Központ Szombathely), Kelemenné Patai Edit (Ferencvárosi Gondozó Szolgálat), Kiss Gábor (Budapesti Művelődési Központ), Kovács Rita (Óbudai Gondozási Központ), Kóczán Kata (VE-GA Gyermek és Ifjúsági Szövetség), Lange Lászlóné (Kolping Támogató Szolgálat), Seprenyeiné Fodor Anikó (Szegedi Tudományegyetem Háziiorvosi Oktató Központja), Sipőcz Katalin (Egyesített Szociális Intézmény), Szabó Csilla és Takács Katalin (Mobilitás Európai Fejlesztési Igazgatóság), Szőke Katalin (Béthel Alapítvány), Tóth József (Garabonciás Egyesület).

A szöveg véglegesítéskor fontos észrevételeket kaptunk a következő személyektől: Cseri Györgyi (Önkéntes Központ Alapítvány), Józsolgálati Otthon Közalapítvány munkatársai, Kiss Gábor (Budapesti Művelődési Központ), Lőrincz László (Dobogókőért Alapítvány), Micsóka

Aranka, Miszné Korenchy Anikó (Múzeumok és Látogató Alapítvány), Ván Ágnes. Külön köszönet az Önkéntes Központ Hálózat (www.onkenteskozpontok.hu) tagszervezeteinek és az ÖT-LET Program (www.otletprogram.hu) regionális koordináló szervezeteinek a megküldött észrevételekért.

Továbbá köszönettel tartozok Horváth Balázs joghallgatónak, Móra Veronikának az Ökotárs Alapítványtól, valamint Titkos Rita kolléganőmnek a folyamatos szakmai és technikai segítségnyújtásért.

Szeretném külön kiemelni Dr. Bíró Endre szerepét és sok éves áldozatos munkáját a törvény-előkészítési folyamatban. Őszinte hálával tartozunk neki mindazért amit tett a magyarországi önkéntesség jogi környezetének a rendezése érdekében. Az ő elkötelezettsége és szakértelme nélkül egész biztos nem tarthatnánk itt, és talán ez a kiadvány sem születhetett volna meg.

Végezetül szeretnék köszönet mondani a kiadvány megjelenéséhez anyagi támogatást nyújtó szervezeteknek:

- Szociális és Munkaügyi Minisztérium, Társadalmi Párbeszéd és Civil Kapcsolatok Főosztály
- Ökotárs Alapítvány
- Európai Nonprofit Jogi Központ (ECNL)

Budapest, 2006. november 27.

F. Tóth András
ügyvezető igazgató
 Önkéntes Központ Alapítvány

EGT	Európai Gazdasági Térség
GYIK	Gyakran Ismételt Kérdés
Ket.	A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény
Köt.	A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény
Pp.	A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény
Ptk.	A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény
Szja.	A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény
SzMM	Szociális és Munkaügyi Minisztérium
Tbj.	A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény

Szervezetemben önkénteseket kívánok foglalkoztatni. A fogadó szervezet képviselőjeként mit kell tennem, hogy megfeleljek a törvényi kötelezettségeknek, és ezáltal jogosult legyek a törvény által biztosított kedvezményekre?

- **Regisztráció** – Be kell jelentkeznem az illetékes minisztérium nyilvántartásába. (Hogyan: II. fejezet, 13. oldal, Bejelentő lap minta: I. melléklet, 75. oldal)
- **Szerződés** – Szerződést kell kötnöm az önkéntesekkel, mely a törvényi előírásoknak meg felel. (Leírás: IV. fejezet, 28. oldal, Jogi segédlet: II. melléklet 77. oldal)
- **Juttatások** – A szerződéskötés során meg kell egyeznem az önkéntessel a juttatásairól, illetve biztosítanom kell a törvényben előírt juttatásokat. (Melyek ezek?: VII. fejezet, 46. oldal)
- **Jogok biztosítása** – Az önkéntes tevékenység végzése során biztosítanom kell az önkéntesek törvényben meghatározott jogait. (Melyek ezek?: V. fejezet, 33. oldal)
- **Nyilvántartás** – Az itt tevékenykedő önkéntesekről nyilvántartást kell vezetnem. (Hogyan?: IX. fejezet, 65. oldal, Példa önkéntesek nyilvántartási rendszerére 87. oldal)

Ez az ellenőrző lista egyszerűsített formában tartalmazza a Köt. által előírt minimális teendőket. A kiadvány egyes fejezeteiben megtalálja a teendőkkel kapcsolatos részletes tudnivalókat. Ha ezeket teljesítette, szervezete a törvény szellemében fogadja és menedzseli az önkénteseit, és ezáltal jogosulttá válik a törvény által biztosított adózási és egyéb kedvezmények igénybe vételére.

Köt. 1.§, 3.§

Az önkéntesség sokszínű jelenséggör. Az önkéntes tevékenységet többféle emberi viszony és szándék, érdek mozgathatja. E sokszínűségből következően az önkéntesség, önkéntes tevékenység több különböző fajtájú jogviszonynak lehet része. Az önkéntesség ma Magyarországon lehet tagsági jogviszonyon belüli (például az egyesület tagjaként végzett munka), lehet ingyenes megbízás (például egy kuratóriumi elnökség), lehet közérdekű önkéntes tevékenység (az erről szóló törvény alapján), s lehet külön szabályozott jogviszonyon kívüli önkéntesség (természetes, spontán, nem formalizált önkéntes tevékenységek).

Miért önkénteskedünk? Milyen okok, érdekek mozgatnak bennünket?

Rokonsági, szomszédsági, baráti, szakmai, hobbi, közéleti, szolidaritási, sorstársi, öngyógyító, karitatív, képzési, bajmegelőző, érdekérvényesítő, vallási, hitbéli, ideológiai, (köz)politikai, szabadidős, környezetfejlesztő, egészségvédelmi, szórakozási... és még sorolhatnánk.

Ez a kiadvány a **közérdekű önkéntes tevékenységgel** foglalkozik, ezért a továbbiakban az „önkéntes tevékenység” szóösszetétel erre a típusú önkéntességre utal, akkor is, ha nincs kifejezetten említve a közérdekűség. A közérdekű önkéntesség új dolog, ezt a fogalmat. A **közérdekű önkéntes tevékenységről** szóló **2005. évi LXXXVIII. törvény** (a továbbiakban Köt.) vezette be. A Köt. **új jogviszonyt** hozott létre, kifejezetten a közérdekű önkéntesség szabályozására. Ezzel azonban nem helyezte törvényen kívül a többi önkéntességet! A Köt. 1. § (3) bekezdése erre egyértelmű garanciát ad.

Köt.1.§ (3) E törvény nem érinti a 3. § (1) bekezdésén kívüli személynél, szervezetnél, illetve tevékenységi körben más vagy mások javára, ellenszolgáltatás nélkül végzett önkéntes tevékenységet.

1. Alkalmas-e civil szervezetünk az önkéntesek fogadására?

Minden civil szervezet fogadhat önkénteseket. Ám a Köt. szerinti közérdekű önkéntesek fogadására már nem mindenki jogosult. A Köt. 3. § meghatározza azokat a szervezettípusokat, amelyek „fogadó szervezetként”, önkénteseket közérdekű önkéntes tevékenységre szervezhetnek.

Hatféle fogadó szervezetet határoz meg a törvény:

1. Helyi **önkormányzat**, kisebbségi önkormányzat, s ezek társulásai;
2. Állami és önkormányzati **költségvetési szervek**;
3. Közhasznú és kiemelkedően **közhasznú szervezetek** (ez lehet pl. közhasznú alapítvány, közhasznú egyesület vagy közhasznú társaság);
4. **Egyházi** jogi személyek;
5. A jogképes **közszolgáltató intézmények**, ha működési engedélyük a következő közszolgáltatásokra, vagy ezekhez kapcsolódó többletszolgáltatások nyújtására szólnak:
 - a) szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató, illetve intézmény,
 - b) egészségügyi szolgáltató,
 - c) közoktatási intézmény,
 - d) felsőoktatási intézmény,
 - e) muzeális intézmény,
 - f) nyilvános könyvtár,

- g) közlevéltár,
- h) nyilvános magánlevéltár,
- i) közművelődési intézmény.

6. A nem jogképes fogadó intézmény **fenntartója** az előző pontban meghatározott közszolgáltatások, s az ezekhez kapcsolódó többletszolgáltatások körében.

Ha tehát szervezetünk, intézményünk a fenti körbe sorolható, akkor fogadhatunk közérdekű önkéntes tevékenységre embereket, s ha a törvény által biztosított kedvezményeket igénybe kívánjuk venni, akkor alkalmaznunk kell a Köt. rendelkezéseit.

Hogy miért csak ezek a szervezetek kaptak jogosultságot? A törvény célja, hogy elismerje az önkéntesek munkáját és ennek megfelelően bizonyos juttatásokat és kedvezményeket adjon, könnyítsen az önkéntességgel kapcsolatos adóterheken. Elsősorban azon önkéntes tevékenységeket kívánja így jutalmazni a törvényhozó, amelyek nagymértékben hozzájárulnak a közösségek, a társadalom fejlődéséhez és jólétéhez, bevett szóval: közhasznúak. Emellett, mivel közpénzekekről van szó, a törvény garanciákat keres arra, hogy az így juttatott kedvezmények nem kerülnek „rossz kezekbe”, azokkal átláthatóan el tudnak számolni majd a szervezetek, így itt is a szigorúbb elszámolási kötelezettséggel rendelkező közhasznú szervezetek kerültek előtérbe. (Az önkormányzatok, egyházak, költségvetési szervek értelemszerűen mindkét fő kritériumnak megfelelnek, ám a civil szervezetek közül csak a közhasznú vagy kiemelkedően közhasznú szervezetek mentek át a törvényhozás „szűrőjén”).

2. Milyen tevékenységre fogadhatunk közérdekű önkéntest?

A fenti szervezetek és intézmények **csak az alaptevékenységük, közszolgáltatásuk és közhasznú tevékenységük körében** fogadhatnak közérdekű önkénteseket. Sem az önkormányzatok, sem a közhasznú szervezetek, sem a közszolgáltató intézmények nem alkalmazhatnak közérdekű önkénteseket a Köt. szerinti tevékenységeken kívüli, kiegészítő vagy vállalkozási tevékenységekre. Például egy alapítványi ingyenkonyha alkalmazhat közérdekű önkénteseket ételosztásra, ám ha az alapítvány vállalkozási tevékenységként éttermet működtet, ott nem szolgálhat fel az önkéntes – legalábbis nem úgy, hogy a törvény által biztosított jogokat és kedvezményeket alkalmazni tudja.

A Köt. 1§ (2) és 2.§ (1) megnevez néhány olyan, konkrét önkéntes tevékenységet, melyre a közérdekű önkéntes tevékenység szabályai **nem vonatkoznak**:

- önkéntes véradás,
- önkéntes tűzoltóként és a polgári természetörként végzett munka,
- az önkéntesnek saját maga vagy hozzátartozója javára végzett tevékenysége,
- a jogszabályi, vagy hatósági határozat kötelezésén alapuló ellenszolgáltatás nélküli tevékenység (pl. a közmunka),
- a más jogviszony keretében végzett ellenszolgáltatás nélküli munka (pl. az egyesületi, vagy más tagság, kuratóriumi megbízatás alapján; vagy egyházi személyként végzett önkéntes tevékenység).

Ezekre tehát a Köt. szabályai nem alkalmazhatók (Lásd még III. Fejezet 2. cím, 24. oldal és VII. Fejezet 2. cím, 47. oldal).

Értelmezési problémát jelenthet a **Köt. 1. § (3) bekezdése**, amely szerint a Köt. „...nem érinti a 3. §. (1) bekezdésen kívüli személynél, szervezetnél, illetve tevékenységi körben más vagy mások javára, ellenszolgáltatás nélkül végzett önkéntes tevékenységet.”

E bekezdés alapján a **nem közhasznú szervezetnek ugyanúgy lehet önkéntese, mint eddig**, a Köt. hatályba lépése előtt, de azt az adóhatóság, a munkaügyi ellenőrzés, az ügyészség és minden más ellenőrző szervezet a **rendelkezésre álló polgári jogi, adózási, és munkajogi szabályok szerint fogja megítélni, nem pedig a Köt. szerint**. Így azok a költségtérítési és juttatási kedvezmények sem illetik meg, melyeket a Köt. intézményesít.

Ahogy eddig is, úgy továbbra is lehet spontán önkéntesként segíteni például a szomszéd néninek lomtanánítani a padláson, vagy egy nem közhasznú egyesületnek besegíteni az erdei szemétszedésben. Mivel azonban ezek a személyek és szervezetek nem lehetnek a Köt. szerint fogadó szervezetek, a nekik végzett önkéntesség kapcsán mozgó javak (akár pénz, akár természetbeni szolgáltatás) közteher alá fognak esni. Maga a tevékenység nem – hiszen nem megbízás, nem vállalkozás, nem munkaviszony jött létre –, viszont a tevékenység kapcsán mozgó javak és szolgáltatások már mind igen! Pl. egy értékesebb ajándéktárgy a padlásról, vagy az egyesület által kifizetett vonatjegy, ebéd, vagy szállás, ezek mind a magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvény szerint növelik a magánszemély (az önkéntes) adóalapját, s elvileg még járulékfizetési kötelezettség is tartozhat hozzájuk.

A Köt. hatályba lépését megelőzően már igen komoly hagyománya alakult ki az önkéntes tevékenységnek, melyre a Központi Statisztikai Hivatal adatai is bizonyítékkal szolgálnak: 2004-ben a non-profit szervezetek rendszeres önkéntes segítőinek száma meghaladta a 470 ezer főt, s az általuk teljesített, önkéntesen végzett munkaórák száma a 80 milliót évente. A lakossági adományok és önkéntes tevékenységek c. kutatás egyik fontos megállapítása, hogy a felnőtt lakosság 40%-a végez valamilyen formában önkéntes tevékenységet.

3. Mi a helyzet akkor, ha a fogadó szervezet egy harmadik intézménybe viszi az önkénteseket?

Azokról az esetekről van itt szó, amelyeknél a fogadó szervezet (például egyesület, alapítvány) önkéntesei egy külső intézményben végzik az önkéntesként vállalt feladatukat. Külső intézmény lehet például kórház, szociális otthon, gyermekvédelmi intézmény, iskola, erdőgazdaság, hajléktalanszálló, fogyatékosok otthona, sportintézmény, színház, művelődési központ, játszóház, kutató intézet, vagy bármely hasonló helyszín.

Ilyenkor az önkéntes jogviszony, a magánszemély és a fogadó szervezet (egyesület, alapítvány) között jön létre, ám a **fogadó szervezet egyes jogszabályban előírt, vagy szerződéses kötelezettségeit az önkéntes tevékenység helyszínéként szolgáló intézmény átvállalja**. Ennek az „átvállalásnak” a jogi alapja és kerete egy speciális együttműködési szerződés, melyet az önkénteseket fogadó szervezet és az önkéntesség helyszínéként szolgáló intézmény között kell megkötöni. Az együttműködési szerződés arról szól, hogy a fogadó szervezet kötelezettségei közül a helyszín-intézmény melyeket, hogyan, és mikor teljesít. Az önkéntesre irányadó helyszíni szabályokat is érdemes az együttműködési szerződésben előre leírni, annak érdekében, hogy a fogadó szervezet és a magánszemély közötti önkéntes szerződésben az

önkéntes kötelezettségeiként rögzíteni lehessen. Az önkéntes és a helyszín-intézmény között ugyanis nem jön létre jogviszony; a helyszínen betartandó szabályokat is – legalább az utalás szintjén – az önkéntes szerződésnek kell tartalmaznia. Ha ilyen együttműködési szerződés nem jön létre, akkor a fogadó szervezet a felelős minden törvényi kötelezettség betartásáért.

Példa: *a karitatív szervezet a gyermekkórházba szervez karácsonyi ünnepséget, műsort, ajándékozást. Azokat a magatartási szabályokat és egészségügyi követelményeket, amelyeket az önkéntesek irányában támaszt a kórház, a fogadó szervezet és a kórház közötti együttműködési megállapodásban kell meghatározni. Ennek alapján a fogadó civil szervezet írja elő az önkéntes számára az előzetes orvosi vizsgálatot (hogy ne fertőzze meg a legyengült immunrendszerű beteg gyerekeket), az intenzív osztályon tartózkodás öltözékét (hogy ne vigyen be a ruházatán baktériumot), a főnővér utasításadási jogát az önkéntes tevékenység során. Ugyanez a jogi helyzet az erdőgazdaság területén szemetet gyűjtőkkel, az árvíznél segédkezőkkel, az iskolában a szakmai ismeretterjesztőkkel, a műkedvelő színészek előadásával a nyugdíjasházban, a sportrendezvény segítőivel.*

Ettől eltérő az a helyzet, amikor a fogadó intézmény (kórház, erdőgazdaság, szociális otthon, nyugdíjasház, stb.) önmaga lép fel a Köt. szerinti fogadó szervezetként, ő köt önkéntes szerződést a magánszeméllyel, s ő biztosít minden olyan feltételt, amelyet a közérdekű önkéntes tevékenységgel kapcsolatosan a törvény a fogadó szervezetnek előír. Ebben az esetben az esetleges közreműködő civil szervezetnek nincsen különösebb szerepe a Köt. által leírt munkamegosztás és felelősségi körök szerint. (Esetleg hirdeti az önkéntesség lehetőségét kommunikációs csatornáin.)

Köt. 3. § (1) Fogadó szervezet lehet

- a helyi önkormányzat, a helyi önkormányzatok társulása és a települési önkormányzatok több-célú kistérségi társulása az általa biztosított közszolgáltatások és katasztrófavédelmi feladatai körében;
- a kisebbségi önkormányzat a jogszabályban meghatározott közfeladatai körében;
- a költségvetési szerv az alaptevékenysége körében;
- a magyarországi székhelyű közhasznú, kiemelkedően közhasznú szervezet a közhasznú és a működésével összefüggő tevékenysége körében;
- a magyarországi székhelyű egyházi jogi személy a hitéleti, a közcélú és a működésével összefüggő tevékenysége körében;
- a jogszabályban meghatározott közszolgáltatásai, vagy e közszolgáltatásokhoz kapcsolódóan a közszolgáltatásait igénybe vevőknek nyújtott többlétszolgáltatások körében a magyarországi székhelyű, illetve magyar hatóság által kiadott működési engedéllyel rendelkező, jogképes
 - szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató, illetve intézmény,
 - egészségügyi szolgáltató,
 - közoktatási intézmény,
 - felsőoktatási intézmény,
 - muzeális intézmény,
 - nyilvános könyvtár,
 - közlevéltár,
 - nyilvános magánlevéltár,

fi) közművelődési intézmény [az fa)-fi) alpontokban foglaltak a továbbiakban együtt: fogadó intézmény];

g) a nem jogképes fogadó intézmény fenntartója a fogadó intézmény jogszabályban meghatározott közszolgáltatásai, vagy e közszolgáltatásokhoz kapcsolódóan a fogadó intézmény közszolgáltatásait igénybe vevőknek nyújtott többlétszolgáltatások körében.

Gyakran Ismételt Kérdések

Kötelező-e ezt a törvényt alkalmaznia minden, önkénteseket foglalkoztató közhasznú szervezetnek? Mikor kötelező és mikor választható a törvény alkalmazása?

A törvény alkalmazása minden esetben választható. Semelyik, a törvényben felsorolt fogadó szervezetnek, így a közhasznú szervezetnek sem kötelező azt alkalmaznia. Ám ha igénybe kívánja venni a törvény által biztosított kedvezményeket – például, ha adómentesen kíván adni az önkéntesnek bizonyos juttatásokat (I. VII. Fejezet) –, akkor kötelezően alkalmaznia kell ezt a törvényt.

Köt. 3.§, 11-13.§

Azok a szervezetek és intézmények, amelyek úgy döntenek, hogy a Köt. által létrehozott közérdekű önkéntes jogviszony keretein belül kívánnak önkénteseket foglalkoztatni, kötelesek bejelentkezni a **Nemzeti Erőforrás Minisztérium által vezetett nyilvántartásba**.

1. Hogyan kell bejelentkeznünk a nyilvántartásba?

A Minisztérium a nyilvántartásbavételi eljárást, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény [továbbiakban Ket.] 12. § alapján végzi, mely szerint közigazgatási hatósági ügynek minősül minden olyan ügy, amelyben a hatóság hatósági nyilvántartást vezet. A Ket. 86. §-a alapján a Minisztérium a jogszabályban – ebben az esetben a Köt.-ben – meghatározott adatokat nyilvántartja.

A nyilvántartásba történő bejelentkezéshez a szervezeteknek a Köt. **mellékletében található „Bejelentési lapot”** kell kitölteniük, és **csatolniuk kell** a törvény 11. §-ában meghatározott – a fogadó szervezet típusától függően különböző – **melléleteket**.

A már nyilvántartásba vett szervezeteknek, a „Bejelentési lapon” feltüntetett adatokban bekövetkező **változásokat is jelezniük kell** a Minisztérium felé. Ebben az esetben ismét ki kell tölteni a „Bejelentési lapot”, és csatolni kell a szükséges melléleteket is. A törvény azonban annyi engedményt tesz, hogy a közhasznú szervezeteknek adatváltozás esetén a létesítő okirat (alapító okirat, alapszabály) másolatát csak akkor kell mellékelniük, ha a szervezet abban megjelölt célja vagy tevékenységi köre is megváltozott.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény:

A törvény hatálya

12. § (1) A közigazgatási hatóság eljárása során az e törvény hatálya alá tartozó közigazgatási hatósági ügyekben e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) Közigazgatási hatósági ügy (a továbbiakban: hatósági ügy):

a) minden olyan ügy, amelyben a közigazgatási hatóság az ügyfelet érintő jogot vagy köteleességet állapít meg, adatot, tényt vagy jogosultságot igazol, hatósági nyilvántartást vezet vagy hatósági ellenőrzést végez,

b) a tevékenység gyakorlásához szükséges nyilvántartásba vétel és a nyilvántartásból való törlés – a fegyelmi és etikai ügyek kivételével – ha törvény valamely tevékenység végzését vagy valamely foglalkozás gyakorlását köztisztviselési vagy más szervezeti tagsághoz köti.

Hatósági nyilvántartás

86. § (1) A hatóság a jogszabályban meghatározott adatokat nyilvántartja. A személyes adatok nyilvántartását csak törvény vagy a törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben helyi önkormányzati rendelet írhatja elő.

(2) A hatóság az általa kezelt nyilvántartásban szereplő hibás adatot a hiba észlelése esetén hivatalból köteles javítani, és erről az érintettet értesíteni kell.

(3) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, az ügyfél illeték vagy igazgatási szolgáltatási díj lerovása mellett a nyilvántartásból birtokosított másolatot vagy kivonatot kérhet.

2. Mikor kell bejelentkezni?

A Köt. alapján a szervezeteknek az önkéntesek foglalkoztatásának **megkezdése előtt** be kell jelentkezniük a nyilvántartásba. Ez azt jelenti, hogy amint egy szervezet működése során felmerül az önkéntesek fogadásának igénye, és tisztázódnak az általuk ellátandó feladatkörök, a bejelentést meg kell tenni a Minisztérium felé. Ezt az év során bármikor megteheti, a bejelentkezés nincsen határidőkhöz kötve.

Előállhat azonban olyan helyzet, amikor nincs lehetőség az önkéntesek előzetes bejelentésére, ilyenkor a törvény **tizenöt napos haladékot** enged a bejelentkezésre.

Példa: Ha árvízi veszélyhelyzet áll elő és egy önkormányzat önkéntesek segítségével kívánja a település védelmét biztosítani, nem elvárható, hogy bárki a bejelentkezéssel kapcsolatos adminisztrációs terhekkel foglalkozzon. Ekkor áll rendelkezésre a törvény 11. § (2) bekezdésében biztosított 15 napos határidő. Azon önkormányzatok számára viszont, amelyek rendszeresen kénytelenek szembenézni természeti katasztrófákkal, ésszerű előre bejelenteni, mely helyzetekben, milyen tevékenységi körökben számítanak önkéntesek segítségére.

Közérdekű önkéntes tevékenység bejelentésekor **nem kell valamennyi önkéntest egyenként bejelenteni**, csak magát a tevékenységet és az ellenőrzéshez szükséges legfontosabb adatokat. Az önkéntesek adatai így nem kerülnek be a központi nyilvántartásba, az ő személyük csak az őket foglalkoztató szervezet számára ismert.

Az önkénteseket foglalkoztató szervezet **csak egy alkalommal** köteles a Minisztérium nyilvántartásába bejelenteni az önkéntesek foglalkoztatását. Ezt követően csak a bejelentési lapon feltüntetett adatokban bekövetkezett változásokat kell bejelenteni.

3. Milyen iratokat kell beadni és csatolni a bejelentkezéshez?

Az eddigi tapasztalatok alapján, a nyilvántartásba vétel során a szervezetek számára sokszor komoly nehézséget okozott a szervezet típusának meghatározása, és ebből következően annak eldöntése, hogy a „Bejelentési laphoz” milyen mellékleteket kell csatolniuk.

A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény 3. § (1) bekezdése határozza meg, mely szervezetek, milyen tevékenységi körben fogadhatnak önkénteseket. A Köt. 11. §-a pedig azt szabályozza, hogy az egyes szervezeteknek milyen dokumentumokat kell elküldeniük a bejelentkezéshez.

a. Bejelentési lap

*A bejelentési lapot, a szükséges mellékletekkel együtt a Nemzeti Erőforrás Minisztérium, Esélyegyenlőségi Főosztálya számára kell elküldeni:
1055 Budapest, Hold u. 1.*

A Bejelentési lap 1. pontjának a)-d) alpontjai a szervezet adatait tartalmazzák. A szervezet nevének meghatározásakor lényeges, hogy **pontosan az a név szerepeljen a „Bejelentési**

lapon”, amely a bírósági kivonaton is megjelenik. Amennyiben a szervezet székhelye különbözik a levelezési címétől, ez utóbbit is célszerű feltüntetni az adatlapon.

Törzskönyvi nyilvántartási száma csak a költségvetési szerveknek van, ezt a civil szervezeteknek nem kell kitölteniük. Ide tehát *nem* a szervezet bírósági nyilvántartásba vételéről döntő bírósági végzés számát kell beírni.

A szervezetek a „Bejelentési lapon” minden esetben **csak egy kategóriát jelölhetnek meg** a fogadó szervezet típusaként, függetlenül attól, hogy az egyes csoportok között lehetnek átfedések.

Példa: A közérdekű önkénteseket foglalkoztató szervezetek nyilvántartásába egy önkormányzati fenntartású szociális intézmény kíván bejelentkezni. Ebben az esetben előfordulhat, hogy a bejelentési lapon a fenntartó jogán az önkormányzatot jelöli meg az intézmény mint a fogadó szervezet típusát, illetve megjelöli a szociális intézmény kategóriát is. Az intézmény mindkét esetben költségvetési szerv is. Ilyenkor, mivel a bejelentési lapon csak egy típust lehet megjelölni, az intézménynek a költségvetési szerv kategóriát kell választania.

Az 3. § (1) a)-e) pontban említett csoport esetében **a fogadó szervezet típusa** a döntő. Annak a fogadószervezetnek, amelyik az a)-e) pontok alatt felsorolt kategóriák közül valamelyiknek megfelel, ezek közül a pontok közül kell **egyet** megjelölnie. Ebben a csoportba tartoznak (a) a lakosság közszolgáltatásokkal történő ellátásáért felelős helyi önkormányzatok és társulásaik, (b) a kisebbségi önkormányzatok, (c) az állami, önkormányzati feladatokat ellátó költségvetési szervek, (d) a közhasznú, kiemelkedően közhasznú szervezetek és (e) az egyházi jogi személyek.

A fogadó szervezetek másik csoportjába [3. § (1) bekezdés f) pont] olyan, – **jogszabályban pontosan definiált – intézmények, illetve szolgáltatók tartoznak**, amelyek a társadalom szempontjából kiemelkedő szolgáltatásokat nyújtanak, működtetésük engedélyhez, regisztrációhoz, illetve ellátási szerződéshez kötött, s a működtetésükhöz szükséges személyi és tárgyi minimumfeltételek is többnyire jogszabályban vannak meghatározva. A 3. § (1) bekezdés g) pont alapján, amennyiben az intézmény **nem jogképes**, annak fenntartója lehet a fogadó szervezet, amely egyébként is gyakorolja az intézménnyel kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket. A fenntartó bármely természetes, vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság lehet, az ágazati jogszabályoknak megfelelően. Tehát, ha az intézmény nem jogképes, de a fenntartója a 3. § (1) bekezdés a)-e) pontjába tartozik a fenntartó intézmény típusát kell csak megjelölni. **Az f) pont alatt felsorolt intézménytípusok közül akkor kell megjelölni egyet, ha az intézmény nem önálló jogi személy, de a fenntartó szervezet például egy gazdasági társaság**, amely külön, tevékenysége alapján nem lenne jogosult önkénteseket foglalkoztatni.

Fontos megemlíteni azonban, hogy a fogadó intézmény, illetve fenntartója csak a jogszabályban meghatározott **közszolgáltatásai, vagy e közszolgáltatásokhoz kapcsolódóan a közszolgáltatásait igénybevevőknek nyújtott többlétszolgáltatások** körében jogosult közérdekű önkéntes foglalkoztatására. E körbe olyan tevékenységek tartozhatnak, mint a hospice, a betegek, ellátottak megfürdése, vagy önkéntes részvétel régészeti kutatásokban. Nincs arra lehetőség, hogy a fenntartó más, nyereségérdekelt tevékenysége érdekében használja az önkéntes munkáját. (Lásd I. fejezet 2. cím, 9. oldal)

A bejelentési lap 2. pontjában az önkéntesek közreműködésével ellátni kívánt **tevékenységi köröket** konkrétan, minél részletesebben kell meghatározni. A fogadó szervezetnek itt **nem azt kell megjelölnie, hogy milyen foglalkozású emberekre van szüksége, hanem azt, hogy milyen feladatokat kíván velük ellátni** (pl. adatrögzítő helyett adatrögzítés). Tevékenységi körnek ebben az esetben túl tág a szociális, kulturális, egészségügyi stb. tevékenység meghatározás. Ugyanezért nem megfelelő a létesítő okiratban szereplő tevékenységekre, vagy jogszabályokra utalás. A „Bejelentési lapon” „munkakör” részletességgel kell a tevékenységi köröket körülírni, mint például: adminisztrációs tevékenység, rendezvény-szervezés, kiadvány-szerkesztés stb.

A Bejelentési lap 3-6. pontjai az önkéntesek foglalkoztatásának olyan jellemzőire kérdeznak rá, melyeknek a Köt. **speciális feltételeket** szab.

A törvény alapján **engedélyköteles építési munkában** csak a 3. § (1) bekezdés a)-e) pontja alatt felsorolt fogadó szervezetek jogosultak önkéntest foglalkoztatni (tehát az ágazati szabályozás alá eső speciális intézmény már nem). Természetesen, amennyiben pl. egy kistéleplülés lakóinak bevonásával kíván iskolát építeni, a helyi önkormányzat fogadó szervezetként foglalkoztathat önkénteseket, ugyanígy a hívek önkéntesként részt vehetnek a templom építésében, de egy nyereségérdekelt fenntartó a beruházásaihoz nem lesz jogosult a közérdekű önkéntes munka igénybevételére.

Amennyiben a fogadó szervezet építésiengedély-köteles munkában kíván önkéntest foglalkoztatni, a **cím pontos megjelölésével** kell az építési tevékenység helyét meghatározni. Abban az esetben, ha utcanév vagy házszám kijelölésére nem került még sor, úgy a helyrajzi-szám jelzése is megfelelő. Engedélyköteles építési tevékenység esetén minden helyszínt be kell jelenteni, minden egyes alkalommal külön-külön.

b. Mellékletek

A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény 11. § (3) bekezdése szerint a bejelentkező szervezeteknek e következő dokumentumokat kell csatolniuk:

Szervezet típusa	Csatolandó dokumentumok
- Helyi önkormányzatok társulása - Közhasznú, kiemelkedően közhasznú szervezetek. (Alapítványok, egyesületek, közhasznú társaságok)	- Társulási megállapodás másolata - Hatályos létesítő okirat (alapító okirat, alapszabály) másolata. A másolatokon nincs szükség semmilyen hitelesítő záradékra, vagy aláírásra. - A szervezet nyilvántartásba vételére illetékes bíróság 30 napnál nem régebbi igazolása a szervezet adatairól (hatályos kivonat, cégkivonat), amelyet minden esetben eredeti példányban kell csatolni.
Egyházi személyek	Nyilvántartásba vételre illetékes bíróság harminc napnál nem régebbi igazolása az egyházi jogi személy adatairól.

Egyházi személy – annak alapszabályában jogi személynek nyilvántartott, bírósági nyilvántartásba nem vett – szervezeti egysége	- Nyilvántartásba vételre illetékes bíróság harminc napnál nem régebbi igazolása az egyházi jogi személy adatairól. - Az egyházi jogi személy képviselőjének nyilatkozata a szervezeti egység státuszáról.
--	---

Ha a Köt. 3. § (1) bekezdés f) pontja alatt felsorolt ágazati szabályozású intézmény, illetve annak fenntartója kíván önkénteseket foglalkoztató szervezetként bejelentkezni, akkor a bejelentéshez mellékelni kell annak igazolását, hogy a fogadó intézmény jogszerűen működik. Ez az igazolás beszerezhető a működését engedélyező szervtől.

A fogadó intézmények egyes típusainál az ágazati törvények meghatározzák, hogy mely szervek jogosultak működésüket engedélyezni.

Szervezet típusa	Működés igazolására szolgáló irat
Szociális szolgáltató	Városi jegyző engedélye
Nappali ellátást nyújtó szociális intézmény	Városi jegyző engedélye
Bentlakásos szociális intézmény	A megyei szociális és gyámhivatal engedélye
Gyermekjóléti szolgáltatás és a gyermekek napközbeni ellátása esetén	Az önkormányzat jegyzőjének engedélye
Helyettes szülői hálózat, nevelőszülői hálózat, külső férőhelyen biztosított utógondozói ellátás	Az illetékes megyei gyámhivatal engedélye

Egyéb, a fenti két pont alá nem tartozó gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység	Az illetékes megyei gyámhivatal engedélye
Egészségügyi szolgáltató	Egészségügyi hatóság által kiadott működési engedély
Közüoktatási intézmény	Ha a nevelési-oktatási intézményt nem helyi önkormányzat alapítja, működésének megkezdéséhez az illetékes jegyző engedélye szükséges
Felsőoktatási intézmény	A Felsőoktatási Regisztrációs Központ engedélye
Muzeális intézmény	Az oktatási és kulturális miniszter engedélye
Nyilvános könyvtár	Annak igazolása, hogy a könyvtár szerepel az Oktatási és Kulturális Minisztérium által a nyilvános könyvtárakról vezetett jegyzékben
Közleléltár	Fenntartó igazolása a jogszerű működésről
Nyilvános magánleléltár	Az oktatási és kulturális miniszter engedélye
Közüművelődési intézmény	Az önkormányzattal, mint az intézmény fenntartójával kötött közzüművelődési megállapodás

A jogszerű működés igazolása mellett a törvény megkívánja, hogy amennyiben a fogadó intézmény, illetve annak fenntartója, az alábbi szervezetek valamelyike, úgy a következő dokumentumokat csatolják:

Intézmény/fenntartó típusa	Csatolandó dokumentum
• Társadalmi szervezet, alapítvány, közalapítvány, egyházi jogi személy, közhasznú társaság vagy gazdasági társaság	• Szervezet nyilvántartásba vételére illetékes bíróság harminc napnál nem régebbi igazolását a szervezet adatairól (hatályos kivonat, cégkivonat)
• Egyéni vállalkozó	• Vállalkozói engedély másolata.

Általános szabályként elmondható, hogy a közérdekű önkénteseket foglalkoztató szervezetek nyilvántartásába történő bejelentkezéskor elegendő a **létesítő okirat másolatát** csatolni. A másolatokon nincs szükség semmilyen hitelesítő záradékra, vagy aláírásra.

A csatolandó **kivonatoknak** azonban mindenképpen **eredetinek és harminc napnál nem régebbinek** kell lenniük. Fontos kiemelni, hogy a bírósági nyilvántartásba vételt elrendelő végzés **nem azonos** a kivonattal és a végzés csatolása nem helyettesítheti az utóbbit.

Köt. 3. § (2) Építésiengedély-köteles munkában való részvételre önkéntes az (1) bekezdés a)–e) pontja szerint foglalkoztatható.

(3) A fogadó szervezet feladatainak ellátásához jogszabályban, illetve hatósági határozatban előírt létszámfeltételek önkéntes foglalkoztatásával nem teljesíthetők.

(4) Az a fogadó szervezet, amely jogszabály alapján köteles az általa nyújtott szolgáltatás során okozott kár megtérítésére felelősségbiztosítási szerződést kötni, önkéntest akkor foglalkoztathat, ha a felelősségbiztosítási szerződés kiterjed az önkéntes által okozott kár megtérítésére is.

11. § (1) A fogadó szervezet a kormányzati társadalmi és civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős minisztériumnak (a továbbiakban: Minisztérium) a melléklet szerinti

Bejelentési lapon köteles előzetesen bejelenteni

a) az önkéntesek foglalkoztatását,

b) a Bejelentési lapon feltüntetett adatokban bekövetkező változásokat.

(2) Ha az önkéntes szükséghelyzetben történő alkalmi foglalkoztatásának előzetes bejelentésére nincs lehetőség, a bejelentési kötelezettségnek a közérdekű önkéntes tevékenység megkezdésétől számított tizenöt napon belül kell eleget tenni. A melléklet 1. pontja szerinti adatokban bekövetkező változást az azt követő tizenöt napon belül kell bejelenteni.

(3) A bejelentéshez mellékelni kell

a) helyi önkormányzatok társulása esetén a társulási megállapodás másolatát;

b) közhasznú, kiemelkedően közhasznú szervezet esetében

ba) a hatályos létesítő okirat másolatát és

bb) a szervezet nyilvántartásba vételére illetékes bíróság harminc napnál nem régebbi igazolását a szervezet adatairól (hatályos kivonat, cégkivonat);

c) egyházi jogi személy esetén a nyilvántartásba vételére illetékes bíróság harminc napnál nem régebbi igazolását az egyházi jogi személy adatairól.

(4) Fogadó intézmény, illetve annak fenntartója esetén a bejelentéshez mellékelni kell annak igazolását, hogy a fogadó intézmény jogszerűen működik, továbbá, ha a fogadó intézmény, illetve annak fenntartója

a) társadalmi szervezet, alapítvány, közalapítvány, egyházi jogi személy, közhasznú társaság

vagy gazdasági társaság, a szervezet nyilvántartásba vételére illetékes bíróság harminc napnál nem régebbi igazolását a szervezet adatairól,

b) egyéni vállalkozó, a vállalkozói engedély másolatát.

(5) Ha a fogadó szervezet egyházi jogi személy – annak alapszabályában jogi személynek nyilvánított, bírósági nyilvántartásba nem vett – szervezeti egysége, a kérelemhez mellékelni kell az egyházi jogi személy képviselőjének erre vonatkozó nyilatkozatát.

(6) Közhasznú szervezet esetén az adatváltozás bejelentésekor a létesítő okirat másolatát csak akkor kell mellékelni, ha az abban megjelölt cél, illetve tevékenységi kör megváltozott.

4. Miből áll a minisztériumi nyilvántartás? Mit ellenőrizhetnek?

A minisztérium által az önkénteseket fogadó szervezetekről vezetett nyilvántartás tartalmazza:

- a szervezetek nevét,
- székhelyét,
- adószámát illetve törzskönyvi nyilvántartási számát,
- a fogadó szervezet típusát,
- az önkéntesek közreműködésével ellátni kívánt tevékenységi köröket.

Tartalmazza továbbá azt is, hogy kíván-e a szervezet építésiengedély-köteles tevékenységet végezni és ha igen, az építési tevékenység pontos helyét. A Minisztérium, önkéntesek fogadására jogosult szervezeteket tartalmazó nyilvántartása megtalálható a www.civil.info.hu honlapon, és mint ilyen teljesen nyilvános.

a. Ellenőrzés

Amennyiben a munkabiztonsági és munkaügyi ellenőrzés szerve, az adóhatóság, a fogadó szervezet szakmai vagy törvényességi ellenőrzését végző szerv észleli, hogy a fogadó szervezet a **bejelentési kötelezettségének nem tett eleget**, erről értesíti a Minisztériumot. [Köt. 13. § (1)]

Ha a Minisztérium tudomására jut, hogy egy nyilvántartásba nem vett szervezet önkénteseket foglalkoztat (és jogosulatlanul vett igénybe adókedvezményeket), először felhívja a szervezetet, hogy bejelentkezési kötelezettségének tegyen eleget. Ha a szervezet a felhívás kézhezvételét követő harminc napon belül nem tesz eleget a felhívásnak, a Minisztérium megtiltja a fogadó szervezetnek önkéntes foglalkoztatását, legfeljebb 1 év időtartamra. [Köt. 13. § (3)]

b. Hiánypótlás, új bejelentkezés

Ha egy szervezet **nem megfelelően tölti ki a bejelentési lapot, vagy nem csatolja a szükséges mellékleteket**, a Minisztérium nyolc napos határidő megjelölésével **hiánypótlásra** hívja fel. Ha a szervezet nyolc napon belül postára adja a javított bejelentési lapot és a szükséges mellékleteket, a Minisztérium határozatot hoz a nyilvántartásba vételről. A hiánypótlást ugyanarra a címre kell elküldeni, ahova a bejelentési lapot küldték.

Amennyiben egy szerv a hiánypótlási felhívás kézhezvételét követő nyolc napon túl adja postára a hiánypótlást, illetve ha a hiánypótlás ellenére a bejelentés továbbra is hiányos, a Minisztérium a nyilvántartásba vételi **eljárást megszünteti**, és a szervezetet nem veszi nyilvántartásba.

A döntés ellen jogorvoslatnak nincs helye, de **ez nem akadályozza**, hogy a szervezet egy újabb bejelentési lap és a szükséges mellékletek megküldésével **új eljárást kezdeményezzen**. Azok a szervezetek, akiket nem vettek nyilvántartásba, akár azonnal beküldhetnek egy új bejelentési lapot a szükséges melléletekkel. Ez esetben új eljárás indul, amire semmilyen kihatással nincs az, hogy a szervezetet az előző eljárás során nem vették nyilvántartásba.

Köt. 12. § (1) A 11. §-ban foglaltak szerint bejelentett adatokról a Minisztérium a fogadó szervezetek nyilvánossága és az önkéntesek védelme érdekében nyilvántartást vezet.

(2) A nyilvántartásba vételről a Minisztérium kizárólag az iratok alapján dönt. A Minisztérium megtagadja a bejelentő, illetve a bejelentésben meghatározott tevékenységi kör nyilvántartásba vételét, illetőleg törli a nyilvántartásból a fogadó szervezetet, illetve tevékenységi kört, ha

a) a bejelentő nem a 3. § (1) bekezdése szerinti fogadó szervezet,

b) kétséget kizáró módon megállapítható, hogy a bejelentésben megjelölt tevékenységi körben önkéntes nem foglalkoztatható.

(3) A nyilvántartásban szereplő adatokat a Minisztérium az internetes honlapján közzéteszi.

(4) A Minisztérium a nyilvántartásban szereplő adatokat átadja a munkabiztonsági és munkaiügyi ellenőrzés szerveinek az önkéntesek jogszabályszerű foglalkoztatásának ellenőrzése céljából.

13. § (1) Ha a munkabiztonsági és munkaiügyi ellenőrzés szerve, az adóhatóság, a fogadó szervezet szakmai vagy törvényességi ellenőrzését, illetve felügyeletét ellátó szerv észleli, hogy a fogadó szervezet a bejelentési kötelezettségének nem tett eleget, erről a fogadó szervezet nevének, székhelyének és adószámának megjelölésével értesíti a Minisztériumot.

(2) Ha a Minisztérium tudomására jut, hogy a fogadó szervezet a bejelentési kötelezettségének nem tett eleget, felhívja a fogadó szervezetet a kötelezettség teljesítésére.

(3) Ha a bejelentési kötelezettségének a fogadó szervezet a felhívás kézbevétele követő harminc napon belül nem tesz eleget, a Minisztérium határozatban – a jogsértés súlyának figyelembevételével – legfeljebb egy évre megtiltja a fogadó szervezetnek önkéntes foglalkoztatását, és az általa vezetett nyilvántartásban feltünteteti

a) a fogadó szervezet nevét, székhelyét és adószámát,

b) a tilalom kezdetének és megszűnésének időpontját.

Gyakran Ismételt Kérdések

Bejelentkezhet-e a közérdekű önkénteseket foglalkoztató szervezetek nyilvántartásába nem közhasznú, vagy kiemelkedően közhasznú jogállású civil szervezet?

Nem. A Köt. 3. § (1) bekezdés meghatározza, mely szervezetek fogadhatnak közérdekű önkéntes jogviszony keretében önkénteseket. A felsorolás d) pontja alapján civil szervezet csak akkor foglalkoztathat önkénteseket e törvény hatálya alatt, ha közhasznú, vagy kiemelkedően közhasznú jogállású. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a nem közhasznú szervezeteknél nem dolgozhatnak önkéntesek más jogviszony keretei között (lsd. 1. fejezet).

Megfelel-e a tevékenységi kör meghatározásakor a szervezet létesítő okiratára, jogszabályra, esetleg TEÁOR számokra történő utalás?

Nem. A törvény célja az, hogy az önkéntes tevékenység végzésekor a korábbinál fokozottabb védelemben részesítse, mind az önkéntest, mind az őt fogadó szervezetet. Ennek előfeltétele, hogy nyilvánvaló legyen, a szervezet által foglalkoztatottak közül kik az önkéntesek és milyen tevékenységet végeznek. Nem megfelelő tehát, ha egy szervezet átmásolja a létesítő okiratában szereplő összes tevékenységi kört a bejelentési lapra, hiszen nem valószínű, hogy a szervezet valamennyi feladatát önkéntesek végeznék, ráadásul a létesítő okiratok megfogalmazása nem is elég konkrét. Ugyanez a helyzet a jogszabályokra, vagy TEÁOR számokra utalás esetében, amelyek megfogalmazása túl tág a törvény céljaihoz mérve.

Csak akkor jelentkezzünk be a minisztériumi nyilvántartásba, ha biztosan szeretnénk önkénteseket fogadni és azt is tudjuk, hogy körülbelül milyen feladatkörük lesz. Enélkül nincs értelme, csak felesleges adminisztrációt vállalunk fel.

Van-e valamilyen következménye annak, ha egy szervezet bejelentkezik a nyilvántartásba, de végül mégsem foglalkoztat önkéntest?

Nincs. A Minisztérium által az önkénteseket foglalkoztató szervezetekről vezetett nyilvántartás célja az, hogy minden önkénteseket fogadó szervezet megjelenjen benne. Úgy is mondhatjuk, hogy a regisztráció jogosultságot keletkeztet az önkéntesek fogadására, nem pedig kötelezettséget. A Köt. 11. § (1) bekezdése úgy fogalmaz, hogy a fogadó szervezet az önkéntesek foglalkoztatását előzetesen köteles bejelenteni, tehát amikor tevékenységük még nem kezdődött el. E követelmény folytán szükségképpen előállhatnak olyan helyzetek, amikor a jövőbeli fogadó szervezet már tudja milyen tevékenységi körökben fog önkénteseket foglalkoztatni, az önkéntesek azonban még nem kezdték meg a munkát.

Ugyanez a helyzet akkor, amikor a fogadó szervezetnél valamilyen okból szünetel az önkéntesek foglalkoztatása. Ezt sem kell bejelenteni a Minisztériumnak, hiszen könnyen elképzelhető, hogy a szervezet később ismét igénybe veszi önkéntesek segítségét a már nyilvántartásba vett tevékenységi körökben.

Milyen előnye származik egy szervezetnek, szociális intézménynek, vagy például egyházközségnek, amennyiben regisztrálja magát a minisztériumban?

A törvény hatálya alatti önkéntes foglalkoztatás biztonságot jelent mind a szervezetnek, mind az önkéntesnek, főleg abban az esetben fontos ez, ha hosszú távú önkéntességről van szó.

A fogadó szervezet és az önkéntes közötti szerződést írásba kell foglalni, ha az határozatlan időre szól, vagy legalább 10 napra kötik, amiben pontosan meg kell határozni az önkéntes tevékenység tartalmát, a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásának helyét, a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítandó időt és a pihenőidőt, a költségtérítéseket és jutalmat (ha illet biztosít a szervezet).

Emellett a Köt. hatálya alatt foglalkoztatott önkéntes esetében, lehetőség van arra, hogy teljesen tisztán (a fekete munka gyanúját elkerülve) biztosítson a szervezet az önkéntes számára adó és járulékmentesen költségtérítést, illetve adhat jutalmat és külföldön végzett önkéntes munka esetében napidíjat.

Ki kell-e jelentkeznie a nyilvántartásból annak a szervezetnek, amely nem akar tovább önkénteseket foglalkoztatni, vagy ez nem áll módjában?

A nyilvántartásból nem kötelező kijelentkezni. Nem jár semmilyen jogkövetkezménnyel az, ha egy szervezet, amely már nem foglalkoztat önkénteseket továbbra is szerepel a nyilvántartásban. A nyilvántartásba való felvétel csak az önkéntesek foglalkoztatásának jogosultságát teremti meg, nem jár azzal a kötelezettséggel, hogy valóban foglalkoztassák őket.

Ettől függetlenül azonban minden nyilvántartásba vett szervezetnek jogában áll kérnie a nyilvántartásból való törlését, egy a nyilvántartást vezető minisztériumhoz intézett kérelemmel. A kérelmen szerepelnie kell a képviselő eredeti aláírásának, illetve csatolni kell a szervezet nyilvántartásba vételére illetékes bíróság harminc napnál nem régebbi igazolását a szervezet adatairól (hatályos kivonat).

A helyi/területi szervezetekkel is rendelkező országos hatókörű szervezetek esetében, az anyaszervezetnek vagy a területi szerveknek kell bejelenteniük az önkéntesek foglalkoztatását?

Amennyiben a központi szervezet és a területi szervek is jogképesek, úgy el kell dönteniük, hogy milyen szinten kívánják az önkénteseket foglalkoztatni, és eszerint kell a bejelentést megtenni. Ha például inkább az országos hatókörű szervezet fogadja az önkénteseket és közvetíti őket a tagszervezeteihez, akkor ésszerűbb, ha a központ jelentkezik be. Ellenben, ha az önkéntesek kizárólag a területi szervnél tevékenykednek, akkor ez utóbbiak kerüljenek nyilvántartásba vételre.

Más a helyzet akkor, amikor csak az anyaszervezet rendelkezik jogképességgel, ebben az esetben a területi szervek nem, csak az anyaszervezet szerepelhet önkénteseket fogadó szervezetként.

Ha egy szervezet nem szeretné magát regisztrálni, fogadhat-e továbbra is önkéntest?

A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. Törvény (Köt.) egy lehetőség arra, hogy a törvényben meghatározott feltételek teljesítése esetén, a fogadó szervezetek a törvény hatálya alatt fogadjanak önkénteseket.

Ez nem teremt kizárólagosságot, önkéntest a jövőben is lehet fogadni az eddigi formákban, mint például az ingyenes megbízás, vagy az egyesületi tagság keretében. Ezért nem kötelező a regisztráció sem, viszont, ha egy szervezet nem regisztráltatja magát a minisztériumnál, akkor a törvényben meghatározott kedvezményeket (költségtérítés, jutalom) sem veheti igénybe.

Hol érhető el a bejelentkezési lap?

E kiadvány mellékletében is megtalálható, mely elektronikus formában a www.onkentes.hu honlapról tölthető le.

Köt. 4. §

A válasz mi sem egyszerűbb, gondolnánk: mindenki, lehet önkéntes, aki felelősséget érez társaiért, a közösségért, vagy valamely ügyért és ezért hajlandó arra, hogy szabadidejében nem az egyéni haszonszerzés érdekében, hanem más, vagy mások javára önként tevékenykedjen. Ez való igaz; ám a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény mégis **szűkíti azok körét, akik a törvény értelmében ún. közérdekű önkéntesnek minősülnek.**

Vajon miért? A korábbiakban már említettük, hogy a törvény a fogadó szervezetek körét szűkebben határozta meg, mint ahány szervezet valójában fogadhat önkénteseket, azért, hogy a közhasznúság szempontjait érvényesíteni tudja. Ehhez hasonlóan, a lehetséges önkéntesek körét is szűkítette, amivel lényegében **magukat az önkénteseket kívánja megvédeni.** Például a gyerekeket, vagy azokat, akik a fentebb említett önkéntes elhatározáshoz szükséges belátás képességével vélhetően nem rendelkeznek; vagy akik valamely speciális területen szeretnének önkénteskedni, ahol az általánosnál szigorúbb szabályok, követelmények érvényesülnek. Emellett **a törvény szellemének a kijátszását is meg kívánták akadályozni**, pl. amikor olyan tevékenységről van szó, ahol a munkavégzést, feladatot más jogviszony keretében látják el, illetve ha azt kifejezetten más jogviszony keretében kell elvégezni.

Tehát amikor valaki a törvény önkéntesekre vonatkozó „összeférhetetlenségi” vagy „kizáró” rendelkezéseit hallja, vagy olvassa, akkor arra gondoljon, hogy ez nem egy értelmetlen szűkítés, hanem a védtelen személyek nemkívánatos kihasználásának megakadályozása, illetve a törvény szellemének kijátszása ellen való fellépés. Egyebekben pedig mindenki lehet önkéntes, csak a törvény adta lehetőségeket nem lehet minden esetben kihasználni.

1. Az önkéntes személyére vonatkozó feltételek

Mindezekről függetlenül a törvény a lehető legszélesebben húzza meg azt a határt, amikor önkéntesekről beszélhetünk. Ennek értelmében minden cselekvőképes, korlátozottan cselekvőképes, illetve 10 év feletti, kiskorúsága miatt cselekvőképtelen magyar állampolgár vállalhat közérdekű önkéntes tevékenységet. (A cselekvőképes jogi fogalom, lényegében azt jelenti, hogy valaki önmaga képes saját ügyeinek intézésére. Lásd a Fogalomtárban.)

Ebbe a körbe tartozik továbbá minden Európai Unió tagállam, valamint az Európai Gazdasági Térség államainak állampolgára (EGT – lásd a Fogalomtárban), amennyiben az előző feltételeknek ő is megfelel. Sőt, még az Európai Unión kívüli országok állampolgárai is lehetnek önkéntesek, ha az őket fogadó szervezet megfelelő felelősségbiztosítást köt, ellátásuk, szállásuk és visszautazásuk biztosított, valamint, ha egészségügyi ellátásra jogosultak, vagy azt fedező biztosítással rendelkeznek. Igaz, a nem EU állampolgárok esetében sem érvényesülnek ezek a megkorlátozó követelmények, ha a hatályos idegenrendészeti jogszabályoknak megfelelő státusszal rendelkeznek (menekült, menedékes, bevándorolt, letelepedett – pl. itt él és dolgozik), vagy ha valamely EU állampolgár egyenesági rokonuk, illetve házastársuk.

Figyelembe kell venni, hogy a gyerekeket a felnőttekénél sokkal nagyobb védelemben kell részesíteni. Önkéntes tevékenységet viszonylag nagy számban ma is végeznek gyermekek. A jogszabálynak több részletszabálya is fokozott védelmet biztosít a gyermekek számára. A törvény meghatározza az önkéntes tevékenységre fordítható maximális időt és minimálisan szükséges napi pihenőidőt, amelyet nem fogadó szervezetként, hanem összességében kell számítani. Ez abszolút korlát, de az önkéntes tevékenységre fordítható maximális idő a tevékenység jellegének és az önkéntes életkorának, fejlettségének, képességeinek függvényében kevesebb is lehet.

A közérdekű önkéntes tevékenység speciális feltételei

Nagykorú, korlátozottan cselekvőképes önkéntes csak olyan közérdekű önkéntes tevékenységet végezhet:

- amely megfelel életkorának, testi és értelmi fejlettségének, képességének
- nem veszélyezteti egészségét, fejlődését, valamint tankötelezettségének teljesítését
- mely 6 és 20 óra között történik
- Magyarországon történik

18 év alatti önkéntes csak olyan közérdekű önkéntes tevékenységet végezhet

- amely megfelel életkorának, testi és értelmi fejlettségének, képességének
- nem veszélyezteti egészségét, fejlődését, valamint tankötelezettségének teljesítését
- mely 6 és 20 óra között zajlik
- melynek befejezése és másnapi kezdése között legalább 14 óra pihenőidő biztosított

16-18 éves önkéntes csak olyan közérdekű önkéntes tevékenységet végezhet, mely

- maximum 4,5 óra/nap és 18 óra/hét.

16 év alatti önkéntes csak olyan közérdekű önkéntes tevékenységet végezhet mely:

- Magyarországon történik
- tanszünetben maximum 3 óra/nap és 12 óra/hét
- tanítási napon maximum 2 óra/nap és 6 óra/hét
- tanítási időben, tanítási napon kívül maximum 3 óra/nap és 6 óra/hét

2. Az önkéntes tevékenységére vonatkozó feltételek

A törvény nem csak életkor, cselekvőképesség, vagy állampolgárság, azaz az önkéntes személyre vonatkozóan fektet le korlátozó szabályokat, hanem az önkéntesen végzett tevékenység tartalma, mibenléte alapján is. Ezen esetekben a törvény nem azt mondja ki, hogy valamely személy egyáltalán nem lehet önkéntes, hanem azt, hogy **bizonyos tevékenységet nem láthat el közérdekű önkéntes tevékenység keretében.**

Így, ha egyéb jogszabályok valamely feladat ellátását, munkakör betöltését (pl. orvos, vagy ápoló) **képzettségi, nyilvántartásba vételi, egészségügyi vagy egyéb feltételekhez** köti, akkor a vállalt tevékenység végzésekor az önkéntesnek is meg kell felelnie e feltételeknek. Azaz, ha valaki például önkéntesen vállal ápolói feladatokat, akkor a szakképesítést igénylő feladatokat csak akkor láthatja el, ha megfelelő végzettséggel rendelkezik. Ezeket a feltételeket a lehető legmagasabb fokú (egészségügyi, szakmai stb.) biztonság elérése érdekében határozták meg már az eredeti tevékenység szabályozásakor is, melyek be nem tartása komoly veszélyt hordoz magában a mégoly lelkes önkéntes tevékenysége során.

Hasonló indokkal zárja ki az önkéntesek köréből a törvény azokat, akik **tevékenységét más jogszabály határozza meg.** Azaz, ha egy jogszabály bizonyos feladatok ellátását meghatározott jogviszonyhoz köti (ilyenre kell gondolnunk köztisztviselők, ügykezelők szolgálati jogviszonya, bírák, ügyészek szolgálati jogviszonya esetén), e feladatokat önkéntes nem láthatja el. Sőt, a törvény lehetőséget ad arra is, hogy egyes ágazati jogszabályok bizonyos munkakörökben kifejezetten kizárják önkéntesek alkalmazását.

Nem csak a speciális szakmai előírások miatt kell szigorúan megvédeni az önkéntes jogviszony törvény szelleme szerinti megvalósulását, hanem annak rosszindulatú, tudatos kijátszása ellen is. Éppen ezért a törvény megtiltotta a fogadó szervezeteknek, hogy a munkavállalójukat, közalkalmazottjukat, vagy más, részükre ellenérték fejében munkát végző személyeket **munkakörükben önkéntesként foglalkoztassanak**, kijátszva ezzel a túlórára, ügyletre vonatkozó jogszabályokat. Azaz, ha valakit munkaadója arra kívánja rávenni, hogy a rendes munkaidején felüli tevékenységet „önkéntesen” lássa el, akkor erre a törvény még csak véletlenül se biztosítson lehetőséget.

Hasonlóképpen, a törvény nem teszi lehetővé azt sem, hogy ha egy szervezetnél **jogszabályi kötelezésen alapuló munkát végeznek**, e tevékenységi körben ugyanaz a személy önkéntesként is tevékenykedhessen. Ez azokra az esetekre vonatkozik például, ahol az egyes ágazati jogszabályok határozzák meg, hogy az egyes intézményekben, bizonyos munkakörökben hány fő és milyen képesítésű alkalmazottat (pl. betegágyra vonatkozóan minimálisan hány fő nővér, vagy orvos; vagy tanulószámra vonatkozóan minimálisan hány fő tanár alkalmazása kötelező) kell foglalkoztatni. Ha ezen minimális követelményeknek a fogadó intézmény nem tesz eleget, akkor a hiányzó alkalmazottak „helyére” önkénteseket nem lehet „felvenni”.

A korlátozások következő tartalmi körét a **tanulói, illetve kollégiumi jogviszonyban** állók intézményeikben vállalt közérdekű önkéntes tevékenysége adja. Ilyen esetekben a törvény egyértelműen fogalmaz a közoktatási intézményben tanulók védelme érdekében: kizárja ugyanis, hogy közérdekű önkéntes jogviszony jöjjön létre a gyermek és az intézmény között. Azaz a törvény értelmében az iskola tanulója, vagy a kollégium tagja nem lehet önkéntese saját iskolájának, illetve kollégiumának. Ez alól – a gyakorlatból kiindulva – azért tesz kivételt a törvény: ha az iskola az oktatási és kollégiumi tevékenységhez nem közvetlenül kapcsolódó tevékenység során fogadja önkéntesként saját tanulóját. A korlátozás nem vonatkozik pl. a táboroztatásra és más közösségi programokra (melyeket az iskola szervez ugyan, de a tanulói kötelezettségeket nem érinti).

Az önkéntes jogi kategóriája a munkavégzés oldaláról is „zárt”: ugyanis, ha az önkéntes a fogadó szervezet egyéb munkavállalóival akár teljesen megegyező tevékenységet is végez, akkor sem válik alkalmazottá. A munkajogi szabályokat tekintve ez úgy is megfogalmazható, hogy a közérdekű önkéntes tevékenység egyáltalán **nem minősül munkajogi értelemben keresőtevékenységnek**, így az önkéntes munkanélküli és szociális ellátásainak megállapítása-sakor, az önkéntes tevékenysége során kapott juttatás sem vehető figyelembe (azok költségtérítéses jellege miatt). Azaz ha valaki munkanélküliként végez közérdekű önkéntes tevékenységet, vagy önkéntesként munkanélkülivé válik, akkor az őt munkanélküliként megillető juttatások tekintetében nem lehet figyelembe venni az önkéntesként eltöltött időt, illetve az ott kapott – jogszabálynak egyébként megfelelő – juttatásokat.

Köt. 4. § (1) Önkéntes lehet

- a cselekvőképes személy,
- a korlátozottan cselekvőképes személy,
- a tizedik életévét betöltött, kiskorúsága miatt cselekvőképtelen személy.

(2) Az önkéntes elláthat minden olyan tevékenységet,

- amelyre vonatkozóan megfelel a jogszabályokban meghatározott képesítési, egészségügyi, nyilvántartásba vételi és egyéb feltételeknek, valamint

b) amelynek ellátását törvény, kormányrendelet vagy miniszteri rendelet (a továbbiakban együtt: jogszabály) nem köti meghatározott jogviszonyhoz, illetve amelynek önkéntessel történő ellátását jogszabály nem zárja ki.

(3) Aki a fogadó szervezettel fennálló más jogviszony keretében ellenszolgáltatás fejében munkát végez, a munkakörébe tartozó feladatokat a fogadó szervezetnél önkéntes jogviszonyban nem végezheti.

(4) Aki a fogadó szervezetnél jogszabályi kötelezésen, jogerős bírósági határozaton, illetve hatósági kötelezésen alapuló tevékenységet végez, az e körbe tartozó feladatokat a fogadó szervezetnél önkéntes jogviszonyban nem végezheti.

(5) A tanuló nem létesíthet önkéntes jogviszonyt azzal a közoktatási intézménnyel, amellyel tanulói jogviszonyban, kollégiumi tagsági viszonyban áll. Ez a korlátozás nem vonatkozik a közoktatási intézmény által szervezett és a tanulói jogviszonnyal, kollégiumi tagsági viszonnal összefüggő kötelezettséget nem érintő táboroztatási tevékenységre és egyéb közösségi programokra.

(6) Az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban nem részes állam állampolgára – ide nem értve a menekültként vagy menedékesként elismert, bevándorolt, illetve letelepedett személyt, illetőleg az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam állampolgárának egyeneságbeli rokonát és házastársát – közérdekű önkéntes tevékenységet akkor végezhet, ha

a) a fogadó szervezet az önkéntes által okozott kár megtérítésére felelősségbiztosítási szerződést kötött,

b) az önkéntes szállása, ellátása és visszautazása biztosított,

c) az önkéntes egészségügyi szolgáltatásra jogosult, vagy rendelkezik az egészségügyi szolgáltatások költségét fedező biztosítással.

Gyakran Ismételt Kérdések

Lehet-e egyesületi tag, tisztségviselő önkéntes? Lehet-e alapítvány kurátora önkéntes?

Igen, lehet, ám nem az egyesületi tagsági, tisztségviselői, kurátori jogviszonyból eredő kötelezettségei ellátására nézve. Tehát ugyanaz a személy állhat egyszerre tagsági és önkéntesi jogviszonyban is a szervezettel. Amikor részt vesz a közgyűlésen és döntéshozói felelősséggel szavaz, akkor tagsági jogviszonyból eredő, az alapszabályban rögzített jogosultságaival él, illetve kötelezettségeit gyakorolja. Amikor azonban önkéntesen segít az egyesület programjaiban (pl. faültetés, gyermekfelügyelet) akkor, – ha a felek így döntenek – önkéntes jogviszony jöhet létre. (Lásd még VII. Fejezet, 2. cím)

Lehet-e munkanélküli az önkéntes?

A kérdés kétféleképpen is feltehető, de mindkétszer igen a válasz. Természetesen nem lehet akadálya annak, hogy az egyébként munkanélküli személy közérdekű önkéntes tevékenységet végezzen, illetve az egyébként közérdekű önkéntes tevékenységet végző személyek is lehetnek – jogi értelemben – munkanélküliek.

A lényeges szabály a munkanélküli személyek közérdekű önkéntes tevékenységével kapcsolatban azonban az, hogy az önkéntes munkanélküli és szociális ellátásainak megállapításakor az önkéntes tevékenysége során kapott juttatás nem vehető figyelembe azok költségterítéses jellege miatt.

Lehet-e nem EU polgár is önkéntes Magyarországon?

Igen, lehet (hiszen bárki lehet önkéntes), viszont ha nem EU, vagy EGT tagországból érkezik, a Köt. által biztosított kedvezményeket akkor veheti igénybe, ha teljesülnek a Köt. által a 4. § (6) pontban leírt feltételeknek (lásd fent). (Lichtenstein, Izland és Norvégia ugyan nem EU tagok, de az EGT részesei, ezért az innen érkező önkéntesek az EU állampolgárokkal egy elbírálás alá esnek.)

A törvény hatálya kiterjed-e külföldi személy által végzett önkéntes munkára?

A Köt. a magyar fogadó szervezeteknél akár külföldi, akár magyar állampolgár által végzett önkéntes munkára, illetve a magyar állampolgár által magyar fogadó szervezetnél külföldön végzett önkéntes tevékenységre terjed ki. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a külföldi személy magyar fogadó szervezetnél végzi a tevékenységet, akkor a törvény hatálya erre az önkéntes tevékenységre is kiterjed.

Főiskolai, egyetemi hallgató lehet-e önkéntes saját intézményénél?

Igen, lehet. Miután a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény megszorító feltételt a tanulói jogviszony fennállása (általános, vagy középiskola) esetére határoz meg, így ez a kitétel a felsőfokú tanulmányait végző főiskolai vagy egyetemi hallgatók tekintetében nem áll fenn. A már felnőttkorú hallgatók ugyanis már saját felelősségükre eldönthetik, hogy vállalják-e az önkéntes tevékenységet, így ezt semmiképpen sem kívánta megakadályozni a törvény.

Honnan tudhatja az önkéntes, vagy a fogadó szervezet, hogy kettejük között a jogszabálynak megfelelően létrejöhet-e a közérdekű önkéntes jogviszony?

Ahhoz, hogy a Köt.-ben megfogalmazott jogok megillessék az önkéntes jogviszony alanyait, tehát a fogadó szervezetet és az önkéntest, ahhoz a törvényben foglalt feltételeknek mindkét félnek meg kell felelnie. Azonban a gyakorlatban problémát jelenthet az önkéntes életkorának, cselekvőképességi státuszának meghatározása, vagy a fogadó szervezetek kötelezettségei teljesítésének ellenőrzése.

Annak érdekében, hogy ez megtörténhessen, a fogadó szervezet jogosult az önkéntes valamilyen azonosításra alkalmas iratát megnézni, azzal a megszorítással, hogy arról másolatot nem készíthet, azt nem tárolhatja. Sőt, a törvényben meghatározott adatokon felül az önkéntes személyi adatait egyáltalán nem kezelheti (nem kérheti el, nem tárolhatja, nem használhatja fel stb.).

Az önkéntes ugyanakkor a fogadó szervezetekről vezetett és az interneten nyilvánosan elérhető adatbázis alapján könnyedén ellenőrizheti, hogy az általa kiválasztott szervezet fogadhatja-e egyáltalán közérdekű önkéntesként. Érdemes azonban arra is figyelnie a körültekintő önkénteseknek, hogy a nyilvános adatbázisban csak bizonyos határidő elteltével kerülnek nyilvánosságra az adatok, így ha elsőre nem találjuk az adott szervezetet az adatbázisban, bizonyosodjunk meg róla, hogy nem pont ebben, a bejelentés utáni átmeneti időben kerestük az adatbázisban. Ha a szervezet nincsen az adatbázisban, az nem azt jelenti, hogy tilos lenne ott önkénteskedni, hanem csak azt, hogy a törvény által biztosított kedvezményeket, juttatásokat ez a szervezet és az önkéntesei nem vehetik igénybe.

1. Hogyan létesítsünk önkéntes jogviszonyt?

Miért van, hogy ha közérdekű önkéntes tevékenységet szeretnék vállalni, akkor önkéntes jogviszonyt kell létesítenem? Valóban, első hallásra bizarrul és talán egy újabb felesleges adminisztratív kötelezettségként hangzik. A kérdés azonban korántsem ennyire „botor”.

A közérdekű önkéntes tevékenységre vonatkozó törvénynek ugyanis tulajdonképpen az az egyik legfőbb eredménye, hogy egy **teljesen új, munkavégzésre irányuló, önálló** (jogi szakkifejezéssel élve: sui generis) **jogviszonyt alkotott meg**, ami lehetővé teszi, hogy elhatároljuk más, első ránézésre hasonló jogviszonytól (pl. az ingyenes megbízástól). A megkülönböztetés pedig a törvény adta lehetőségek kihasználása érdekében egyáltalán nem mellékes.

A közérdekű önkéntes jogviszony szabályait az erről szóló törvény, a Köt. és a Ptk. szabályai határozzák meg. A jogviszony elvben „kétszereplős”: **a fogadó szervezet és az önkéntes között jön létre**, de nincs akadálya annak, hogy a szerződésben félként szerepeljenek más személyek, mint pl. az önkéntesek „közvetítésével” foglalkozó civil szervezetek, külső intézmények, vagy egy külföldi partner. (Ennek a gyakorlatban megvalósuló formációit még csak meg sem kíséreljük felsorolni, hiszen éppen az a törvény célja, hogy elősegítse az önkéntesség minél sokszínűbb meggyökeresedését.) A két főszereplő azonban mindenképpen része az önkéntes jogviszonynak.

Ám ahhoz, hogy a közérdekű önkéntes jogviszony egyáltalán létrejöjjön, külön aktussal, az ún. **önkéntes szerződéssel kell létrehozni**, melynek során a jogviszony alapvető tartalmi elemeit meg kell határozni. Ez mindkét felet megvédi a későbbi, felesleges vitáktól.

A törvény tulajdonképpen az önkéntes jogviszony létrehozásakor is az önkéntesek pártján áll, még akkor is, ha sokan feleslegesnek gondolják a megállapodás megkötését. Célja ugyanis, hogy minél rugalmasabban tegye lehetővé a közérdekű önkéntes jogviszony létrehozását, úgy, hogy közben az önkénteseket is megvédje és megakadályozza a törvény kijátszását. Ennek érdekében azonban bizonyos esetekben határozott alaki (formai) és tartalmi követelményeket támaszt.

2. Az önkéntes szerződés formai követelményei

Az önkéntes szerződés létrejöhet szóbeli, illetve írásbeli megállapodással. Sőt, a Ptk. rendelkezései alapján, még ráutaló magatartással is. (Akkor beszélünk ez utóbbiról, amikor a felek ugyan nem mondják ki, hogy ők most önkéntes szerződést kötöttek, de minden egyéb tekintetben egyikük önkéntesként, másikuk fogadó szervezetként tevékenykedik.)

A szigorúbbnak tűnő szabályokat természetesen a kötelező írásbeliségre vonatkozó rendelkezések jelentik. **Bizonyos esetekben ugyanis az önkéntes szerződést mindenképpen írásba kell foglalni!** Ilyen kötelezettség terheli a feleket például akkor, ha legalább tíz napra kötik az önkéntes szerződést. De egyes esetekben akkor is írásba kell foglalni az önkéntes szerződést, ha az a tíz napnál is rövidebb tartamra köttetik. Ilyen fokozott biztonságot érdemlő esetnek tekinti a törvény (a) az önkéntes védelmét (pl. ha az önkéntes harmadik országból érkezik, illetve a tevékenységét külföldön végzi, vagy ha a felmondási jogot korlátozzák); (b) az állami ellenőrzés eredményességét (ha az önkéntes engedélyköteles építési munkában vesz

részt); (c) a jogviták megelőzését (ha az önkéntes juttatásban részesül, a munkaruha és a jutalom kivételével); illetve (d) a közfeladat-ellátás biztonságát (ha ágazati jogszabály rendeli el az írásbeliséget).

Főszabály szerint a korlátozottan cselekvőképes és cselekvőképtelen önkéntesek védelme érdekében is írásbeli alakot kíván a törvény, azzal a rugalmassággal, hogy, ha egyszeri alkalomról van szó, akkor nem kell írásba foglalni. Ez például akkor fordulhat elő, ha a gyermek egy környezetvédelmi akció keretében, egy erdőterület egynapos takarításában vesz részt.

A szerződést írásba kell foglalni, ha:

- határozatlan időre, vagy legalább tíz napra kötik
- 18 év alatti vagy korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes esetén legalább két napra kötik
- az önkéntes juttatásban részesül, kivéve, ha ez csak védőfelszerelésre, vagy munkaruhára, illetve a törvényben meghatározott jutalomra korlátozódik (Ld. még VII. fejezet)
- az önkéntest engedélyköteles építési munkában foglalkoztatják
- a tevékenységet külföldön végzik
- az önkéntes az Európai Unió kívüli tagország állampolgára (kivéve, ha menekültként, menedékesként elismert, bevándorolt illetve letelepedett személy, vagy ha EU tagország állampolgárának egyenesági rokona, házastársa)
- ha azt a jogot korlátozzák, hogy bármelyik fél azonnal felmondhassa a szerződést
- ha az önkéntes ezt kifejezetten kéri
- ha a szerződéskötési kötelezettséget jogszabály rendeli el

3. Az önkéntes szerződés tartalmi követelményei

A törvény azonban nem pusztán formai követelményeket támaszt az önkéntes szerződéssel szemben, hanem elő is írja, hogy **miben kell megállapodniuk** a feleknek. A szerződésben meg kell állapodni elsősorban is magáról az önkéntes tevékenységről, az elvégzendő feladatokról. Emellett, – a jutalom kivételével – az önkéntesnek biztosított juttatásokban is meg kell egyezni. Meg kell határozni az önkéntes tevékenységre fordítandó időt és a pihenőidőt is. A törvény persze nem képes minden egyes önkéntes helyzetet előzetesen szabályozni, így egy rugalmasan értelmezhető szabály értelmében, az ágazati jogszabályok az önkéntes szerződés több kötelező tartalmi elemét is meghatározhatják, méghozzá az egyes tevékenységek, intézmények, szolgáltatások jellegének megfelelően. Ilyen pl. Az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény, mely a 17. §, illetve a 9. §-ában több tartalmi elemet is előír.

A szerződésnek tartalmaznia kell:

- Az önkéntes tevékenység tartalmát,
- a tevékenység ellátásának helyét,
- a tevékenységre fordítandó időt,
- a pihenőidőt,
- azokat a juttatásokat, amelyeket az önkéntes részére biztosítanak (ezekről rendelkezni kell a szerződés megszűnésének esetére is)
- egyes esetekben jogszabály meghatározhatja a szerződés egyéb kötelező tartalmi elemeit is

A szerződés megkötésekor érdemes végiggondolni minden olyan kitételt, ami alapján egyértelművé válik, hogy miben állapodtak meg a felek, és ezeket belevenni a szerződésbe. Természetesen bele kell venni az itt is felsorolt törvényi minimum-pontokat, és emellett mindazt, amit valamelyik fél még fontosnak tart. Az önkéntesség természetéből adódó sokszínűség, az egyes önkéntesek élethelyzetének különbözőségéből adódó eltérés megköveteli az egyedileg megfogalmazott szerződéseket. Ezért, még ha nagyszámú önkéntessel kötünk is szerződést – esetleg valamilyen sablon alapján –, érdemes **minden egyes önkéntessel külön megállapodni** arról, mi kerül az ő szerződésébe.

A fogadó intézmény vezetőjének nagyon alaposan át kell gondolnia, mi kerül a szerződésbe. Noha az önkéntes munka során bármikor előállhat egy előre nem látható helyzet, az önkéntes legyen tisztában azzal, hogy mit vár(hat)nak el tőle, meddig terjed a cselekvési kompetenciája.

Példa: Az értelmileg korlátozottakat ellátó intézményben, vagy fogyatékkal élőket segítő támogató szolgáltatóknál, a gondozott sok esetben gondnokság alatt áll. A gondnok az intézményekkel köt szerződést az ellátásra, ugyanezen intézmény köti az önkéntessel is a szerződést. Pontosan definiálni kell az önkéntes jogosultságát és kötelezettségét, mind a gondnokkal fennálló kapcsolat tartására, együttműködésre, mind a gondnoklaltal való érintkezés mikéntjére.

A szerződést azonban nem kilóra mérik, így a felesleges, a jogviszony szempontjából érdektelen elemeket nem fontos a megállapodásban rögzíteni (pl. azt, hogy ki finanszírozza a projektet). E kiadvány II. számú melléklete tartalmaz egy „Jogi segédletet” a szerződés megkötéséhez, amely sorra veszi a lehetséges pontokat és többféle mintával szolgál a szerződni kívánó feleknek.

Felmerülhet a kérdés, ki és hogyan köthet szerződést akkor, ha az önkéntes nem rendelkezik teljes cselekvőképességgel (azaz, a törvény szerint nem képes teljesen önállóan ellátni ügyeit). A Köt. ezeket az eseteket is szabályozza: a korlátozottan cselekvőképes személy esetében az önkéntes szerződést a törvényes képviselő (szülő, gyám, illetve gondnok) hozzájárulásával, az önkéntes köti meg. Cselekvőképtelen önkéntes esetén pedig a szerződést a szülő, gyám köti meg, hiszen a cselekvőképtelen személy jognyilatkozata a Ptk. 12/C. §-ának (1) bekezdése szerint semmis; de a szerződés megkötéséhez szükség van a gyermek beleegyezésére.

Köt. 6. § (1) A közérdekű önkéntes tevékenység önkéntes jogviszony keretében végezhető, amely a fogadó szervezet és az önkéntes között megkötött önkéntes szerződéssel jön létre. Az önkéntes szerződésben meg kell határozni

- a közérdekű önkéntes tevékenység tartalmát,
 - a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásának helyét,
 - a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítandó időt és a pihenőidőt,
 - azokat a 2. § (3) bekezdésének a)–h) pontja szerinti juttatásokat, amelyeket az önkéntesnek biztosítanak, és rendelkezni kell azokról az önkéntes szerződés megszűnésének esetére.
- (2) A fogadó intézménynél, illetve annak fenntartójánál végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetén jogszabály meghatározhatja az önkéntes szerződés további kötelező tartalmi elemeit is.
- (3) Korlátozottan cselekvőképes személy önkéntes szerződést csak a törvényes képviselő beleegyezésével köthet.
- (4) Kiskorúsága miatt cselekvőképtelen önkéntes esetén az önkéntes jogviszonnyal kapcsolatos

jognyilatkozatokat a törvényes képviselő teszi meg, de az önkéntes szerződés megkötéséhez és módosításához az önkéntes beleegyezése szükséges.

(5) Az önkéntes szerződést írásba kell foglalni, ha

- az önkéntes szerződést határozatlan időre, vagy legalább tíz napra – tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes esetén legalább két napra – kötik,
- az önkéntes a 2. § (3) bekezdésének b)–h) pontja szerint juttatásban részesül,
- az önkéntest engedélyköteles építési munkában való részvételre foglalkoztatják,
- a közérdekű önkéntes tevékenységet külföldön végzik,
- az önkéntes az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban nem részes állam állampolgára, ide nem értve a menekültként, vagy menedékesként elismert, bevándorolt, illetve letelepedett személyt, illetőleg az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam állampolgárának egyeneságbeli rokonát és házasársát,
- bármelyik fél azonnali hatályú felmondáshoz való jogát korlátozzák,
- az önkéntes kéri,
- ezt jogszabály elrendeli.

Gyakran Ismételt Kérdések

Kinek kell megfogalmaznia az Önkéntes szerződést?

A törvény e tekintetben nem állít fel kötelezettséget, hiszen mindkét fél érdeke, hogy a jogszabálynak megfelelő alaki és tartalmi kellékekkel szülessen meg az önkéntes szerződés. Így a közös megállapodásuknak megfelelően, akár a fogadó szervezet, akár az önkéntes is megfogalmazhatja a szerződés konkrét szövegét.

E tekintetben egyetlen szempont, hogy a jogszabályi (ami esetünkben elsősorban a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény, valamint a Ptk.) követelményeknek feleljen meg a szerződés.

Praktikus szempontok alapján a fogadó szervezetnek mégis nagyobb a felelőssége e tekintetben, hiszen az önkéntes vélhetően kevesebb-szer találkozik a törvénnyel, és esetleg kevésbé van tisztában a speciális követelményekkel. Arról nem is beszélve, hogy az önkéntessel szemben fennálló felelősség is azt diktálja, hogy a fogadó szervezet fokozott gondossággal járjon el a szerződés jogszerű megkötése érdekében.

Mi történik, ha a felek elfelejtik megkötni az önkéntes szerződést?

A kérdés kicsit másképp is megfogalmazható: vajon előfordulhat-e olyan szituáció, amikor az önkéntes tevékenység zajlik, de mégsem jön létre az önkéntes jogviszony. A törvény feltételei alapján előfordulhat. Mégis e kérdés megválaszolásakor hangsúlyoznunk kell, hogy sokszor olyan esetben is megkötetik a szerződés, amikor azt a felek nem is gondolják: hiszen ha a szerződést nem foglalják írásba, de a főbb tartalmi kérdésekben megállapodnak és az önkéntes tevékenységet elvégzik, akkor ráutaló magatartással, a közérdekű önkéntes jogviszony attól még létrejött.

Ez alól kivételt jelentenek azok az esetek, amikor a törvény határozott követelményeket támaszt a jogviszony létesítése szempontjából. Ezekben az esetekben az írásba foglalás, vagy a meghatározott tartalmi elemek megléte alapvető fontosságú. Ezek hiánya azzal járhat, hogy a

törvény által megfogalmazott jogosultságok nem illetik meg sem az önkéntest, sem pedig a fogadó szervezetet. (A gyakorlatban valószínűbb, hogy az írásbeliség hiánya okoz problémát, mivel a tartalmi elemekben a legtöbbször megállapodnak a felek, akár szóban, akár írásban. Ha például szóbeli szerződés esetén nem állapodtak meg a pihenőidőről, és a helyszínen az önkéntes rákérdez, hogy most pihenhet-e mert elfáradt, akkor lényegében a szóbeli szerződést utólag kiegészítik, és így a törvény szempontjából is teljessé, érvényessé válik.)

Az önkéntes szerződésben el lehet-e térni a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény rendelkezéseitől?

Az önkéntes szerződésben nem lehet eltérni a törvény rendelkezéseitől, amelyek kötelező érvényűek; kivéve, ahol a törvény kifejezett felhatalmazást ad erre a feleknek. Emellett kivételt képezhetnek azok az esetek, amelyekben a törvény, vagy nemzetközi szerződések másképp rendelkeznek (Köt. 15. § (2) bekezdés). (Lásd még II. Melléklet, Útmutató – a 8. pont, 78. oldal)

15. § (2) E törvénynek az önkéntes jogviszonyra vonatkozó szabályaitól – ha e törvény vagy nemzetközi szerződés kivételt nem tesz – az önkéntes szerződésben érvényesen eltérni nem lehet.

Köt. 5. §, 8-9. §

Az önkéntes jogviszony a fogadó szervezet és az önkéntes között a szerződés megkötésével jön létre. A jogviszony tartalmát a két fél közötti megállapodás, lényegében a felek jogai és kötelezettségei jelentik. Függetlenül attól, hogy a felek kapcsolata mennyi időre szól: egy alkalomra, vagy hosszú távra, fontos, hogy mind a szervezet, mind az önkéntes jogai és kötelezettségei tisztázottak legyenek. Ennek egyik lehetséges módja, hogy írásba foglalják a szerződést és mindezeket rögzítik benne. Ám tudni kell, hogy az itt ismertetésre kerülő szabályok ennek hiányában is érvényesülnek az önkéntes jogviszony egész tartama alatt.

Nagyon fontos, hogy a felek tisztában legyenek a jogaikkal és kötelezettségeikkel, ugyanis a felelősségi kérdéseket nagyban befolyásolja e szabályoknak a betartása, illetve megsértése.

1. A fogadó szervezet kötelezettségei

a. Egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtése

A fogadó szervezetnek az önkéntes tevékenység megszervezése során biztosítani kell, hogy az önkéntes a munkáját **biztonságos körülmények között, az egészséget nem veszélyeztetve láthassa el.**

Ez azt jelenti, hogy az adott tevékenységre előírt **munkavédelmi szabályokat** az önkéntesek esetében is ugyanúgy be kell tartani, mint a munkaviszonyban foglalkoztatott személyek esetében. Egyrészt lehetnek speciális szabályok előírva az adott tevékenységre (pl. védőfelszerelés biztosítása), másrészt minden fajta tevékenységre vonatkoznak olyan általános előírások, melyeket minden esetben figyelembe kell venni. Ezek közé tartozik, hogy minden önkéntes számára biztosítani kell a tevékenység jellegéhez igazodóan a megfelelő minőségű ivóvíz, öltözködési, tisztálkodási, egészségügyi, étkezési, pihenési és melegedési lehetőséget. Szabadtéri munkahelyen gondoskodni kell az önkéntesek időjárás elleni védelméről. (Ez pl. történhet úgy is, hogy a fogadó szervezet mindenkinek ad egy esőkabátot, de úgy is, hogy mindenkinek megmondja, hogy hozzon esőkabátot.)

A tárgyi feltételek megteremtése mellett, a **személyi feltételekre** is oda kell figyelni, ami azt jelenti, hogy az önkéntes csak olyan munkát végezhet, amihez megfelelő élettani adottságokkal rendelkezik, saját maga és mások egészségét, testi épségét nem veszélyezteti. Tehát nemcsak az önkéntes egészségének, testi épségének védelmét kell szem előtt tartani, hanem az önkéntes tevékenysége során, a vele kapcsolatba kerülő személyekét is. Ez a szempont leginkább az egészségügyben kerül előtérbe – ahol az önkéntességnek amúgy is nagy hagyománya van –, hiszen sok önkéntes végez egészségügyi képesítést nem igénylő feladatot. A betegellátás biztonsága érdekében akár a fogadó szervezet, akár az egészségügyi szolgáltató (pl. kórház) megkövetelheti az önkéntes egészségi alkalmasságának vizsgálatát.

Példa: Talán furcsán hangzik, de a biztonságos, egészséget nem veszélyeztető munkakörülmények követelményének katasztrófa-sújtotta helyzetekben is meg kell felelni. A mentési, elbáráltási munkálatoknál a fogadó szervezetnek ugyanúgy felelőssége van abban, hogy az önkéntesei épen, egészségesen kerüljenek ki a munkából. Ezért képzést kell tartania, védőmel-

lényt kell adnia, állandó szakszerű felügyeletet kell biztosítani, az embereket úgy kell beosztania, hogy képességeikhez mért veszélynek legyenek kitéve stb.

Kiskorú, illetve korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes esetében pedig a fentiek túl arra is figyelemmel kell lenni, hogy csak olyan jellegű tevékenységet végezhet, amely igazodik életkorához, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségéhez, képességeihez és az egészséges fejlődését károsan nem befolyásolja. Emellett a kiskorúak esetében, az önkéntes tevékenység végzése nem veszélyeztetheti a tankötelezettség teljesítését.

Példa: Abban esetben, ha az önkéntes tevékenység során a táborozó gyermekek a község játszóterének felújítási munkáiban vesznek részt, nagyon körültekintően kell eljárni a munka megszervezése előtt. Figyelembe kell venni, hogy gyermekek ne használjanak veszélyes szerszámokat, illetve csak a nagyobbak – ha már elég nagyok hozzá – végezzék azt a tevékenységet a szükséges védőfelszerelés használatával. Emellett minden gyermeknek biztosítani kell, hogy a szabadban végzett munka során kellő védelmük legyen a leégés ellen, illetve a folyadék szükségletüket is biztosítani kell.

b. A pihenőidő biztosítása

A fogadó szervezet az önkéntes számára **köteles pihenőidőt biztosítani**. Ennek mértékét a törvény csak a kiskorú önkéntesek esetében határozza meg konkrétan, a felnőttek esetében azt mondja ki, hogy a szükséges mértéket kell biztosítani.

A szükséges mérték meghatározásánál elsősorban azt kell szem előtt tartani, hogy az önkéntesnek annyi pihenőidő álljon a rendelkezésére, ami az általa ellátott tevékenységre és személyi körülményeire is figyelemmel, a biztonságos munkavégzéshez elengedhetetlen.

A pihenőidő mennyiségében, az önkéntesnek és a fogadó szervezetnek már a kapcsolatuk kezdetén, a szerződés megkötésekor meg kell állapodniuk. Ez magában foglalja, annak meghatározását, hogy a tevékenysége ellátása során az önkéntes mikor és mennyi ideig tarthat szünetet, illetve amennyiben folyamatos munkavégzésről van szó, a másnapi munkakezdésig legalább mennyi időnek kell eltelnie.

A 18. életévét be nem töltött önkéntes részére a tevékenység befejezése és másnapi megkezdése között legalább tizennégy óra pihenőidőt kell biztosítani.

Példa: Egy egész napos rendezvény során az önkéntesek tevékenységét úgy kell megszervezni, hogy minden önkéntes több alkalommal is olyan hosszúságú szünetet tudjon tartani, ami alkalmas arra, hogy egy kicsit kipihenje magát, étkezni és tisztálkodni tudjon.

c. Tájékoztatási kötelezettség

Az önkéntesnek a tevékenység megkezdése előtt – sőt a jogviszony egész ideje alatt – meg kell adni a **tevékenysége ellátásához szükséges tájékoztatást**. Ez azt jelenti, hogy minden olyan lényeges körülményt, előírást ismertetni kell vele, aminek jelentősége van a munkavégzése során. Ide tartozik a munkavédelmi szabályok, előírások, a szükséges ismeretek, a szakmai és erkölcsi követelmények ismertetése is. A tájékoztatás mélysége és részletessége minden

tevékenység estében más és más lehet. Azt érdemes szem előtt tartani, hogy ennek a tájékoztatásnak a célja, hogy az önkéntest felkészítse és képessé tegye feladata biztonságos ellátására. A tájékoztatásnak, amennyiben ez indokolt, ki kell egészülnie oktatással is, ami lehetővé teszi az önkéntes tevékenységhez szükséges ismeretek és készségek elsajátítását.

A szükséges tájékoztatás és oktatás biztosítása még abban az esetben is a fogadó szervezet feladata, ha csak közvetítő szerepet tölt be az önkéntes és a segített intézmény között. Természetesen a fogadó szervezet megbízásából a segített intézmény alkalmazottja is teljesítheti ezeket a feladatokat.

A tájékoztatás és az ismeretek átadása mellett szükség lehet az önkéntes **irányítására, utasításokkal való ellátására**. Ezzel kapcsolatban fontos, hogy legyen meghatározva az önkéntes számára annak a személye, aki neki utasítást, feladatot adhat. A kiskorú és a gondnokság alatt álló (azaz korlátozottan cselekvőképes, lásd a „Fogalomtárban”) nagykorú önkéntesek esetében nem elegendő az utasításokkal való ellátás, hanem az ő tevékenységüket folyamatosan és szakszerűen felügyelni kell. A felügyeletet a fogadó szervezet megbízásából akár a segített intézmény alkalmazottja is elláthatja.

Példa: Egészségügyi intézményben történő önkéntes munka előtt fel kell hívni az önkéntesek figyelmét arra, hogy a tevékenység ellátása során ők is elkaphatnak betegségeket. A tájékoztatásnak ki kell térnie arra is, hogy az önkéntes hogyan védekezhet a leghatékonyabban a betegségek ellen, illetve ha mégis elkapja, kibe forduljon, milyen lépéseket tegyen.

d. Utazás, szállás, étkezés biztosítása

Az önkéntes tevékenység ellátása érdekében szükséges utazás, szállás, étkezés és eszközök biztosítása, vagy a költségek megtérítése **nem automatikusan a fogadó szervezet kötelessége**. Az önkéntes és a fogadó szervezet megállapodhatnak abban is, hogy azt a szervezet biztosítja, de lehetséges olyan megállapodás is, hogy azt az önkéntes saját maga megoldja.

Abban az esetben írja elő a törvény a fogadó szervezetnek az utazás, szállás és étkezés biztosítását, ha az önkéntes munkát **külföldön végzik**, vagy ha belföldön lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár végzi az önkéntes munkát és a felek másként nem állapodnak meg, vagy a szerződésben erről a kérdésről egyáltalán nem rendelkeznek.

A **nem EGT tagállamok állampolgárai** által végzett önkéntes tevékenység szabályai **szigorúbbak**, a törvény megalkotásakor figyelembe vették az EU ide vonatkozó irányelvét. Az egyik többlet feltétel, hogy ezek az állampolgárok csak akkor végezhetnek önkéntes tevékenységet, ha egészségügyi szolgáltatásra jogosultak Magyarországon, vagy rendelkeznek olyan biztosítással, amely fedezi az egészségügyi szolgáltatások költségeit. Abban az esetben, ha az önkéntes és a fogadó szervezet másként nem állapodik meg, vagy ha a szerződésben erről nem rendelkeznek, **a fogadó szervezetnek kell gondoskodnia az egészségügyi szolgáltatás igénybevétele fedező biztosítás megkötéséről és a biztosítási díj megfizetéséről**.

Köt. 8. § (1) A fogadó szervezet köteles biztosítani

- a) az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit,
- b) a szükséges pihenőidőt,

c) a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges tájékoztatást és irányítást, az ismeretek megszerzését,

d) tizenhatalcadik életévét be nem töltött önkéntes, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes esetén a közérdekű önkéntes tevékenység folyamatos, szakszerű felügyeletét.

(2) Ha az önkéntes szerződés másként nem rendelkezik, a fogadó szervezet gondoskodik

a) a közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében szükséges utazásról, szállásról és étkezésről, ha a közérdekű önkéntes tevékenységet külföldön végzik, vagy az önkéntes Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár,

b) a 4. § (6) bekezdésének c) pontja szerinti biztosítási szerződés megkötéséről és a biztosítási díj megfizetéséről.

2. Kiskorúakra vonatkozó szabályok

A törvény a 18 éven aluli és a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntesekre külön szabályokat állapít meg, melyek mind az önkéntesek védelmét szolgálják.

Ezeknek a szabályoknak egy része a **tevékenység jellegére** vonatkozik. Természetesen nem sorol fel a törvény „tiltott” tevékenységeket, hiszen kimerítő felsorolást lehetetlen lenne adni, csupán kimondja, hogy az **életkorukra és a cselekvőképességük korlátozottságára tekintettel kell lenni** a tevékenységek megválasztásakor. Egyetlen konkrét tiltást tartalmaz a törvény, mely szerint 16 éven aluli és gondnokolt személy külföldön nem végezhet önkéntes tevékenységet.

A másik része a szabályoknak a tevékenységre fordítható **maximális idő és a minimális pihenőidő mértékét** határozza meg.

Kiskorú éjszaka – 20 óra és 6 óra között – önkéntes tevékenységet nem végezhet. A 16 éven aluli kiskorúak esetében még szigorúbb szabályokat vezet be a törvény, akiknél figyelembe veszi, hogy ez esetben tankötelesekről van szó:

- A 16 éven aluli gyermekek tanítási szünetek ideje alatt napi 3 és heti 12 órát végezhetnek összesen önkéntes munkát.
- Tanítási időben a tevékenységre fordítható heti maximum 6 óra úgy, hogy tanítási napon a 2 órát, hétvégén és ünnepnapon pedig a napi 3 órát nem haladhatja meg.
- A 16 és 18 év között kiskorú önkéntes tevékenységre fordítható ideje tanítási időben és azon kívül is egységesen maximum napi 4,5 óra és heti 18 óra lehet.

Abban az esetben, ha a kiskorú önkéntes **több fogadó szervezetnél** is vállal feladatot, az időkorlátokat összesítve és nem szervezetenként kell figyelembe venni.

A pihenőidő tekintetében a törvény a kiskorúak esetében egységes szabályt alkalmaz, amely szerint a tevékenység befejezése és másnapi megkezdése között **legalább 14 óra pihenőidőt** kell biztosítani a számukra.

Péda: Gyermekek önkéntes tevékenységet nagyon gyakran nyári táborok keretében folytatnak. A tábor programját úgy kell összeállítani, hogy az önkéntes tevékenységre a gyerekek a törvény szerinti napi és a heti maximumot fordítsák, a többi időben pedig szabadidős programokkal, vagy

képesséssel töltsék az idejüket és a tevékenység befejezése és másnapi megkezdése között, a 14 óra pihenőidő biztosított legyen. Így pl. táborújszakai őrzését nem láthatják el kiskorú önkéntesek.

Köt. 5. § (1) A tizenhatalcadik életévét be nem töltött személy, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú személy olyan közérdekű önkéntes tevékenységet folytathat, amely megfelel életkorának, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségének, illetve képességeinek, valamint amely nem veszélyezteteti egészségét, fejlődését és tankötelezettségének teljesítését.

(2) A tizenhatalcadik életévét be nem töltött önkéntes és a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes közérdekű önkéntes tevékenységet külföldön nem végezhet.

(3) A tizenhatalcadik életévét be nem töltött önkéntes közérdekű önkéntes tevékenységet 20 óra és 6 óra között nem végezhet.

(4) A tizenhatalcadik életévét be nem töltött önkéntes által a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg

a) tanítási szünet ideje alatt a napi három órát és a heti tizenkét órát,

b) tanítási időben a heti hat órát és

ba) tanítási napon a napi két órát.

bb) tanítási napon kívül a napi három órát.

(5) A tizenhatalcadik életévét betöltött, de tizenhatalcadik életévét be nem töltött önkéntes által a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg a napi négy és fél órát és a heti tizenhatalcadik órát.

(6) A tizenhatalcadik életévét be nem töltött önkéntes részére a közérdekű önkéntes tevékenység befejezése és másnapi megkezdése között legalább tizenhatalcadik óra pihenőidőt kell biztosítani.

3. Munkaügyi ellenőrzés

A fogadó szervezetek számíthatnak **munkaügyi ellenőrzésre**, amely során az önkéntes foglalkoztatás szabályainak betartását is ellenőrizhetik. A törvény megszületése előtt gondot okozott a **fekete munka és az önkéntes foglalkoztatás elhatárolása**, és előfordulhatott olyan helyzet, hogy egy ellenőrzés során az önkéntest feketemunkásnak nézték. Erre az ellenőröknek azért volt lehetőségük, mert jogosultak a szervezet által adott dokumentumok alapján minősíteni a kérdéses jogviszonyt. Ez a lehetőségük a mai napig fennáll, ám amennyiben a fogadó szervezet megtette a bejelentési kötelezettségét, illetve vezeti a nyilvántartását az önkéntesről, – és ha szükséges az írásba foglalás – a szerződést is be tudja mutatni, nem merülhet fel kétség afelől, hogy önkéntes jogviszonyról van szó.

Az önkéntes jogviszonnyal kapcsolatban, a munkaügyi ellenőrzés során a felügyelő elsősorban a **kiskorúakra vonatkozó szabályok** betartását vizsgálja. Amennyiben megállapítja, hogy azokat a szervezet megsértette (például a 16 éven aluli kiskorú tanítási napon két óra hosszát meghaladóan végzett önkéntes munkát), kötelezi a szabálytalanság megszüntetésére, illetve megtilthatja az önkéntes további foglalkoztatását. Ám az önkéntes foglalkoztatás szabályainak megsértése esetében bírságot egyáltalán nem szabhat ki a munkaügyi felügyelőség.

A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény

1. § (1) E törvény hatálya kiterjed

a) arra a természetes és jogi személyre, valamint jogi személynek nem minősülő gazdasági társaságra, aki a tizenhatalcadik életévét betöltött természetes személyt foglalkoztatásra irányuló

jogviszony, továbbá külföldit vagy fiatal munkavállalót foglalkoztatásra irányuló jogviszony, illetve a (4) bekezdésben meghatározott jogviszonyok alapján foglalkoztat,

(4) Nem foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében történik

c) a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvényben (a továbbiakban: Köt.) szabályozott önkéntes szerződés alapján végzett közérdekű önkéntes tevékenység.

(5) A felügyelő a tényállás alapján jogosult – az ellenőrzés megkezdésekor fennálló – a foglalkoztató és a részére munkát végző személy közötti, illetve a munkavállalónak munkavégzés céljából történő átengedése alapjául szolgáló jogviszony, valamint a tényleges foglalkoztatás alapján létrejött kapcsolat minősítésére. Ebbe a foglalkoztatónak rendelkezésre kell bocsátania mindazokat a bizonyítékokat, amelyek alapján megállapítható, hogy a részére végzett munka a (4) bekezdés szerinti jogviszonyok alapján, vagy ellenérték nélkül történt.

3. § (1) A munkaiügyi ellenőrzés kiterjed:

q) a Köt. 5. §-ának (3)-(6) bekezdésében foglalt rendelkezések fogadó szervezetek általi,

6. § (1) A felügyelő az ellenőrzés során tapasztalt szabálytalanságok megszüntetése érdekében:

a) felhívja a foglalkoztató figyelmét a foglalkoztatásra vonatkozó szabályok megtartására,

b) kötelezi a foglalkoztatót a szabálytalanság meghatározott időn belül történő megszüntetésére,

c) megtiltja a további foglalkoztatást, ha az alkalmazás vagy a foglalkoztatás a 3. § (1) bekezdése a) pontjának első fordulata, továbbá b), e), f), i), k) és q) pontjai esetében a jogszabálysértés súlyossága miatt nem tartható fenn, és a sérelem rövid időn belül nem orvosolható. Ha a további foglalkoztatás megtiltására azért került sor, mert a foglalkoztató megsértette a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozatok alakszerűségére, vagy a jogviszony bejelentésére, illetőleg munkaerő-kölcsönzés esetén a munkaszerződés kölcsönbevevő részére történő átadására vonatkozó rendelkezéseket, a felügyelő az eltiltás időtartamára kötelezi a Munka Törvénykönyve 151. §-ának (4) bekezdése szerinti díjazásnak a munkavállaló részére történő megfizetésére

4. Az önkéntes kötelezettségei

A törvény az önkéntesek tekintetében is megállapít olyan kötelezettségeket, melyek betartása abban az esetben is szükséges, amikor a fogadó szervezettel kötött szerződés erről egyáltalán nem rendelkezik.

A szervezet kötelezettségei között már kifejtésre került, hogy az önkéntest tájékoztatnia kell a tevékenység ellátásra vonatkozó jogszabályi, szakmai és etikai előírásokról. Természetesen ezzel párhuzamosan az önkéntes részére előírja a törvény, hogy az így **megismert szabályokat be kell tartania, illetve a feladat elvégzése során a fogadó szervezet részéről kapott utasításoknak megfelelően kell eljárnia.**

Az utasítások végrehajtása során alapvetően nem mérlegelhet az önkéntes, hiszen azok mind a tevékenység hatékony és biztonságos ellátását szolgálják. Ám megtagadhatja az utasítás végrehajtását abban az esetben, ha az utasítás az önkéntes megítélése szerint az életét, testi épségét vagy egészségét veszélyeztetné, illetve ha az jogszabályba, vagy a fogadó szervezettel kötött szerződésbe ütközne. Emellett nem köteles a szerződésben meghatározott időtartamnál hosszabb ideig ellátni a tevékenységet és a „munkaidőn” túl kapott utasítás teljesítését megtagadhatja.

Amíg az előbbi esetben az önkéntes mérlegelésén múlik, hogy az általa érzékelt veszélyt, vagy a szerződéssel szemben adott utasítást vállalja-e, addig nincs ilyen döntési helyzetben, amikor már **mások életéről, testi épségéről vagy egészségéről** van szó. Ugyanis ez utóbbiak veszélyeztetése esetén köteles megtagadni a feladat végrehajtását. (Ha például lehet, hogy valakinek megsérült a gerince és az önkéntest kéri meg, hogy szállítsa a kórházba.)

Ugyanígy nincs mérlegelési joga az önkéntesnek abban az esetben, ha megítélése szerint a szervezet által adott utasítás végrehajtásával **kárt idézhet elő**. A törvény szerint ilyenkor köteles felhívni a szervezet figyelmét erre a szerinte reális veszélyre. Ha ezt elmulasztja, felel a kárért, ám ha figyelmezteti a szervezetet, nem terheli felelősség.

5. Titoktartás

Az önkéntes a tevékenysége ellátása során sok esetben bepillantást nyer a szervezet életébe, mindennapi ügyeibe és így tudomására juthat a szervezetre, kapcsolataira, vagy munkavállalóira vonatkozó olyan információ, aminek másokkal való megosztása nem áll a szervezet érdekében. Ugyanígy előfordulhat, hogy egy segített személy lakásán hall vagy lát olyan belső magánéleti titkokat, amiknek idegenek előtt való felfedése sértheti a segített érdekeit. Éppen ezért a szervezet és az a tevékenység során az önkéntessel kapcsolatba kerülő személyek érdekeit védve a törvény előírja, hogy az így **megtudott személyes adatokat, titkokat az önkéntes köteles megőrizni**. Ez a kötelezettség nemcsak a jogviszony fennállása alatt, hanem még annak megszűnése után is terheli az önkéntest.

Köt. 9. § (1) Az önkéntes köteles

a) a közérdekű önkéntes tevékenységet a vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai előírások, valamint a fogadó szervezet utasításai szerint személyesen végezni,

b) a közérdekű önkéntes tevékenység során tudomására jutott személyes adatot, üzleti és egyéb titkot megőrizni.

(2) Az önkéntes köteles megtagadni az utasítás teljesítését, ha annak végrehajtása más személy életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül veszélyeztetné.

(3) Az önkéntes nem köteles a fogadó szervezet utasításait teljesíteni, ha annak végrehajtása

a) az önkéntes életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül veszélyeztetné,

b) jogszabályba vagy az önkéntes szerződésbe ütközik.

(4) Ha az utasítás végrehajtása kárt idézhet elő, az önkéntes köteles erre az utasítást adó figyelmét felhívni. Az önkéntes nem felel az általa okozott kárért, amennyiben figyelem felhívási kötelezettségének eleget tett.

Gyakran Ismételt Kérdések

A fogadó szervezetnek van-e joga az önkéntes személyi igazolványát megnézni és ellenőrizni?

A Köt. szerint a fogadó szervezet az általa foglalkoztatott önkéntesekről köteles nyilvántartást vezetni, amelynek többek között tartalmaznia kell az önkéntes születési helyét, anyja nevét.

Annak érdekében, hogy ez a nyilvántartás valós adatokat tartalmazzon, szükséges az önkéntes valamilyen azonosításra alkalmas iratát megnézni. Ennek értelmében, van joguk az önkéntes személyi igazolványát megnézni.

Köt. 10. §

Az önkéntes tevékenység végzése során sajnos előfordulhat, hogy valami eltörik, elromlik, neadjisten valaki megsérül, sőt meg is halhat. Gondoljunk például a következő esetekre:

- Az önkéntes elejti a rábízott értékes műszert, ami eltörik.
- Az önkéntes biciklijével balesetet szenved miközben „szolgálati úton” van.
- Az önkéntes megcsúszik a lépcsőn a gondozottnak vásárolt holmikkal és megsérül.
- Az önkéntes idős nénit fürdet, aki elcsúszik a vizes padlón és megsérül.
- Az önkéntesre bízott egyik kisgyerek megfullad a medencében.

Ilyen esetekben felmerül a kérdés, hogy ki felelős a kárért és kinek kell azt megtérítenie?

A kártérítésre a magyar jogban alapvetően a polgári törvénykönyv vonatkozó szabályait kell alkalmazni. Ezen felül a Köt. az önkéntes jogviszony sajátosságaiból adódóan meghatároz néhány konkrét szabályt is, melyeket az ilyen helyzetekben alkalmazni kell.

1. Az önkéntesnek okozott kár

Első körben nézzük azt az esetet, amikor **az önkéntesnek esik valamilyen baja, vagy materiális (anyagi) kár éri**. A törvény szerint az önkéntesnek kell bizonyítania, hogy a kár az önkéntes tevékenységgel összefüggésben, amiatt következett be (tehát ha nem végezte volna ezt a tevékenységet, akkor nem érte volna kár).

A kár lehet testi sérülés, egészségkárosodás, vagy vagyontárgyban esett kár. Vagyoni kár esetén az önkéntes tevékenységgel való általános összefüggésen túl, további bizonyítandó feltételeket is támaszt a törvény:

- A dolog, ami megsérült az **önkéntes tulajdonában, vagy használatában** állt (tehát itt nem a fogadó szervezet dolgáról van szó, hanem az önkéntes saját vagy pl. a szüleitől használatra kapott dolgáról);
- A dologra **szükség volt** az önkéntes tevékenység ellátásához (pl. ha tönkrement az iPod amit a munka elvégzése közben hallgatott, csak a szórakozás kedvéért, arra nem volt szükség a munka elvégzéséhez, de ha a gyerektorna zenéjének kiválasztásához kellett hallgatni az iPodot akkor igen.);
- A sérülés az önkéntes tevékenység végzése **helyén** következett be (ebbe beletartozik az adott helyre való eljutás és a visszaút is).

Ezekben az esetekben a törvény alapvetően a **fogadó szervezetet teszi felelőssé** az önkéntesnek okozott kárért. Két esetben azonban mégis mentesül a fogadó szervezet a felelősség alól:

- ha a kárt működési körén kívül eső elháríthatatlan ok, vagy
- kizárólag az önkéntes elháríthatatlan magatartása okozta.

Ilyen, működési körön kívül eső elháríthatatlan ok lehet például az időjárás, természeti csapás, vagy valamilyen külső szereplő „kéretlen” közbeavatkozása (pl. elszabadult állatok). Azonban ilyenkor is mérlegelheti a bíróság, hogy működési körön kívül esett-e az ok; pl. árvízvédelmi munkák esetén egy újabb árhullám – bár természeti csapás – előre látható, és az önkénteseket erre a szervezetnek kötelessége felkészíteni.

Az **önkéntes elháríthatatlan magatartása** megint csak lehet bírói mérlegelés kérdése. Itt a szervezetnek kell majd bizonyítania, hogy a kárt kizárólag az önkéntes okozta, és az önkéntes károkozó magatartásába nem tudott közbeavatkozni, a károkozást nem tudta megakadályozni. Ha pl. az önkéntes minden előzetes felkészítést megkapott, és ennek ellenére rosszul járt el egy éles helyzetben, amikor a fogadó szervezetből senki sem volt jelen, akkor az ebből adódó kárért a fogadó szervezet valószínűleg nem tehető felelőssé.

Ebből is látszik, hogy fontos tényező, hogy az önkéntes maga mennyiben tehet a károkozásról. A polgári jog **„felróható” magatartásként** értékeli azt, amikor valaki szándékosan, vagy súlyos gondatlanságból, tehát a lényegét tekintve vétkesen okoz kárt. A Köt. szerint a fogadó szervezetnek **nem kell megtérítenie a kárnak azon részét, amely az önkéntesnek felróható.** A szándékosság mellett a Köt. esetében felróható magatartás lehet az is, ha az önkéntes nem úgy jár el, ahogyan általában elvárható. Pl. ha gyümölcszedésen az előírtnál jóval nagyobb súlyú ládákat cipel, mert így kevesebb fordulóval teljesítheti a kiszabott mennyiséget, és sérvet kap, akkor a sérülésről részben ő tehet, mivel tudhatta, hogy baja eshet a túl nagy súlyok mozgásától.

Amennyiben az önkéntes és a fogadó szervezet között jogvita merül fel, amelyet békés úton nem tudnak megoldani, úgy az önkéntes bírósághoz fordulhat jogai érvényesítése érdekében.

Amennyiben a kárt egy másik önkéntes, munkavállaló, vagy harmadik személy (ld. alább) okozta, a fogadó szervezet tőle követelheti az adott jogviszonyra vonatkozó szabályok, illetve a Ptk. alapján, a károsult önkéntesnek általa kifizetett kártérítés összegét.

Abban a szomorú és remélhetőleg ritka esetben, ha az önkéntes az önkénteskedés alatt meghal, akkor hozzátartozója is az itt leírt szabályok alapján érvényesítheti kárigényét.

2. Az önkéntes által harmadik személynek okozott kár

Ahogy magát az önkéntest, úgy másokat is érhet testi-egészségi, vagy anyagi kár az önkéntes tevékenység végzése során. Ez lehet a „kliens”, az önkéntes által gondozott, ellátott személy, de lehet bárki más is, aki vele az önkénteskedés alatt kapcsolatba kerül. Őket a törvény „harmadik személy”-nek nevezi, mivel a két szerződő félén kívüli személyekről van szó.

Ebben az esetben is meg kell vizsgálni, hogy a kár **az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben** keletkezett-e. Bekövetkezett volna a káresemény, ha nincs az önkéntes jogviszony? Ha a válasz egyértelmű „nem”, csak akkor léphetünk tovább a kárfelelősségnek a Köt. szerinti megállapításához. (Egyébként az általános polgári jogi szabályok szerinti kárfelelősséget kell alkalmazni.)

Ha az önkéntes harmadik személynek kárt okoz, azért minden esetben a fogadó szervezet felel. Ez a kitétel a harmadik személyeket védi, pl. akik a fogadó szervezet szolgáltatását igénybe vették, függetlenül attól, hogy azt önkéntesekkel látja el, vagy fizetett alkalmazottakkal. A törvény szerint, mivel a fogadó szervezet küldi a harmadik személyhez az önkéntest, az ezzel járó felelősséget fel kell vállalnia és úgy felel érte, mintha az alkalmazottja lenne.

A Köt. alapján azonban, az önkéntesnek is van felelőssége abban, ha magatartásával kárt okoz, amennyiben azt a **fogadó szervezet által adott utasítás végrehajtása okozza.** Az önkéntes a törvény szerint ilyenkor **köteles felhívni a szervezet figyelmét** erre a szerinte reális veszélyre. Ha ezt elmulasztja, felel a kárért, ám ha figyelmezteti a szervezetet, nem terheli felelősség. (Lásd még V. Fejezet, 4.cím, 38. oldal)

Ha az önkéntesnek a **károkozás felróható** – tehát, a 2. pontban leírtak szerint részben, vagy teljesen ő okozta a kárt – akkor a fogadó szervezet követelheti tőle, hogy térítse meg a kárt. Ez azonban már a fogadó szervezet és az önkéntes közötti ügylet; nem érinti a fogadó szervezetnek a harmadik személlyel szembeni felelősségét.

Példa: Az önkéntes bási gondozást vállal, ám a gondozott lakásán magára hagyja őt és inkább tévét néz. Ha eközben valami baj történik (pl. a gondozott, aki miatta kelt fel az ágyból, elesik és megsérül), akkor az önkéntes tévézése felróható magatartásnak minősülhet, mivel tudhatta, hogy az idős embernek baja eshet, ha nem figyel rá, mégis magára hagyta. Ilyenkor ugyan a fogadó szervezet köteles fedezni az esetleges költségeket (pl. mentőszállítást), de követelheti az önkéntestől, hogy azokat, vagy egy részüket térítse meg a számára. Ilyen lehet az az eset is, amikor az önkéntes fertőző betegsége ellenére érintkezett a rábízott gyerekekkel, akik elkapták a kórt.

Ez alól a szabály alól azonban van egy kivétel: **az önkéntes szerződésben a felek kiköthetik,** hogy a harmadik személynek okozott kárért a fogadó szervezet felel, függetlenül az önkéntes magatartásától.

3. Az önkéntes által a fogadó szervezetnek okozott kár

A Köt. nem tér ki külön erre a kategóriára, ezáltal az önkéntes a fogadó szervezetnek okozott kárért az általános polgári jogi szabályok szerint felel, illetve ha a szerződés kitér ilyen esetekre, akkor aszerint is felelhet.

Az általános polgári jogi szabály, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül azonban a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható.

Itt is érvényesül tehát a már ismertetett feltétel: **összefüggésnek** kell lennie a magatartás és a kár között; emellett **jogellenes cselekedetnek** kell lennie a károkozásnak. Röviden szemléltetve, hogy mi a jogellenes: valakinek a porcelánvázáját eltörni jogellenes, de ha azt egy támadó betörő kivédésére tették, akkor már nem jogellenes (hanem jogos önvédelmi cselekedet).

Ha az önkéntes bizonyítja, hogy **úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható**, akkor a károkozás, az összefüggés, és a jogellenesség ellenére sem lesz felelős. Ha például egy kórházban egy rábízott műszert leejt, mert hátulról nekilökték a lengőajtót, akkor mentesülhet a felelősség alól. Ha azonban azért ejti le, mert elcsúszik a frissen mosott padlón, ahol ki volt téve a figyelmeztető tábla, akkor már nem biztos, hogy mentesül, hiszen az lett volna az adott helyzetben elvárható, hogy kikerüli a nedves padlót.

Köt. 10. § (1) Az önkéntes által az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a fogadó szervezet felel. Amennyiben a kárt az önkéntes felróható magatartása okozta, – az önkéntes szerződés eltérő rendelkezése hiányában – a fogadó szervezet az önkéntestől követelheti kárának megtérítését.

(2) Amennyiben az önkéntes bizonyítja, hogy

a) a testi sérüléséből, illetve egészségkárosodásából eredő kára,

b) a tulajdonában vagy használatában álló, a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges dologban a közérdekű önkéntes tevékenység végzésének helyén keletkező kára az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben következett be, a fogadó szervezet akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt működési körén kívül eső elháríthatatlan ok vagy kizárólag az önkéntes elháríthatatlan magatartása okozta. A fogadó szervezetnek nem kell megtérítenie a kárnak azt a részét, amely az önkéntes felróható magatartásából származott.

(3) Az önkéntes közeli hozzátartozója az önkéntes halálából eredő kárát a (2) bekezdésben foglaltak szerint érvényesítheti.

Ptk 339. § (1) Aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Pp 164. § (1) A per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el.

tatásakor, a fogadó szervezetnek olyan felelősségbiztosítással kell rendelkeznie, mely kiterjed az önkéntes által okozott kár megtérítésére. A felelősségbiztosítás lényege, hogy a biztosító a szerződésben meghatározottak szerint mentesíti a fogadó szervezetet olyan kár megtérítése alól, amelyért a jogszabály alapján ő lenne a felelős.

A fogadó szervezet, jogszabály (azaz, a Köt.) alapján felelős az önkéntes által kívülálló, harmadik személynek okozott kárért, tehát köthet felelősségbiztosítást az önkéntes által okozott esetleges károk fedezésére. Az önkéntestől pedig akkor követelheti a kár megtérítését, ha azt felróható magatartással okozta. Ez a rendelkezés a harmadik személyt védi, aki a fogadó szervezettől mindeképpen megkapja a kártérítést és a szervezet majd a későbbiekben be tudja mindezt hajtani az önkéntesén. (Lásd még VII. Fejezet 4. d. pont, 54. oldal)

Gyakran Ismételt Kérdések

Hogyan járjunk el abban az esetben, ha egy önkéntes balesetet szenved? Ki a felelős?

A Köt. szerint az önkéntes tevékenység ellátása során a fogadó szervezetnek biztosítania kell az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeit. Ez azt jelenti, hogy az adott tevékenységre előírt munkavédelmi szabályokat az önkéntesek esetében is ugyanúgy be kell tartani, mint a munkaviszonyban foglalkoztatott személyek esetében. Abban az esetben, ha az önkéntest ennek ellenére baleset éri, a fogadó szervezet köteles az ebből eredő **kárt megtéríteni**, ha az az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben következett be (lásd fent). Ugyancsak köteles a szervezet azt a kárt megtéríteni, ami az önkéntes tulajdonában, illetve használatában lévő, az önkéntes tevékenység ellátásához szükséges dologban keletkezett a tevékenység ellátásának helyén. A szervezet nem mentesül a kártérítés alól, ha bizonyítja, hogy a munkavédelmi szabályokat betartotta, hanem ehhez sokkal több kell. A felelősség alóli mentesüléshez, a szervezetnek azt kell bizonyítania, hogy a kár olyan okból következett be, ami a működési körén kívül esett és elháríthatatlan volt, vagy a kár kizárólag az önkéntes magatartására vezethető vissza. Ez nagyon szigorú felelősségi szabály, gyakorlatilag a szervezet nem tud mentesülni az önkéntes tevékenység folytatása során az önkéntest érő kár megtérítése alól.

Fontos még tudni, hogy aki a Köt. alapján közérdekű önkéntes tevékenységet végez, az **baleseti egészségügyi szolgáltatásra jogosult**. (lásd még VII Fejezet 4. a. pont, 52. oldal)

Mikor kell felelősségbiztosítást kötnie a szervezetnek?

A fogadó szervezetnek a legtöbbször nem kell felelősségbiztosítást kötnie. Ez alól egyetlen kivétel van: a Köt. szerint, az EGT államokon kívüli térségből érkező önkéntesek foglalkoz-

Köt. 2. §

A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. Törvény (továbbiakban: Köt.) egy olyan új, önálló jogviszonyt hozott létre, amelyben az önkéntes a leglényegesebb vonatkozásokban a munkavállalóéhoz hasonlóan védelemben részesül, az önkéntes által kapott, költségtérítés-jellegű juttatások adó- és járulégmentesek lettek.

Különösen az utóbbi a lényeges, hiszen a juttatások többsége azt fogalmazza meg, hogy mely juttatások után nem kell az adó- és járuléktérheket megfizetni, ha az önkéntes tevékenységet a törvény által szabályozott módon végzik.

A törvény szerint **ellenszolgáltatásnak minősül** minden olyan **vagyoni előny, amelyhez az önkéntes vagy közeli hozzátartozója az önkéntes tevékenységhez kapcsolódóan jut**. Nem várható el ugyanakkor, hogy az önkéntes a tevékenységével kapcsolatban felmerülő költségeket maga viselje. Ezeket az **önkéntes tevékenységhez szükséges** természetbeni juttatásokat, illetve a szükséges költségek megtérítését a törvény **nem minősíti ellenszolgáltatásnak**, hiszen az nem hozza jobb vagyoni helyzetbe az önkéntest, hanem csak nem engedi, hogy rosszabb anyagi helyzetbe kerüljön azért, mert önkéntes tevékenységet végez.

1. Juttatások

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. Törvény 7. §. (1) Y. pontja szerint **a jövedelem kiszámításánál nem kell figyelembe venni** „a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény alapján az önkéntesnek nyújtott, **ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatást**”.

Mely feltételeknek kell ehhez együttesen teljesülniük?

- Az önkéntes tevékenységet végző személy a Köt. 4 §-ában meghatározott személy;
- Az önkéntes tevékenységet a Köt. 1. és 3. §-aiban felsorolt fogadó szervezetnél végzi;
- Az önkéntes tevékenységet ellenszolgáltatás nélkül végzett munkaként látja el;
- Az önkéntes, a fogadó szervezettel megkötött önkéntes szerződés alapján létrejött önkéntes jogviszony alapján végzi tevékenységét;
- A fogadó szervezet a Köt. 11. §-a alapján az illetékes Minisztériumnak bejelentette az önkéntes jogviszony létrejöttének tényét.

2. Melyek az ellenszolgáltatásnak minősülő juttatások?

Ellenszolgáltatásnak minősül minden olyan vagyoni előny, amelyhez az önkéntes vagy közeli hozzátartozója a közérdekű önkéntes tevékenységhez kapcsolódóan jut.

Közérdekű önkéntes tevékenység a fogadó szervezetnél a Köt. 3. §-ában meghatározott tevékenységi körben ellenszolgáltatás nélkül végzett munka, kivéve, ha

1. a személy a tevékenységet **maga vagy közeli hozzátartozója** [a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 685. §-ának b) pontja] **javára** végzi,

***Példa:** Az önkéntes a fogadó szervezet gépkocsijával nemcsak ebédet szállít a nyugdíjasoknak, hanem a gyermekét is elviszi az iskolába, ez már nem közérdekű önkéntes tevékenység, így az ezzel kapcsolatos üzemanyagköltség megtérítése már ellenszolgáltatásnak minősül.*

2. a tevékenység **jogszábeli kötelezésen**, jogerős **bíróági határozaton**, illetve hatósági kötelezésen alapul,

***Példa:** Jogerős bíróági ítélet vonatkozhat valamely szabálysértés kapcsán, vagy bírság megfizetésének elmaradása esetén önkéntes munka vagy közmunka elrendelésére. Ebben az esetben az önkéntes munka ellenértéke az államot illeti meg, így az önkéntes tevékenységet végző személynek tevékenységéért ellenszolgáltatást ítélnék meg (pl. napi 2000 Ft), de azt pl. a bírság megfizetésére azonnal elvonja a hatóság.*

3. a felek úgy állapodnak meg, hogy azt **más jogviszony keretében** végzik, így különösen polgári jogi jogviszonyban, társadalmi szervezet, illetve egyház **tagjaként**, alapítvány, közalapítvány **kezelő szervének tagjaként vagy egyházi személyként**.

***Példa:** Ha az egyesület tagja, vagy az alapítvány kurátora meghatározott önkéntes tevékenységet végez a szervezet számára, akkor a szervezet és a tag, illetve kurátor választhatnak, hogy tagként, vagy önkéntesként látja el azt a bizonyos feladatot. Például, ha az egyesület tagja önkéntesként részt vesz a kulturális fesztivál szervezésében, a kurátor önkéntesként segít a szervezetről szóló ismertető elkészítésében, és a felek e tevékenység tekintetében önkéntes szerződést kötnek, akkor az önkéntes jogviszonyt választották. Amikor azonban a tag az egyesület közgyűlésén szavaz, vagy a kurátor a jövő évi költségvetésről dönt, akkor tagi illetve kuratori (kezelő szerv tagjaként) minőségében jár el, tehát itt a felek létesítő okiratban foglalt megállapodása alapján más jogviszony áll fenn. Az ilyen esetekben kifizetett juttatás ellenszolgáltatásnak minősül.*

Az ellenszolgáltatásnak minősülő juttatások után a Személyi jövedelemadóról szóló törvény általános rendelkezéseit kell alkalmazni úgy, hogy az önkéntes jogviszonyt a Ptk szerinti egyéb szerződéses jogviszonyként kell értelmezni. Ebben az esetben az adott juttatásra vonatkozó adó- és járulékfizetési kötelezettségeket kell teljesíteni.

3. Melyek az ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatások?

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. Törvény 7. §. (1) Y. pontja szerint a jövedelem kiszámításánál nem kell figyelembe venni „a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény alapján az önkéntesnek nyújtott, ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatást”.

Ilyen juttatások az alábbiak:

a, Munkaruházat, védőfelszerelés és -anyag;

az önkéntesnek adott, a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges munkaruházat, védőfelszerelés és -anyag.

Ebben a juttatásban részesülhetnek pld. kórházakban (egészségügyi ruházat, köpeny, maszk), árvízvédelemben (csizma, védőruha) stb. közérdekű önkéntes tevékenységet végző önkéntesek.

b, Utazás, szállás, étkezés;

a közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében szükséges utazásnak, szállásnak, étkezésnek az önkéntes részére történő biztosítása, illetve ezek bizonylattal igazolt költségének az önkéntes részére történő megtérítése,

Szállás:

- Amennyiben a fogadó szervezet az önkéntes részére közérdekű önkéntes tevékenysége ellátása érdekében lakást bérel, úgy ez a juttatás adómentes az önkéntes számára, azonban a bérbeadó magánszemély köteles megfizetni a személyi jövedelemadót (illetve adott összeghatárig az egészségügyi hozzájárulást, illetve bevételként elszámolni a bérleti díj összegét).
- Amennyiben az önkéntes helyi lakos (lakhely szerinti helyen végzi az önkéntes tevékenységet), úgy az önkéntes javára bérelt lakás díja az önkéntesnek adóköteles bevétel, melyet adó- és járulékfizetési kötelezettség terhel.

Utazás:

- Az önkéntes tevékenységet végző magánszemély részére a „munkába járással” kapcsolatos utazási költség nem téríthető meg, kizárólag az önkéntes tevékenység ellátásával kapcsolatban felmerülő utazás költsége. Ez vonatkozik az ezen utazások alkalmával igénybe vett szállás és utazás költségeire is.

Saját személygépkocsi használata:

- A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja. tv.) kiküldetési rendvényre vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazásával - az önkéntes részére kiküldetési rendvény alapján a saját személygépkocsi fogadó szervezet érdekében történő használatára tekintettel kifizetett azon összeg, amely nem haladja meg a saját személygépkocsi munkáltató érdekében történő használatára tekintettel bizonylat nélkül elszámolható költségtérítésként kifizethető összegének [Szja. tv. 3. számú melléklet II. Igazolás nélkül elszámolható költségek fejezete 6. pont] nagyságát,
- Az adómentesen kifizethető összeg:** a kiküldő szervezet által a magánszemélynek a saját személygépkocsi használata miatt a kiküldetési rendvényben feltüntetett km-távolság szerint, az üzemanyag-fogyasztási norma és legfeljebb az állami adóhatóság által közzétett üzemanyagár, valamint 9 Ft/km általános személygépkocsi normaköltség alapulvételével kifizetett összege. Fontos tudnivaló, hogy az egyes személygépkocsi típusokra vonatkozó fogyasztási normákról az adóhatóság honlapján tájékozódhatunk.

***Példa:** A magánszemély Budapestről Nyíregyházára utazik saját gépjárművével, hogy a fogadó szervezet által gyűjtött használt ruhákat a nyíregyházi idők ottbonába szállítsa. Az alábbi összeg fizethető ki számára adómentesen:*

*Budapest–Nyíregyháza–Budapest útvonalra 2X228 km = 456 km megtett útra
Üzemanyag fogyasztás 1,6 Opel Astra gépjármű esetén 9, 5 liter/100 km*

Hivatalosan közzétett üzemanyagár a tárgy hónapban (2011.augusztus) 95 októrárszámú benzinre 373 Ft/liter

456 kilométerre a teljes üzemanyagfogyasztás 456/100x9,5=43,32 liter

Üzemanyaggárral számított fogyasztás költsége: 43,32X373 Ft = 16.158 Ft

456 km-re 9 forint/km általános normaköltség: 456X9 = 4.104 Ft

Összesen kifizethető: 16.158 Ft + 4.104 Ft = 20.262 Ft

c. Védőoltás, szűrővizsgálat és más betegségmegelőző szolgáltatás;

az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység biztonságos ellátása érdekében biztosított védőoltás, szűrővizsgálat és más betegségmegelőző szolgáltatás,

Védőoltás és szűrővizsgálat szükségessége általában **külföldön (harmadik világ országaiban) végzett közérdekű önkéntes tevékenység** kapcsán, továbbá **veszélyeztetett környezetben** (pld. kórházban, állatmenhelyen, stb.) végzett munka érdekében merül fel.

Betegségmegelőző szolgáltatás lehet fizikai megterhelést jelentő (pld. árvízvédelem, katasztrófa-mentés, stb.) közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához tornatermi bérlet, uszodabérlet.

d. Iskolarendszeren kívüli képzés költsége

Az önkéntes részére biztosított - a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges - iskolarendszeren kívüli képzés költségei.

Ilyen költség lehet pld. a szociális intézményben, egészségügyi intézményben történő önkéntes tevékenység ellátásához szükséges tanfolyam költségének a megfizetése.

Az önkéntes számára nem nyújtható adómentesen olyan képzési szolgáltatás, mely nem közvetlenül a közérdekű önkéntes tevékenysége kapcsán merül fel.

e. Állat élelmezésének, ellátásának, képzésének biztosítása

Az önkéntes tulajdonában álló, a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges állat élelmezésének, ellátásának, képzésének biztosítása, illetve ezek bizonylattal igazolt költségének az önkéntes részére történő megtérítése.

Ilyen juttatás lehet például a vakvezető kutya, vagy a lovasterápián alkalmazott lovak ellátásának biztosítása.

f. Eszköz működtetéséhez szükséges feltételek biztosítása

Az önkéntes tulajdonában vagy használatában álló eszköz - közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében történő - működtetéséhez szükséges feltételeknek az önkéntes részére történő biztosítása, illetve ezek bizonylattal igazolt költségének megtérítése.

Ilyen költségek lehetnek például polgárőrök használatában lévő személygépkocsi, adóvező, önvédelmi

eszközök fenntartásának, karbantartásának költségei.

Amennyiben a **szervezet tulajdonában lévő mobiltelefont** használja az önkéntes úgy az alábbiak érvényesülnek: A közérdekű önkéntes tevékenység érdekében felmerülő (tehát kifizetőt terhelő kiadásokat) hívásokat el kell különíteni, ez alapján meg kell határozni a magánhasználat arányát. **Amennyiben a magánszemély nem téríti meg a magáncélú használat értékét, úgy a magáncélú használat után, az összeg 1,19-szerese lesz az adóalap, melyre 16 % SzJA és 27 % járulék fizetendő.** A magánhasználat arányának meghatározása hiányában a kifizetőt terhelő kiadás 20 %-a számít adóköteles bevételnek (1995. évi CXVII törvény 70. § (5) c) pont).

(A gyakorlat azt mutatja, hogy a civil szervezetek – elkerülve a magáncélú használat kimutatásának tételes adminisztrációját – a 20 %-os átalány arányt veszik figyelembe és fizetik meg az összeg 1,19-szerese után a 16 % SzJA-t és a 27 % járulékot.)

g. Élet-, egészség- és balesetbiztosítás, felelősségbiztosítás, illetve azok díja

Az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység során bekövetkező halála, testi sérülése, egészségkárosodása esetére kötött élet-, egészség- és balesetbiztosítás, illetve annak díja, valamint az önkéntes által okozott kár megtérítésére kötött felelősségbiztosítás, illetve annak díja.

h. Napidíj

Az önkéntesnek külföldön végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetén, illetve a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár által végzett közérdekű tevékenység esetén adott napidíj, ha annak egy hónapra számított összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér mindenkor havi összegének húsz százalékát, 2011-ben ez 15.600.-Ft/hónap. (2011. évben a minimálbér 78.000.-Ft)

Több fogadó szervezettel önkéntes jogviszonyban álló személy ugyanarra az időszakra **csak egy fogadó szervezettől kaphat napidíjat**, és erről köteles értesíteni a többi fogadó szervezetet.

i. Jutalom;

az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenységéért nyújtott jutalom, feltéve, hogy annak éves összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér mindenkor havi összegének húsz százalékát.

A jutalom **adómentes értékhatára jelenleg 15.600.-Ft/év**, mely adható készpénzben és természetben (könyvutalvány, könyv, stb.) is.

4. Önkéntesek biztosítási jogviszonya

a. Baleseti egészségügyi szolgáltatás

Az önkéntes tevékenység biztosítási jogviszonyt nem eredményez, azonban **baleseti egészségügyi szolgáltatásra jogosult, aki a Köt. alapján közérdekű önkéntes tevékenységet végez.** (a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 15. §-ának (2) bekezdése f) pont)

Tbj. 15. § (2) Baleseti egészségügyi szolgáltatásra jogosult, aki
a) nevelési-oktatási és felsőoktatási intézmény, iskola, iskolarendszeren kívüli oktatásban gyakorlati képzésben részesülő tanulója, hallgatója, ide nem értve a külföldi állampolgárt,
b) szocioterápiás intézetben gyógykezelt elmebeteg, illetőleg szenvedélybeteg,
c) őrizetbe vett, előzetesen letartóztatott, elzárásra utalt, szabadságvesztés büntetést töltő személy (a továbbiakban: fogvatartott),
d) közcélú munkát végez, különösen, aki életmentés, baleset-, illetőleg katasztrófa-elhárítás vagy véradás során szenved balesetet vagy egészségkárosodást,
e) közérdekű munkát végez,
f) külön törvény alapján közérdekű önkéntes tevékenységet végez.

b. A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultság

A társadalombiztosítási ellátások igénybevétele nem jár alanyi jogon, ezt a jogosultságot a társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettség teljesítése alapozza meg. A törvény azonban a biztosítottakon kívül a társadalombiztosítás egyes ellátásaira jogosultságot nyújt bizonyos személyeknek, akik biztosítottak nem lévén, nem vehetnék igénybe a társadalombiztosítás szolgáltatásait. Ez alól kivétel - a külön törvényben meghatározott közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy.

Azok az önkéntesek tehát, akik nem rendelkeznek olyan egyéb jogviszonnyal, melynek alapján társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettség keletkezik, továbbá nem tartoznak a Tbj. 5. §. d) pont szerinti kedvezményezett személyek közé, nem lesznek jogosultak a társadalombiztosítási ellátások igénybevételére.

(A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. Törvény, továbbiakban Tbj.)

Tbj. 2. § (3) A biztosítottak egyes társadalombiztosítási ellátások igénybevételére való jogosultságát a társadalombiztosításban való részvételi kötelezettségük, illetve - törvényben meghatározott ellátások kivételével - társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettségük teljesítése alapozza meg. A pénzügyi társadalombiztosítási ellátások - ha törvény kivételt nem tesz - a biztosított járulékfizetésének alapjául szolgáló jövedelmével arányosak. A Tbj. 5. §. (1) bekezdése szerint biztosítottnak minősül az álláskereső támogatásban részesülő személy, továbbá az ellátások igénybevételének időtartamára az a személy, akinek az

álláskeresői járadék, munkanélküli járadék, vállalkozói járadék folyósítását terhességi-gyermek-ágyi segély, gyermekgondozási díj vagy gyermekgondozási segély igénybevétele miatt szüneteltetik. E paragrafus g) pontja szerint biztosított a díjazás ellenében munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében (bedolgozói, megbízási szerződés alapján, egyéni vállalkozónak nem minősülő vállalkozási jellegű jogviszonyban, segítő családtagként) személyesen munkát végző személy - a külön törvényben meghatározott közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy kivételével - amennyiben az e tevékenységből származó, tárgyhavi járulékalapot képező jövedelme eléri a tárgyhónapot megelőző hónap első napján érvényes minimálbér havi összegének harminc százalékát, illetőleg naptári napokra annak harmincad részét.

A biztosítási jogviszony meghatározásához tehát vizsgálni kell az önkéntes egyéb jogviszonyból származó biztosítási jogosultságait, valamint a jogszabályi kötelezettségekből eredő előírásokat. A közérdekű önkéntes tevékenységet végző magánszemélyek többsége azonban rendelkezik olyan jogviszonnyal - munkajogviszony, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében (bedolgozói, megbízási szerződés alapján, egyéni vállalkozónak nem minősülő vállalkozási jellegű jogviszonyban, segítő családtagként) személyesen munkát végző személy, vagy gyermekgondozási díjon illetve segélyen élő személy, valamint álláskereső személy -, mely alapján a társadalombiztosítás valamennyi ellátására jogosultságot szerezhet.

c. Szolgálati idő

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 37. §-a szól arról, mi számíthat szolgálati időnek.

A szolgálati idő: A Tbj.-ben biztosítottak minősülő személy biztosítással járó jogviszonyának 1997. december 31. napját követő időtartama szolgálati időnek számít, ha erre az időszakra az előírt nyugdíjjárulékot megfizették. Az önkéntes ellenszolgáltatás nélkül végzi tevékenységét, a fogadó szervezet nem fizet számára jövedelmet, emiatt nyugdíjjárulék fizetési kötelezettsége sem keletkezik, ami pedig a szolgálati idő előfeltétele lenne. **Ezért a közérdekű önkéntes tevékenység időtartama a nyugdíjszámításnál nem számít bele a szolgálati időbe.**

d. Felelősségbiztosítás

Az a fogadó szervezet, amely **jogszabály alapján köteles** az általa nyújtott szolgáltatás során okozott kár megtérítésére **felelősségbiztosítási szerződést kötni**, önkéntest akkor foglalkoztathat, ha a felelősségbiztosítási szerződés kiterjed az önkéntes által okozott kár megtérítésére is. Az egészségügyi jogszabályok és a szociális jogszabályok bizonyos körben előírják a szolgáltató, illetve fenntartója számára, hogy az ellátás biztonsága érdekében a tevékenységére felelősségbiztosítási szerződést kössön.

Ahol ezt ágazati jogszabály nem teszi kötelezővé, ott csak akkor kötelező az önkéntes által okozott kár megtérítésére felelősségbiztosítási szerződést kötni, ha az önkéntes nem az **Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam polgára**, vagy annak családtagja, és nem menekült, menedékes, letelepedett vagy bevándorolt [ld. 4. § (4) bekezdése]

2004/114/EK Irányelv többek között meghatározza, hogy a tagállamok milyen feltételekkel adhatnak tartózkodási engedélyt az Európai Gazdasági Térségen kívülről érkezők számára, ha azok önkéntes tevékenység végzése céljából érkeznek a tagállam területére. A vonatkozó 11. cikkely szerint az önkéntes tevékenységre **minden esetben felelősségbiztosítási szerződést kell kötni, és biztosítani kell az egészségügyi szolgáltatások fedezetét is.** A törvény ennek megfelelően többletfeltételeket állapít meg a harmadik államból érkező önkéntesekre, s egyúttal elrendeli a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 7. §-ának és a külföldiek magyarországi foglalkoztatásának engedélyezéséről szóló 8/1999. (XI. 10.) SzCsM rendelet alkalmazását is.

A kötelezettség alá nem tartozó jogviszony esetén is dönthet a fogadó szervezet felelősségbiztosítás megkötéséről!

5. Ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatások számviteli elszámolása

a. Egyéni vállalkozónál tevékenykedő önkéntes juttatásainak elszámolása

A Köt. alapján természetes személy egyéni vállalkozó is foglalkoztathat önkéntest, ha ő a fogadó intézmény fenntartója (például egy óvoda fenntartója). (Lásd II. Fejezet 3.a. pont.) Ha az önkéntes ilymódon egyéni vállalkozónál tevékenykedik, a vállalkozó a fenti juttatásokra kifizetett összegeket költségként elszámolhatja.

*(Szja. tv. 11. számú mellékletének I. Jellemzően előforduló költségek fejezete 29. pont)
„Költségként elszámolható kiadások különösen a következők... 29. az önkéntest foglalkoztató egyéni vállalkozó által az önkéntesnek nyújtott, a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény alapján ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatás, ha az önkéntest az egyéni vállalkozó gazdasági-vállalkozási tevékenysége érdekében foglalkoztatta.”*

b. Társasági adó alanyak minősülő szervezetnél tevékenykedő önkéntes juttatásainak elszámolása

*„...a vállalkozási tevékenység érdekében felmerült költségnek, ráfordításnak minősül különösen: 7. az adózó által a vele önkéntes jogviszonyban álló magánszemély részére személyi jellegű egyéb kifizetésként elszámolt összeg, ha az önkéntest az adózó gazdasági-vállalkozási tevékenysége érdekében foglalkoztatta;”
(A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 3. számú mellékletének B) fejezete 7. pont)*

A szervezetnél közérdekű önkéntes tevékenységet végző magánszemélynek nyújtott juttatásokat **egyéb személyi jellegű kifizetésként** számolja el a szervezet.

Általános szabályok

1.

Az ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatások csak abban az esetben élveznek adó-és járulékmentesítést, amennyiben azok:

- az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenysége ellátása érdekében merülnek fel;
- nem haladják meg az egyéb jogszabályokban előírt adómentes értékhatárt, illetve a szokásos piaci áron kerültek beszerzésre;
- a termék- és szolgáltatás-beszerzésekkel kapcsolatos számlákat a fogadó szervezet nevére és címére állították ki;
- a költségek minden esetben csak bizonylat alapján számolhatóak el.

2. A külföldön végzett közérdekű önkéntes tevékenység, illetve a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár által végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetén nem magyarországi székhelyű szervezet az ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatások biztosítását a fogadó szervezettel megkötött szerződésben átvállalhatja. Ebben az esetben a fogadó szervezet és a nem magyarországi székhelyű szervezet az ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatások biztosításáért egyetemlegesen felel.

3. **Nem vehetők figyelembe az önkéntesek részére adómentesen nyújtható juttatások között** azok az úgynevezett béren kívüli juttatások, melyeket az SzJA törvény 71. §-a a munkáltató által a munkavállaló részére (vagy társas vállalkozás személyesen közreműködő tagjának) történő juttatásánál tesz 2011. január 01-től kedvezményesen adózó bevétellé, tehát munkajogviszony vagy társas jogviszony alapján, így különösen:

- a munkáltató által a munkavállaló részére étkezőhelyi vendéglátás, munkahelyi étkezés, közétkeztetés nyújtása révén juttatott bevétel (illetve az erre jogosító utalvány),
- a munkáltató által a munkavállaló és közeli hozzátartozója részére nyújtott üdülési csekk, vagy a munkáltató üdülőjében nyújtott üdülési szolgáltatás;
- a munkáltató által a munkavállaló magánszemélynek adott munkaruházati termék,
- a munkáltató által a munkavállaló részére, gyermeke részére nyújtott iskolakezdési támogatás,
- a munkáltató által a nevére szóló számlával megvásárolt, a munkavállalónak ingyenesen vagy kedvezményesen juttatott, kizárólag a munkavállaló helyi utazására szolgáló bérlet.

2011. január 01-től megszűntek azok az egyéb juttatások, melyeket korábban az SzJA törvény jogviszonytól függetlenül adómentesnek minősített, így az önkéntesek számára is nyújthatóak voltak.

Gyakran Ismételt Kérdések

A juttatásokkal kapcsolatos költség számlák kinek a nevére szóljanak?

A számlákat, kiküldetési rendelőnyeket stb. a fogadó szervezet nevére és címére kell kiállítani.

A jutalom összegét arányosítva kell-e meghatározni a szerződés időtartamával, ha az rövidebb, mint egy naptári év?

Nem, a jutalom éves összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér mindenkori havi összegének húsz százalékát, de ez független az önkéntes jogviszony napjainak számától, azaz időtartamától.

Az éves adóbevallásban fel kell-e tüntetni az ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatások összegét?

Mivel a közérdekű önkéntes tevékenységet végző magánszemélynek nyújtott, ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatás adómentes, így a jövedelem kiszámításánál nem kell azokat figyelembe venni és az adóbevallásban nem kell ezeket az összegeket szerepeltetni.

Milyen nagyságrendben számolható el az önkéntesnek nyújtott juttatások között étkezési költség, szállás és utazási költség?

Mind az étkezés, szállás és utazás költségeinél alapvető szempont, hogy azok a közérdekű önkéntes tevékenység végzésével kapcsolatban merüljenek fel, ahhoz nélkülözhetetlenek. Ezt a tényt a fogadó szervezetnek hitelt érdemlően bizonyítani szükséges egy esetleges ellenőrzés során. A költségek elfogadható mértékét a szokásos piaci árak határozzák meg valamint az önkéntes tevékenység által indokolt igények.

Hogyan biztosítható az étkezés az önkéntes részére?

A Köt. alapján, a közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében szükséges utazásnak, szállásnak, étkezésnek az önkéntes részére történő biztosítása ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatás, így adómentes, illetve ezek bizonylattal igazolt költségének az önkéntes részére történő megtérítése sem minősül ellenszolgáltatásnak. Ebből következően a fogadó szervezet nevére kiállított számla alapján történhet az étkezés biztosítása, pld. melegkonyhai befizetés, melegétel rendelés, stb., illetve az önkéntes által benyújtott, a fogadó szervezet nevére kiállított számla is kifizethető az önkéntesnek, amennyiben annak értéke nem haladja meg a szokásos piaci árak megfelelő összegét. Elfogadott gyakorlat, hogy az önkéntes hó elején a fogadó szervezettől kap pld. 15.000.-Ft-ot étkezésre és minden egyes étkezés során számlát kér. Hó végén a számlákkal összesítve számol el és rendezi az előleget.

A jutalmat lehet-e készpénzben nyújtani, vagy kizárólag természetbeni juttatás (vagy utalvány) formájában?

A jutalom mind készpénzben, mind utalványban adómentesen adható a törvény által előírt értékhatárig (lásd 2. kérdés).

Köt. 7. §, 12. §

Az ember lehet nagyon lelkes és kitartó önkéntes, mégsem önkénteskedik ugyanannál aszervezetnél az idők végezetéig. Így a fogadó szervezet és az önkéntes között létrejött jogviszony is véget ér egyszer. A jogviszony megszűnésére több okból is sor kerülhet, egyrészt a felekakaratából, másrészt rajtuk kívül álló okok miatt. A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény 7. §-a határozza meg azokat az eseteket, amelyekben az önkéntes szerződés megszűnik.

1. A két fél egyetértésével megszűnő jogviszony

A felek **közös megegyezésével** szűnik meg a szerződés, bármikor, amikor mindkét fél egyetért abban, hogy az önkéntesség érjen véget, és egybehangzóan kinyilvánítja erre irányuló akaratát. (7. § (1) bekezdés e) pont) Ez a leggyakoribb és egyúttal legideálisabb módja az önkéntesség befejezésének. Annyit jelent, hogy a felek egyetértenek abban, nem kívánnak tovább az önkéntes jogviszonyban együttműködni és minden kérdésben meg tudtak egymással egyezni.

A Köt. nem tartalmaz külön szabályozást a közérdekű önkéntes jogviszony megszüntetésére, ezért háttérjogszabályként a Polgári Törvénykönyv alkalmazandó. A Ptk. általános rendelkezése (319. §) szerint a jogviszonyban álló felek a szerződést közös megegyezéssel megszüntethetik, vagy felbonthatják. A szerződés felbontása esetében a szerződés megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal szűnik meg, és a már teljesített szolgáltatások visszajárnak.

A Köt. az önkéntes szerződések vonatkozásában csak a megszüntetés lehetőségét említi, így **tehát az önkéntes szerződést felbontani**, az önkéntes tevékenység teljesítését utólag visszaszolgáltatni **nem lehet**.

A szerződés **megszüntetése esetében a szerződés a jövőre nézve szűnik meg**, és a felek további szolgáltatásokkal nem tartoznak. Az önkéntes nem köteles tovább a fogadó szervezet munkáját segíteni. Azokat a juttatásokat, melyek a szerződés megszűnése előtti időre vonatkoznak, a szervezet a szerződés alapján még köteles az önkéntesnek megtéríteni, ha viszont az önkéntes a szerződés további fennállására tekintettel korábban kapott valamilyen juttatást, azt vissza kell adnia.

Példa: Az önkéntes nyári táborba jelentkezett önkéntes tevékenység végzésére, melyhez az utazási és étkezési költségek fedezetét az utazás előtti napon előlegként kézhez kapta. Azonban váratlanul megbetegedik és mégsem megy el a táborba. A szerződést közös megegyezéssel megszüntetik. Ez esetben az önkéntesnek vissza kell szolgáltatnia kapott előleget, mivel azt nem használta fel az önkéntes tevékenység végzésére.

Ptk 319. § (1) A felek a szerződést közös megegyezéssel megszüntethetik, vagy felbonthatják. (2) A szerződés megszüntetése esetében a szerződés a jövőre nézve szűnik meg, és a felek további szolgáltatásokkal nem tartoznak. A megszűnés előtt már nyújtott szolgáltatás szerződésszerű pénzbeli ellenértékét meg kell fizetni, amennyiben pedig a már teljesített pénzbeli szolgáltatásnak megfelelő ellenszolgáltatást a másik fél még nem teljesítette, a pénzbeli szolgáltatás visszajár. (3) A szerződés felbontása esetében a szerződés megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal szűnik meg, és a már teljesített szolgáltatások visszajárnak.

Mindkét fél akarata közrejátsszik a szerződés megszűnésében akkor is, ha az a vállalt közérdekű tevékenység teljesítése, vagy a szerződésben meghatározott idő lejárt, feltétel bekövetkezése miatt szűnik meg. Ezekben az esetekben a felek az önkéntes jogviszony kezdetekor, a szerződés megkötésekor úgy döntöttek, nem kívánnak folyamatosan együtt működni, hanem csak egy meghatározott munkát kívánnak együtt elvégezni, vagy csak egy bizonyos ideig tart igényt a szervezet az önkéntes munkájára.

Így megszűnik az önkéntes szerződés a **vállalt közérdekű önkéntes tevékenység teljesítésével** (7. § (1) bekezdés c) pont). Jellemzően erre nem tartós, hanem egyszeri, vagy néhány alkalomra szóló szerződések esetén kerül sor.

Példa: Amennyiben az önkéntes arra vállal kötelezettséget, hogy szombati pihenőnapján részt vesz a lakókörnyezetében található park takarításában, a szerződés ennek teljesítésével, a park rendbetételével, megszűnik.

Megszűnik a szerződés akkor is, ha a szervezet és az önkéntes a szerződésben **meghatároztak egy határidőt**, ameddig az önkéntes segíti a szervezetet, vagy **kikötöttek egy feltételt** amelynek bekövetkezése megszünteti a jogviszonyt (7. § (1) bekezdés d) pont).

Példa: Ha például, a felek úgy egyeztek meg, hogy az önkéntes a nyári szünetben, augusztus 31-ig vállalja az önkéntes tevékenységet, a szerződés szeptember 1-jén automatikusan megszűnik. Ez a helyzet akkor is, ha egy felvételi előtt álló gimnazista önkéntes azzal a feltétellel vállalja az önkéntességet, hogy ha felveszik az egyetemre, a felvételi értesítő kézhezvételétől számított 10 napon belül szűnjön meg az önkéntes jogviszonya.

2. A felmondás

A szerződés megszűnhet **közös akarat nélkül is**, akkor, ha ezt csak az egyik fél kívánja így, ez esetben kerül sor felmondásra (7. § (1) bekezdés f) pont)

A Köt. az önkéntes szerződések felmondásakor is a Polgári Törvénykönyvet használja háttér-szabályként, amely a következőképpen rendelkezik a felmondás jogáról:

*Ptk. 321. § (1) Aki szerződésnél vagy jogszabálynál fogva felmondásra jogosult, e jogát a másik félhez intézett nyilatkozattal gyakorolja. A felmondás a szerződést megszünteti.
(2) Ha a felmondás nem azonnali hatályú, a törvényben vagy a szerződésben meghatározott felmondási idő elteltéig a szerződés fennmarad.*

A felmondásnak két alapesete van, a rendes és azonnali hatályú felmondás. A **rendes felmondás** esetén a feleknek ki kell kötniük, hogy a felmondás megtörténtétől fogva mennyi időn belül szűnik meg a szerződés. A Közérdekű önkéntességről szóló törvény azonban a felmondás másik esetét, az **azonnali hatályú felmondás** jogát veszi alapul (7. §. (2) bekezdés).

Ez azt jelenti, hogy bármelyik fél, bármikor úgy dönthet, nem kívánja tovább folytatni a jogviszonyt, tehát az önkéntes nem végzi tovább tevékenységét, vagy a szervezet nem tart többé igényt az önkéntes segítségére. Ha tehát a felek a szerződésben nem rendelkeznek külön arról,

mikor lépjen életbe a felmondás, az azonnali hatályú lesz. Erre a rendelkezésre az önkéntes jogviszonyok sajátossága miatt került sor, hiszen az önkéntes saját elhatározásból, jó szándékból vállalta a segítségnyújtást, és nem lenne méltányos tőle elvárni, hogy akaratán kívül biztosítsa a szervezet részére munkaerejét.

Vannak azonban olyan esetek, amikor a jogviszony jellege megkívánja, hogy az azonnali hatályú felmondás jogát **korlátozzák**. Erre akkor kerülhet sor, ha az önkéntes visszalépéséből a szervezetnek, vagy másnak komoly hátránya származna. Abban az esetben azonban, ha a felmondás jogát korlátozzák, úgy az **önkéntes szerződést írásba kell foglalni!**

Példa: Értethető módon kívánja korlátozni önkéntesei azonnali felmondáshoz való jogát az a szervezet, aki külföldre, például katasztrófa sújtotta területekre közvetít segítő orvosokat.

Emiatt a rendelkezés miatt is fontos az önkéntes jogviszony kezdetekor, tehát az önkéntes tevékenység feltételeinek tisztázásakor megbeszélni, hogy miért fontos a szervezetnek a feladat ellátása. Az önkéntesek megfelelő motiválásával, menedzselésével általában megelőzhető, hogy az önkéntes azért mondjon fel, mert elégedetlen vagy megunta a feladatot, így kevésbé van szükség a felmondási jog korlátozására. Ám ha a szervezet számára létfontosságú, hogy az önkéntes elvégezze a megbeszélte feladatot, akkor a kezdetekkor meglévő bizalom ellenére érdemes kikötni egy minimális (pl. 1 hetes, de ha kell hosszabb) felmondási időt. A felmondási idő alatt pedig a szervezetnek lehetősége van „utánpótlást” keresni.

Természetesen nem csak az önkéntes szüntetheti meg felmondással az önkéntes jogviszonyt. Előállhat olyan helyzet is, hogy a szervezetnek nem áll módjában tovább foglalkoztatni az önkéntest, vagy esetleg nincs megelégedve a munkájával. Ilyenkor a **szervezet felmondhatja** a szerződést. A felmondásnak erre az esetére ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint az önkéntes felmondására. Az alapeset itt is az azonnali hatályú felmondáshoz való jog, aminek korlátozása esetén az erről való rendelkezést szerződésbe kell foglalni.

A **kiskorúak védelmét** szolgálják azok a rendelkezések, amelyek kimondják, hogy a korlátozottan cselekvőképes önkéntes az önkéntes szerződést a törvényes képviselője hozzájárulása nélkül is felmondhatja. A tizenhatodik életévét be nem töltött önkéntes és a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes, illetve törvényes képviselője azonnali hatályú felmondáshoz való joga az önkéntes szerződésben nem korlátozható (7. § (3-4) bekezdés).

3. A feleken kívül álló okok

A feleken kívül álló okok miatt is megszűnhet az önkéntes jogviszony. Ilyen esetek az önkéntes, vagy természetes fogadó személy halála, a fogadó szervezet jogutód nélküli megszűnése, vagy az önkéntes cselekvőképtelenné válása.

Az önkéntes **halála** a szerződést értelemszerűen megszünteti (7. § (1) bekezdés a) pont), hiszen az önkéntes jogviszony személyes kötelezettségvállaláson alapul.

Érdemes néhány szót említeni azonban az önkéntes **cselekvőképtelenné válásának** eseteiről.

Cselekvőképtelenné a törvény értelmében cselekvőképes nagykorúak, és korlátozottan cselekvőképes kiskorúak válhatnak. A Polgári Törvénykönyv alapján a cselekvőképtelenség fogalmát nagykorúakra és kiskorúakra vonatkozóan külön kategóriába sorolhatjuk (lásd még a „Fogalomtárban”):

1. Cselekvőképtelen az a nagykorú, akit a bíróság **cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett**. Cselekvőképességet kizáró gondnokság alá a bíróság azt a nagykorú személyt helyezi, akinek ügyei viteléhez szükséges belátási képessége – pszichés állapota, vagy szellemi fogyatkozása miatt – tartósan teljes mértékben hiányzik.
2. Cselekvőképtelen az a **tizennegyedik életévét már betöltött kiskorú** is, akit a bíróság cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett. A gondnokság hatálya a nagykorúság elérésével áll be, de a kiskorú már a határozat jogerőre emelkedésével cselekvőképtelenné válik.

Főszabályként a cselekvőképtelen személy **jognyilatkozata semmis**; nevében gondnoka jár el. Lényeges azonban, hogy a cselekvőképtelenségen alapuló semmisségre csak annak érdekében lehet hivatkozni, akinek a cselekvőképessége korlátozott vagy hiányzik.

Úgyszintén megszűnik az önkéntes szerződés a jogviszony **fogadószerkezeti oldalán bekövetkezett halállal, illetve jogutód nélküli megszűnéssel is** (7. §. (1) bekezdés b) pont).

A fogadószerkezet oldalán magánszemélyként a Köt. 3. § (1) g) pontja szerinti nem jogképes fogadó intézmény fenntartója jelenhet meg, a többi fogadószerkezet esetén a jogutód nélküli megszűnés jön szóba. Amennyiben a fogadószerkezet átalakul, ámde az átszervezése folytán van olyan másik szervezet, amely jogutódként, vagyis az ún. jogelőd szervezet jogai és kötelezettségei tekintetében folytatja az előző szervezet tevékenységét, az önkéntes szerződés nem szűnik meg automatikusan. Természetesen az önkéntes felmondással, illetve közös megegyezéssel a szerződést ekkor is megszüntetheti.

A felek akaratán kívül álló okból szűnik meg az önkéntes szerződés akkor is, ha **az önkéntesek foglalkoztatását megtiltó határozat jogerőre emelkedik**.

Ilyen határozat meghozatalára akkor kerül sor, ha valamilyen hatóság vagy felügyeletet ellátó szerv észleli, hogy egy fogadó szervezet a bejelentési kötelezettség (ld. 2. fejezet) teljesítése nélkül foglalkoztat közérdekű önkénteseket, melyekre nézve az adókedvezményeket igénybe veszi. A szabálytalanságot észlelő szerv értesíti a minisztériumot, amely felhívja a fogadó szervezetet a bejelentési kötelezettség teljesítésére, ha ez harminc napon belül nem teljesül, a minisztérium a jogsértés súlyának figyelembe vételével legfeljebb egy évre eltiltja a fogadó szervezetet közérdekű önkéntesek fogadásától.

Köt. 12. § (2) [...] a Minisztérium törli a nyilvántartásból a fogadó szervezetet, illetve tevékenységi kört, ha

- a) a bejelentő nem a 3. § (1) bekezdése szerinti fogadó szervezet,
- b) kétséget kizáró módon megállapítható, hogy a bejelentésben megjelölt tevékenységi körben önkéntes nem foglalkoztatható.
- (3) A nyilvántartásban szereplő adatokat a Minisztérium az internetes honlapján közzéteszi.
- (4) A Minisztérium a nyilvántartásban szereplő adatokat átadja a munkabiztonsági és

munkaiügyi ellenőrzés szerveinek az önkéntesek jogszabályszerű foglalkoztatásának ellenőrzése céljából.

13. § (1) Ha a munkabiztonsági és munkaiügyi ellenőrzés szerve, az adóhatóság, a fogadó szervezet szakmai vagy törvényességi ellenőrzését, illetve felügyeletét ellátó szerv észleli, hogy a fogadó szervezet a bejelentési kötelezettségének nem tett eleget, erről a fogadó szervezet nevének, székhelyének és adószámának megjelölésével értesíti a Minisztériumot.

(2) Ha a Minisztérium tudomására jut, hogy a fogadó szervezet a bejelentési kötelezettségének nem tett eleget, felhívja a fogadó szervezetet a kötelezettség teljesítésére.

(3) Ha a bejelentési kötelezettségének a fogadó szervezet a felhívás kézbevétele követő harminc napon belül nem tesz eleget, a Minisztérium határozatban – a jogsértés súlyának figyelembevételével – legfeljebb egy évre megtiltja a fogadó szervezetnek önkéntes foglalkoztatását, és az általa vezetett nyilvántartásban feltünteti

- a) a fogadó szervezet nevét, székhelyét és adószámát,
- b) a tilalom kezdetének és megszűnésének időpontját.

4. Formai és tartalmi követelmények a szerződés megszűnésekor

A Ptk. szabályai vonatkoznak a szerződés megszüntetésének **alaki (formai) követelményeire** is. A szerződéseket **ugyanabban a formában kell megszüntetni, mint ahogy azokat létrehozták**, így tehát a szóban létrejött önkéntes jogviszony megszűnése esetén a megszűnésnek sincsenek alaki kellékei (**elég ugyanúgy szóban megszüntetni**). Azokban az esetekben, amikor a Köt. kötelezővé teszi az önkéntes szerződés írásba foglalását, megszüntetni is írásban kell a szerződést.

Ptk. 216. § (1) Szerződést jogszabály ellenkező rendelkezése hiányában akár szóban, akár írásban lehet kötni. A szerződési akaratot ráutaló magatartással is kifejezésre lehet juttatni.

(2) A nyilatkozattétel elmulasztása – ha az nem ráutaló magatartás – csak akkor minősül elfogadásnak, ha ezt jogszabály rendeli, vagy ha a felek ebben megállapodtak.

217. § (1) Jogszabály a szerződésre meghatározott alakot szabhat. Az alakiség megsértésével kötött szerződés, – ha jogszabály másként nem rendelkezik – semmis.

(2) A felek által kikötött alak csak akkor feltétele a szerződés érvényességének, ha kifejezetten ebben állapodtak meg. Ilyen esetben a teljesítésnek vagy egy részének elfogadásával a szerződés akkor is érvényessé válik, ha az alakiséget mellőzték.

218. § (1) Ha jogszabály vagy megállapodás írásbeli alakot rendel, legalább a szerződés lényeges tartalmát írásba kell foglalni.

(2) Ha az írásbeli alakot jogszabály rendeli, és a szerződő fél nem tud vagy nem képes írni, a szerződés érvényességéhez közokirat, vagy teljes bizonyító erejű magánokirat szükséges.

(3) Ha jogszabály vagy a felek megállapodása a szerződés érvényességét megszabott alakhoz köti, az ilyen alakban kötött szerződés megszüntetése, vagy felbontása is csak a megszabott alakban érvényes. A szerződésnek a megszabott alak mellőzésével történt megszüntetése vagy felbontása is érvényes, ha az annak megfelelő tényleges állapot a felek egyező akaratából létrejött.

A szerződés megszüntetésének **tartalmi követelményei** vonatkozásában Köt. 6. (1) bekezdése mindösszesen annyit tartalmaz, hogy az önkéntes szerződésben többek között rendelkezni kell azokról a juttatásokról, amelyeket az önkéntesnek biztosítanak, és ezekről a **juttatásokról rendelkezni kell a szerződés megszűnésének esetére is**. A Felek szabadon rendelkezhetnek, a

törvény sem tartalmi, sem formai követelményt nem határoz meg rájuk vonatkozóan, csupán arról rendelkezik, hogy e kérdésekben a Feleknek megegyezésre kell jutniuk.

Példa: a jogviszony megszűntével a kapott védőruhát vissza kell szolgáltatnia; a megszűnéstől számított két héten belül minden számlát át kell adnia, különben már nem kaphat költségtérítést; felmondás esetén a képzési költséget vissza kell fizetnie stb.

Fontos még, hogy a törvény rögzíti, hogy abban az esetben, ha bármelyik fél – akár az önkéntes, akár a fogadószervezet – azonnali hatályú felmondáshoz való jogát korlátozzák, úgy a szerződést minden esetben írásba kell foglalni. Ez a szabály tehát mindkét felet védi, és segít meggátolni a joggal való visszaéléseket (7. § (5) bekezdés). (Lásd még IV. Fejezet 2. cím, 28. oldal.)

A fogadó intézménynél végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetében, az ágazati jogszabályok az önkéntes szerződés több kötelező tartalmi elemét is meghatározhatják, az egyes tevékenységek, intézmények, szolgáltatások jellegének megfelelően. Így lehetőség van arra, hogy ezek a jogszabályok az önkéntes szerződés megszűnésére vonatkozó szabályokat is megállapítsanak. (6. § (2) bekezdés)

Köt. 7. § (1) Az önkéntes szerződés megszűnik

- a) az önkéntes halálával vagy cselekvőképtelenné válásával,
 - b) a fogadó szervezet jogutód nélküli megszűnésével, természetes személy esetén halálával,
 - c) a vállalt közérdekű önkéntes tevékenység teljesítésével,
 - d) a szerződésben meghatározott idő lejártával, feltétel bekövetkeztével,
 - e) közös megegyezéssel történő megszüntetéssel,
 - f) felmondással,
 - g) az önkéntesek foglalkoztatásának – a 13. § (3) bekezdése szerinti – megtiltásáról rendelkező határozat jogerőre emelkedésével.
- (2) Az önkéntes szerződést – ha jogszabály vagy az önkéntes szerződés másként nem rendelkezik – bármelyik fél azonnali hatállyal felmondhatja.
- (3) A korlátozottan cselekvőképes önkéntes az önkéntes szerződést a törvényes képviselője hozzájárulása nélkül is felmondhatja.
- (4) A tizenhatodik életévét be nem töltött önkéntes és a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes, illetve törvényes képviselője azonnali hatályú felmondáshoz való joga az önkéntes szerződésben nem korlátozható.

Köt. 14-15. §

1. Az önkéntesek nyilvántartása a szervezeteknél

Azoknak a szervezeteknek, amelyek élni kívánnak a Köt. által biztosított kedvezményekkel, az önkéntesek foglalkoztatását megelőző előzetes bejelentési kötelezettség teljesítésén túlmenően, **nyilvántartás-vezetési kötelezettségük** is van. Ez a nyilvántartás nem egyezik a Minisztérium által, a fogadó szervezetekről vezetett nyilvántartással. A közérdekű önkénteseket fogadó **szervezetek** adatai nyilvánosak, azok a minisztérium honlapján elérhetőek, az **önkéntesek** adatai viszont csak az őket fogadó szervezetek számára hozzáférhetőek. Az önkéntesek neve nem kerül nyilvánosságra, tehát senkinek nem kell attól tartania, hogy adatai bekerülnek egy központi adatbázisba.

A fogadó szervezetek által az önkéntesekről vezetett nyilvántartásnak a következő adatokat kell tartalmaznia:

1. Az önkéntes **nevét, születési helyét és idejét, anyja nevét** (vagyis az általános személyazonosító adatokat).
2. Az önkéntes **állampolgárságát**, amennyiben az önkéntes nem magyar állampolgár.
3. Az önkéntes **lakóhelyét**, ennek hiányában tartózkodási, illetve szálláshelyét (magyarországi lakóhellyel nem rendelkező külföldi önkéntes esetén).
4. A korlátozottan cselekvőképes és kiskorúsága miatt cselekvőképtelen önkéntes esetén a **törvényes képviselő személyazonosító adatait és lakóhelyét**, ennek hiányában tartózkodási helyét. Ennek indoka a koruk vagy testi-szellemi fogyatkozásuk miatt fokozott védelemre szoruló önkéntesek felügyeletének biztosítása. A korlátozottan cselekvőképes személy önkéntes szerződést csak a törvényes képviselő beleegyezésével köthet, a kiskorúsága miatt cselekvőképtelen önkéntes nevében pedig, az önkéntes jogviszonnyal kapcsolatos jognyilatkozatokat a törvényes képviselő teszi meg. (Lásd még III. Fejezet 1. cím, 23. oldal)
5. A közérdekű önkéntes tevékenységhez kapcsolódóan a közérdekű önkéntes **tevékenység tartalmát**; a tevékenység ellátásának **helyét**, valamint a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítandó **időt és pihenőidőt**. Ezeknek az adatoknak a feltüntetése elsősorban az ellenőrzések megkönnyítését szolgálja.
6. A közérdekű önkéntes **tevékenység megkezdésének időpontját**.
7. Határozott időre kötött önkéntes szerződés esetén azt az időpontot, amikor a **szerződés hatálya megszűnik**.
8. A **tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes** esetén a közérdekű önkéntes **tevékenységre fordított idővel** kapcsolatos adatokat. A gyakorlatban ez egy „munkaidőnapló” vezetését jelenti, amelyből kiderül, hogy a szervezet betartja a kiskorúakra vonatkozó speciális feltételeket (Lásd még V. fejezet 2. cím, 36. oldal)
9. Az önkénteseknek nyújtott **juttatásokat**.

Első látásra rengeteg adatot kell nyilvántartani, de a jogalkotó szándéka arra irányult, hogy a fogadószervezetek számára biztosított kedvezmények eléréséhez olyan kötelezettségeket határozzon meg, amely meggátolja a kedvezményekkel történő visszaéléseket.

Látnunk kell továbbá, hogy a nyilvántartás alkalmas lehet mind a fogadószervezet, mind pedig az önkéntes védelmére. A fogadószervezet ugyanis az ellenőrzések számára bizonyítani tudja,

hogyan valóban önkénteseket és nem feketemunkásokat foglalkoztat, az önkéntes pedig külön védelemben részesül, főleg akkor, ha a szerződést nem foglalták írásba.

A fogadószervezet által vezetett nyilvántartás a munkaügyi és adóellenőrzés számára egységes rendszerben, visszamenőleg is jól követhetővé teszi az önkéntesek foglalkoztatását.

Mivel a nyilvántartás **személyes adatokat** tartalmaz, fokozottan ügyelni kell annak elkülönített, olyan módon történő kezelésére, hogy ahhoz **illetéktelenek ne férhessenek hozzá**. Harmadik személlyel a nyilvántartás adatai csak az önkéntes beleegyezése, illetve törvényi felhatalmazás alapján közölhetők. A törvény az adatok átadását egyetlen esetben teszi lehetővé, mégpedig statisztikai célú felhasználásra, de csakis személyazonosításra alkalmatlan módon (pl. összesített adatokat ad át). A nyilvántartást az önkéntes jogviszony megszűnését követő öt évig kell megőrizni.

A nyilvántartásnak **nincsen törvény által előírt formája**, azt a szervezet a számára legkényelmesebb módon, számítógépen, vagy akár papíron is elkészítheti. A kiadvány III. számú mellékletében rendelkezésre bocsátjuk egy lehetséges nyilvántartási rendszer mintáját.

Köt. 14. § (1) A fogadó szervezet – az önkéntes jogviszonnyal kapcsolatos jogok és kötelezettségek gyakorlása, valamint a jogviszonnyal kapcsolatos hatósági ellenőrzés érdekében – az általa foglalkoztatott önkéntesekről nyilvántartást vezet, amely tartalmazza

a) az önkéntes nevét, születési helyét és idejét, anyja nevét (a továbbiakban: személyazonosító adat), valamint, ha az önkéntes nem magyar állampolgár, az állampolgárságát,

b) az önkéntes lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási, illetve szálláshelyét,

c) korlátozottan cselekvőképes és kiskorúsága miatt cselekvőképtelen önkéntes esetén a törvényes képviselő személyazonosító adatait és lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét,

d) a 6. § (1) bekezdésének a)-c) pontjában meghatározottakat,

e) a közérdekű önkéntes tevékenység megkezdésének időpontját,

f) határozott időre kötött önkéntes szerződés esetén azt az időpontot, amikor a szerződés hatálya megszűnik,

g) tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes esetén a közérdekű önkéntes tevékenységre fordított idővel kapcsolatos adatokat,

h) az önkéntesnek a 2. § (3) bekezdése szerint nyújtott juttatásokat.

(2) A fogadó szervezet a nyilvántartást az önkéntes jogviszony megszűnését követően öt évig köteles megőrizni. A fogadó szervezet megszűnése, illetve halála esetén a nyilvántartást a jogutódja, örököse, jogutód nélküli megszűnése esetén az iratok megőrzésére jogszabály vagy határozat alapján kötelezett őrzi.

(3) A fogadó szervezet az önkéntesre vonatkozó tény, adatot, véleményt harmadik személlyel csak törvényben meghatározott esetben, vagy az önkéntes hozzájárulásával közölhet. Az önkéntesre vonatkozó adatok statisztikai célra felhasználhatók és statisztikai célú felhasználásra – személyazonosításra alkalmatlan módon – átadhatóak.

2. Külföldiek által, illetve külföldön végzett önkéntes munka

A Köt. hatálya kiterjed a magyar állampolgárok által a Magyar Köztársaság területén kívül végzett közérdekű önkéntes tevékenységre is.

Az **Európai Unió Tanácsának 2004. december 13-i 2004/114/EK irányelve** szól a harmadik országok állampolgárai tanulmányok folytatása, diákcseré, javadalmazás nélküli gyakorlat, illetve önkéntes szolgálat céljából történő beutazásának feltételeiről.

Az irányelv meghatározza azon személyek körét, akikre rendelkezései nem alkalmazandóak, ilyenek például a menedékkérők, akik uniós polgárok családtagjai, akik huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkeznek, vagy munkavállalónak, önálló vállalkozónak minősülnek.

A beutazás feltétele az érvényes úti okmány, kiskorú beutazó esetén a szülői engedély megléte. A beutazónak rendelkeznie kell egészségbiztosítással és nem minősülhet a közrendre, a közbiztonságra, vagy a közegészségre veszélyesnek.

Az irányelv, az egyéb beutazók számára is kötelező, általános kívánalmak mellett, további, különös feltételeket állapít meg az önkéntesek részére. A harmadik országból érkező önkéntes nem lehet fiatalabb vagy idősebb az érintett tagállam által meghatározott életkornál. Rendelkeznie kell egy, az önkéntes tevékenységet szabályozó szerződéssel, felelősségbiztosítással, igazolnia kell a megélhetéséhez, visszautazásához szükséges feltételek meglétét, továbbá, ha a fogadó állam megköveteli, egy alapszintű bevezető képzésen is részt kell vennie.

Önkéntesek részére tartózkodási engedély legfeljebb egy évre, kivételes esetben tovább, adható.

Emellett **külföldi önkéntesek magyarországi foglalkoztatása** esetén merül fel a kérdés, mi a teendő akkor, amikor nem a magyar jogszabályok alapján keletkezett önkéntes jogviszony, illetve a megkötött önkéntes szerződés bizonyos elemei nem állnak összhangban a Köt.-tel. Sajnos vannak olyan önkéntes programok, melyek **a külföldi és a hazai jog eltérései miatt nem tartozhatnak a Köt. hatálya alá**. Így például azok az önkéntes programok sem, amelyek esetében az önkéntesek számára „zsebpénzként” adott juttatások jelentősen meghaladják a törvényben meghatározott mértéket.

2004/114/EK irányelve

A tagállamok dönthetnek úgy is, hogy ezt az irányelvet alkalmazzák harmadik országok azon állampolgárait, akik beutazásuk engedélyezését diákcseré, javadalmazás nélküli gyakorlat vagy önkéntes szolgálat céljából kérelmezik.

I. FEJEZET

Általános rendelkezések

3. cikk

Hatály

[...]

(2) Ezen irányelv rendelkezései nem alkalmazandók:

a) harmadik országok azon állampolgárait, akik valamely tagállamban menedékkérőként, vagy kiegészítő védelem illetve ideiglenes védelem keretében tartózkodnak;

b) harmadik országok azon állampolgárait, akiknek kiutasítását ténybeli vagy jogi indokok miatt felfüggesztették;

c) harmadik országok azon állampolgárait, akik olyan uniós polgárok családtagjai, akik a Közösségen belüli szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolták;

d) harmadik országok azon állampolgárait, akik a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló, 2003. november 25-i 2003/109/EK

tanács irányelvvel összhangban, valamely tagállamban huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállást élvező személyek, és akik tanulmányok folytatása vagy szakképzés végett gyakorolják a valamely másik tagállambeli tartózkodáshoz való jogukat;

e) harmadik országok azon állampolgáira, akik az érintett tagállam nemzeti jogszabályai értelmében munkavállalónak vagy önálló vállalkozónak minősülnek.

II. FEJEZET

A Beutazás feltételei

5. cikk

Elv

Harmadik ország állampolgára ezen irányelv alapján történő beutazásának feltétele azoknak az okmányoknak az ellenőrzése, amelyek bizonyítják, hogy a harmadik ország állampolgára megfelel a 6. cikkben, valamint az adott csoportra vonatkozó 7-11. cikkben megállapított feltételeknek.

6. cikk

Általános feltételek

(1) Az a harmadik országbeli állampolgár, aki a beutazása engedélyezését a 7-11. cikkben megállapított valamely célból kérelmezi:

a) a nemzeti jogszabályok által meghatározott, érvényes úti okmányt kell bemutatnia. A tagállamok megkövetelhetik, hogy az úti okmány érvényességi ideje kiterjedjen legalább a tervezett tartózkodás időtartamára;

b) amennyiben a fogadó tagállam nemzeti jogszabályai szerint kiskorú, a tervezett tartózkodásra vonatkozó szülői engedélyt kell bemutatni;

c) valamennyi olyan kockázatra kiterjedő egészségbiztosítással kell rendelkeznie, amely ellen az érintett tagállam állampolgárai általában biztosítottak;

d) nem lehet olyan személy, aki a közrendre, a közbiztonságra, vagy a közegészségre veszélyesnek minősül;

e) a tagállam kérésére igazolnia kell, hogy leróta az irányelv 22. cikke szerinti kérelem eljárási díját.

(2) A tagállamok megkönnyítik azoknak a 7-11. cikk hatálya alá tartozó harmadik országbeli állampolgároknak a beutazása engedélyezésére irányuló eljárást, akik a Közösségbe irányuló, illetve a Közösségen belüli mobilitást elősegítő közösségi programokban vesznek részt.

11. cikk

Önkéntesekre vonatkozó különös feltételek

A 3. cikkre is figyelemmel, az 5. cikkben előírt általános feltételek mellett, a beutazása engedélyezését önkéntes szolgálat teljesítése céljából kérelmező, harmadik országbeli állampolgárnak a következő feltételeket is teljesítenie kell:

a) nem lehet sem fiatalabb, sem idősebb az érintett tagállam által meghatározott legalacsonyabb, illetve legmagasabb életkornál;

b) be kell mutatnia azt a szerződést, amelyet azzal a szervezettel kötött, amely az érintett tagállamban azt az önkéntes szolgálati rendszert működteti, amelyben ő is részt vesz; a szerződésben fel kell tüntetni a feladatok leírását, a feladatvégzés ellenőrzésének a feltételeit, a munkaidőt, továbbá az önkéntes személy utazása, megélhetése és lakhatása költségeinek, valamint költőpénzének a fedezéséhez rendelkezésre álló anyagi fedezetet, valamint –adott esetben – a feladata ellátását elősegítő képzést;

c) igazolnia kell, hogy azon önkéntes szolgálati rendszert működtető szervezet, amelyben ő is részt vesz, megkötötte a harmadik személy javára szóló biztosítást, továbbá érte tartózkodásának egész ideje alatt teljes felelősséget vállal, különösen a megélhetéséhez, az egészségügyi

ellátásához, valamint a visszautazásához szükséges költségek tekintetében;

d) továbbá, ha a fogadó tagállam kifejezetten megköveteli, részt kell vennie az adott tagállam nyelvét, történelmét, politikai és társadalmi berendezkedését ismertető, alapszintű bevezető képzésen.

III. FEJEZET

Tartózkodási engedélyek

15. cikk

Az önkéntesek tartózkodási engedélye

Az önkéntesek részére legfeljebb egyéves időtartamra lehet tartózkodási engedélyt kiadni.

Kivételes esetben, amennyiben az adott program időtartama meghaladja az egy évet, a tartózkodási engedély érvényességi ideje a program időtartamához igazodhat.

Az irányelv teljes szövege itt található meg:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0114:HU:NOT>

3. További kérdések

Hova fordulhat az önkéntes jogorvoslatért?

Amennyiben az önkéntes és a fogadó szervezet között jogvita merül fel, amelyet békés úton nem tudnak megoldani, úgy az önkéntes bírósághoz fordulhat jogai érvényesítése érdekében.

Mi a teendő ha a Köt.-ben nem találunk válasz a kérdésünkre?

Az önkéntes jogviszony során felmerülő olyan kérdésekben, amelyekről A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény nem rendelkezik, a Polgári Törvénykönyv szabályait kell alkalmazni.

Köt 15. § (1) Ha e törvény másként nem rendelkezik, az önkéntes szerződés megkötésére, érvénytelenségére, módosítására, teljesítésére, megszűnésére, a szerződésszegésre, a törvényes képviselő közreműködésére, az önkéntes jogviszonnyal kapcsolatos jogok gyakorlására és a kötelezettségek teljesítésére, valamint a kárviselésre és a kártérítésre a Ptk. szabályait kell alkalmazni.

A Polgári Törvénykönyv a törvényben biztosított jogok védelméről a következőképpen rendelkezik:

Ptk 7. § (1) A törvényben biztosított jogok védelme az állam minden szervének kötelessége. Érvényesítésük – ha törvény másképpen nem rendelkezik – bírósági útra tartozik.

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény:

Pp 1. § Ennek a törvénynek az a célja, hogy a természetes személyek és más személyek vagyoni és személyi jogaival kapcsolatban felmerült jogviták bíróság előtti eljárásban való pártatlan eldöntését az e fejezetben meghatározott alapelvek érvényesítésével biztosítsa.

Baleseti egészségügyi szolgáltatás

Az egészségbiztosítás baleseti egészségügyi szolgáltatása keretében a biztosítottak és a kizárólag baleseti egészségügyi szolgáltatásra jogosult személyek üzemi balesetből (foglalkozási megbetegedésből) eredő egészségkárosodása miatt igénybe vett gyógyszer, gyógyászati segédeszköz, gyógyító ellátás árához száz százalékos mértékű társadalombiztosítási támogatás jár. A baleseti egészségügyi szolgáltatás csak a baleseti ellátások igénybevételére jogosító, a baleset tényét megállapító határozat bemutatásával rendelhető.

Cselekvőképesség

Az embernek az a joga, hogy saját akaratnyilatkozatával, saját nevében szerezhet jogokat és vállalhat kötelezettségeket. Azt az embert illeti meg, aki az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel rendelkezik, azaz akaratnyilatkozata kialakításában szellemi és/vagy testi fogyatékossága nem akadályozza. A magyar jog szerint a cselekvőképesség minden embert megillet, ha cselekvőképessége a törvény értelmében nem esik korlátozás alá, vagy nincs kizárva. Ezért a Polgári törvénykönyv nem a cselekvőképességgel bíró, hanem a cselekvőképesség hiányának két különböző joghatállyal járó fokozatába tartozó, a cselekvőképességükben korlátozott és a cselekvőképességgel nem rendelkező személyek körét határozza meg. (Lásd a vonatkozó szócikkeket.)

Cselekvőképtelen kiskorú

Aki a tizennegyedik életévét nem töltötte be. A tizennegyedik életévét be nem töltött gyermek cselekvőképtelenségének kimondását, az életkori sajátosságból eredő belátási képesség éretlensége indokolja. Cselekvőképtelen az a tizennegyedik életévét már betöltött kiskorú is, akit a bíróság cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett.

Cselekvőképtelen nagykorú

Akit a bíróság cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett. Cselekvőképességet kizáró gondnokság alá a bíróság azt a nagykorú személyt helyezi, akinek ügyei viteléhez szükséges belátási képessége – pszichés állapota, vagy szellemi fogyatkozása miatt – tartósan teljes mértékben hiányzik.

Egyetemleges felelősség

Ha több kötelezett van, akkor a jogosult bármelyik kötelezettől követelheti és behajtathatja az egész tartozást. Ha ez megtörténik, akkor a fizetést teljesítő, vagy elszenvedő egyik kötelezett a többiekre eső arányos részt követelheti és behajtathatja a többi kötelezettől.

Egyházi jogi személy

Az egyház, és az egyház alapszabálya értelmében az egyház önálló képviselői szervvel rendelkező szervezeti egysége/egyházközség, intézmény/jogi személy.

Építési-engedély köteles munka

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 34. § (1) bekezdése szerint: Telekalakításhoz, építmény, építményrész, épületegyüttes megépítéséhez, átalakításához, bővítéséhez, felújításához, helyreállításához, korszerűsítéséhez, lebontásához, elmozdításához, illetve használatbavételéhez, fennmaradásához, vagy a rendeltetésének megváltoztatásához (a továbbiakban együtt: építési munka) a jogszabályokban meghatározott esetekben az építésügyi hatóság engedélye szükséges.

Európai Gazdasági Térség (EGT)

Ausztria, Belgium, Dánia, Egyesült Királyság, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Svédország, Magyarország, Csehország, Szlovákia, Szlovénia, Ciprus, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Málta, valamint Izland, Norvégia és Lichtenstein.

Felelősségbiztosítás

Olyan egyedi biztosítás, amelyben a biztosító a szerződésben meghatározottak szerint mentesíti az ügyfelet olyan kár megtérítése alól, amelyért a jogszabály alapján az ügyfél a felelős.

Fenntartó

Az a jogi személy (helyi önkormányzat, állami szerv, egyházi jogi személy, intézmény, vállalat, szövetkezet, alapítvány, társadalmi szervezet, nemzeti és etnikai kisebbségi érdek-képviselői szervezet, kisebbségi önkormányzat és más jogi személy), illetőleg természetes személy (mint egyéni vállalkozó), amely, illetve aki a szolgáltató tevékenység folytatásához szükséges jogosítvánnyal rendelkezik, és a törvényben meghatározottaknak megfelelően a szolgáltató intézmény működéséhez szükséges feltételeket biztosítja.

Ingyenes megbízás

A megbízási jogviszonyban a megbízott eljárhat ellenszolgáltatás nélkül is, ez a szerződés az ingyenes megbízás. A felek jogaira és kötelezettségeire ilyenkor ugyanúgy a Ptk. megbízásra irányadó szabályai vonatkoznak, kivéve természetesen a megbízási díjjal kapcsolatos rendelkezéseket, hiszen az nincsen ingyenes megbízás esetén.

Járulék

A nyugdíjjárulék, a magán-nyugdíjpénztári tagdíj, az egészségbiztosítási járulékok, a nyugdíjbiztosítási járulék, a táppénz-hozzájárulás, a baleseti járulék, továbbá a végrehajtás tekintetében a jogalap nélkül felvett és visszakövetelt társadalombiztosítási és – a társadalombiztosítási szervek által folyósított – egyéb ellátások, valamint a társadalombiztosítás ellátásainak fedezetére előírt más kötelező járulékbefizetések, ideértve a jogosulatlan kifizetőhelyi költségátérítést is,

Jogi személy

Jogképességgel rendelkező nem természetes személy. Jogi személy többek között az állami vállalat, tröszt, az állami és önkormányzati költségvetési szerv, a szövetkezet, a gazdasági társaság, a társadalmi szervezet, az alapítvány, közalapítvány, köztestület, ügyvédi iroda. A jogi személy saját neve alatt szerezhet minden olyan jogot és vállalhat minden olyan kötelezettséget, amelyek jellegüknél fogva nem csupán az emberhez fűződhetnek. A jogi személy nevében a jogi személy képviselője jár el. Ha jogszabály, vagy annak felhatalmazása alapján, az alapító okirat kifejezetten úgy rendelkezik, akkor a jogi személy törvényes feltételeknek megfelelő szervezeti egysége is külön jogi személy.

Jogképesség

A jogokhoz és kötelezettségekhez való jog. A magyar jogban minden ember jogképes, tehát jogai és kötelezettségei lehetnek. Az emberen kívül jogképes még az állam, a jogi személyek és a jogi személyiség nélküli gazdasági társaság.

Jogszabály

Alkotmány, törvény, kormányrendelet, jegybanki rendelet, miniszterelnöki és miniszteri rendelet, helyi önkormányzati rendelet.

Jogviszony

Jogviszonyról akkor beszélünk, ha két (vagy több) fél között valamilyen jogi szabályrendszer alapján jön létre kapcsolat, amely ennek a szabályrendszernek lesz alárendelve.

Kiskorú

Aki a tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, kivéve, ha házasságot kötött. A házasságkötés nem jár a nagykorúság megszerzésével, ha a házasságot a bíróság a cselekvőképesség hiánya, vagy a kiskorúság miatt szükséges gyámhatósági engedély hiánya miatt nyilvánította érvénytelennek.

Kivonat

A bírósági kivonat, vagy cégkivonat a szervezet fennálló adatainak tanúsítására szolgáló dokumentum. A bírósági kivonatot a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételére illetékes bíróság, a gazdasági társaságok cégkivonatát pedig a cégbíróság adja ki.

Korlátozottan cselekvőképes kiskorú

Aki a tizennegyedik életévét már betöltötte és nem cselekvőképtelen, tehát a 14-18 év közötti kiskorú. Önmagában az életkor elérése nem mindig jár együtt a korlátozott cselekvőképesség megszerzésével, vagy megtartásával. Ha ugyanis a bíróság a tizennegyedik életévét betöltött kiskorút cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezi, az ítélet jogerőre emelkedésével a korlátozottan cselekvőképes kiskorú cselekvőképtelenné válik. Ha pedig a tizennegyedik életévét betöltött kiskorúnak az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányzik, ez okból gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelenné minősül.

Korlátozottan cselekvőképes nagykorú

Akit a bíróság ilyen hatállyal gondnokság alá helyezett. Cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá a bíróság azt a nagykorú személyt helyezi, akinek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége a pszichés állapota, szellemi fogyatkozása vagy szenvedélybetegsége miatt – általános jelleggel, illetve egyes ügycsoportok vonatkozásában – tartósan, vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent.

Közei hozzátartozók

A házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és neveltgyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő, valamint a testvér.

Közérdekű adat

Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső, valamint az állam- és szolgálati titok körébe nem tartozó bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől.

Közérdekű kötelezettségvállalás

Közérdekű célra ingyenesen vagyoni szolgáltatás teljesítésére kötelezettségvállalás.

Közérdekű munka

Büntetőbíróság által kiszabható büntetés, amely szerint a közérdekű munkára ítélt köteles a részére meghatározott munkát hetenként legalább 1 napon, a heti pihenőnapon, vagy a szabadnapján díjazás nélkül végezni. A közérdekű munka büntetés leghosszabb tartama 100 nap lehet. Ha az elítélt a közérdekű munkakötelezettségének nem tesz eleget, a közérdekű munka hátralévő része helyébe fogház fokozatú szabadságvesztés büntetés lép.

Közhasznú tevékenység

A társadalom és az egyén közös érdekeinek kielégítésére irányuló – a szervezet létesítő okiratában szereplő – cél szerinti tevékenységek, amelyeket a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény 26. §-a tételesen meghatároz.

Közokirat

Bíróság, közjegyző, vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv által az ügykörén belül, megszabott alakban kiállított papíralapú vagy elektronikus okirat. A közokirat teljesen bizonyítja a benne foglalt intézkedést vagy határozatot, az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, az okiratba foglalt nyilatkozat megtételét, valamint annak idejét és módját. Az okirati fajták /egyszerű magánokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat, közokirat/ közül csak a közokirat az, amely feltétlenül és teljes mértékben bizonyíték a benne foglaltakra.

Köztartozás

Törvényben meghatározott, az államháztartás alrendszereinek költségvetéseiből ellátandó feladatok fedezetére előírt fizetési kötelezettség, amelynek megállapítása, ellenőrzése, behajtása bíróság vagy közigazgatási szerv hatáskörébe tartozik, valamint a köztisztviselő működésének fedezetére törvényben előírt fizetési kötelezettség, feltéve, hogy azt önkéntesen az esedékességkor nem teljesítették. Köztartozás az is, ha az államháztartás alrendszereinek költségvetése terhére jogosulatlanul igénybe vett vagy rendeltetésétől eltérően felhasznált támogatás és járuléka megfizetését az arra hatáskörrel rendelkező szerv elrendeli, és azt a kötelezett az előírt határidőig nem teljesíti. Az állami adóhatóság a támogatás visszafizetéséről rendelkező szerv megkeresésére a költségvetési támogatás visszatartási jogát e tartozások tekintetében is gyakorolja.

Közteherjegy

A munkáltató az alkalmi foglalkoztatás esetén a törvényben meghatározott értékű közteherjeggyel teljesítheti a társadalombiztosítási járulék-, a nyugdíjjárulék-, az egészségügyi hozzájárulás, továbbá a munkaadói illetve munkavállalói járulék befizetési, illetve levonási kötelezettségét, továbbá a kifizetőre (munkáltatóra) vonatkozó személyi jövedelemadózási kötelezettségét. A közteherjegyet az alkalmi munkavállalói könyvbe kell beragasztani.

Köztisztviselő

Közfeladat ellátására törvény által létrehozott, önkormányzattal és nyilvántartott tagsággal, valamint önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezet. (Például a Magyar Tudományos Akadémia, gazdasági kamarák, szakmai kamarák.)

Legfőbb szerv

A gazdasági társaság legfőbb szerve a közkereseti és a betéti társaságnál a tagok gyűlése; közös vállalat esetében az igazgatótanács; korlátolt felelősségű társaság esetében a taggyűlés; részvénytársaság esetében pedig a közgyűlés. Nonprofit szervezeteknél legfőbb szerv az alapítvány és a közalapítvány kezelő szerve, szervezete (kuratóriuma); a társadalmi szervezet alapszabály szerinti legfőbb szerve (közgyűlése), valamint a közhasznú társaság taggyűlése.

Létesítő okirat

A gazdálkodó szervezet alapításához szükséges jogszabályban előírt okirat, ide tartozik különösen: a társasági szerződés, az alapító okirat, az alapszabály, az egyéb módon nevezett – a tulajdonosok, alapítók, tagok közötti – megállapodás. A civil szervezet létesítő okirata társadalmi szervezetnél annak alapszabálya, alapítványnál az alapító okirata. Közhasznú társaságok létesítő okirata lehet a társasági szerződés vagy alapító okirat.

Magánokirat

Minden olyan okirat, amely nem minősül közokiratnak. Két fajtája az egyszerű magánokirat és a teljes bizonyító erejű magánokirat.

Magánszemély

Nem jogi személy. Ilyen a természetes személy, valamint a természetes személyek jogi személyiséggel nem rendelkező személyegyesülései és vagyonszövetségei. (Például nyilvántartásba nem vett egyesület, polgári jogi társaság, közkereseti társaság és betéti társaság, építőközösség, társasházközösség.) A magánszemélyek személyegyesüléssel (például társadalmi szervezetet) és vagyonegyesüléssel (például alapítvány, gazdasági társaság) hozhatnak létre jogi személyeket.

Megbízási szerződés

A megbízási szerződés konkrét munka elvégzésére irányul. A megbízott köteles a rábízott ügyet a megbízó utasításainak és érdekeinek megfelelően ellátni, a megbízó pedig a díjat megfizetni. Lásd még: ingyenes megbízás.

Szolgálati idő

A vonatkozó jogszabályok szerint a munkabér és illetménybesoroláshoz-, táppénz-, végkielégítés-, nyugdíj megállapításához szükséges munkaviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban, közszolgálatban és szolgálati jogviszonyban töltött idő.

Törvényes képviselő

A szülő, a gyám, vagy a gondnok.

Melléklet a 2005. évi LXXXVIII. törvényhez**BEJELENTÉSI LAP**

közérdekű önkéntes tevékenység bejelentésére

1. A fogadó szervezet

- a) neve:
 b) székhelye:
 c) adószáma:
 d) költségvetési szerv törzskönyvi nyilvántartási száma:
 e) típusa:

- helyi önkormányzat, azok társulása
- kisebbségi önkormányzat
- költségvetési szerv
- közhasznú szervezet
- egyházi jogi személy
- szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató, intézmény
- egészségügyi szolgáltató
- közoktatási intézmény
- felsőoktatási intézmény
- muzeális intézmény
- nyilvános könyvtár
- közlevéltár
- nyilvános magánlevéltár
- közművelődési intézmény

2. Az önkéntesek közreműködésével ellátni kívánt tevékenységi körök:

.....

3. Kíván-e építésiengedély-köteles munkában való részvételre önkéntest foglalkoztatni?

- igen
- nem

Az építési tevékenység helye:.....

4. Kíván-e tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntest, illetve korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntest foglalkoztatni?

- igen
- nem

5. Kíván-e olyan önkéntest foglalkoztatni, aki az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban nem részes állam állampolgára, ide nem értve a menekültként vagy menedékesként elismert, bevándorolt, illetve letelepedett személyt, illetőleg az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam állampolgárának egyeneságbeli rokonát és házastársát?

- igen
- nem

6. Kíván-e külföldön végzendő közérdekű önkéntes tevékenységre önkéntest foglalkoztatni?

- igen
- nem

Nyilatkozom, hogy a 2. pontban meghatározott tevékenységi körök megfelelnek a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény 3. §-ában meghatározottaknak.

Kelt:

.....
a fogadó szervezet képviselőjének aláírása

Ebben a mellékletben útmutatót kívánunk adni a tekintetben, mi legyen benne az önkéntes szerződésben. Miről kell rendelkezni? Melyek a kötelező és melyek a választható tartalmak? Az útmutató vázlat után három különböző minta-szerződést nyújtunk, melyek három különböző típusú önkéntes tevékenység (hosszú távú, kiskorúval kötött és nem EGT állampolgárral kötött szerződés) esetében adhatnak támpontot a mindkét félnek megfelelő szerződési pontok kialakításához. **Ezek azonban pusztán irányadó minták, nem pedig szó szerint követendő dokumentumok!**

a. Útmutató vázlat önkéntes szerződés összeállításához

Vastag betűvel szedve a szerződésnek a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény által elrendelt kötelező elemei (amelyeket tehát tartalmaznia kell a szerződésnek, ha van olyan vonatkozása), s dőlt betűvel szedve az esetleges elemek (amelyeket vagy másik jogszabály rendel az önkéntes jogviszonyhoz, vagy választhatóak, s a Felek megállapodása alapján kerülnek az önkéntes szerződésbe).

- tehát a szerződés a vastaggal szedett pontok, szakaszok meghatározása nélkül érvénytelen!

1. A jelen szerződés alapján afogadó szervezet ésönkéntes között önkéntes jogviszony jön létre, amely alapján közérdekű önkéntes tevékenységet végez a 2005. évi LXXXVIII. törvény szerint.

- a fogadó szervezet nevét, címét, az önkéntes nevét, személyi adatait (születési idő, anyja neve, címe) valamint azt kell meghatározni, hogy a szerződés létre jön

2. A közérdekű önkéntes tevékenység tartalma:

- formai megkötés nélkül kell leírni a tevékenység lényeges jellemzőit. Ha ezt teljesítették, a szerződés megszűnik! Tehát nem lehet a szerződés alapján az itt leírtaktól eltérő, azt meghaladó tevékenységet végezni – arra új szerződést kell készíteni!

3. A közérdekű önkéntes tevékenység ellátásának helye:

- olyan pontossággal kell meghatározni, amennyire előre látható/ tervezhető – lehetőleg minél pontosabban (pl. város, intézmény, pontos cím)

4. A közérdekű önkéntes tevékenység időtartama:

- erre az időre fog szólni a szerződés – ennek letelte után megszűnik! (Ha tovább kell végezni a tevékenységet, új szerződést kell írni.) Nincs szabály arra, milyen időegységben kell kifejezni, szabadon meghatározható. Figyeljünk a fiatalkorúakra vonatkozó szabályokra (5. §)!

5. Kapcsolódó pihenőidő:

- megállapodás kérdése – nincs törvényileg meghatározva sem a tartalma, sem a beosztása, sem az időegység, amiben fel kell tüntetni. Figyeljünk a fiatalkorúakra vonatkozó korlátokra (5. §)!

6. A fogadó szervezet által az önkéntesnek biztosítandó juttatások:

- az önkéntesnek biztosítandó juttatásokat a szerződésbe kell foglalni! Csak a szerződésben szereplő juttatásokat kaphatja törvényesen az önkéntes. A törvény felsorolja azokat, amiket egyáltalán biztosíthat a fogadó szervezet. Ezek közül választható akár az összes, akár egy sem (akkor azt kell beleírni, hogy nincs biztosítandó juttatás) – erről nincs megkötés.

A törvény szerint nyújtható juttatások a következők:

- a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges munkaruházat, védőfelszerelés és -anyag biztosítása
- a közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében szükséges utazás, szállás, étkezés biztosítása, illetve ezek bizonylattal igazolt költségének az önkéntes részére történő megtérítése
- az önkéntes saját személygépkocsijának a fogadó szervezet érdekében történő használatára tekintettel kifizetett költségterítés a Tv. 2. § (3) bekezdés b) pontjában írt kereteken belül
- az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység biztonságos ellátása érdekében biztosított védőoltás, szűrővizsgálat és más betegségmegelőző szolgáltatás
- az önkéntes részére biztosított – a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges – iskola rendszeren kívüli képzés költsége
- az önkéntes tulajdonában álló, a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges állat élelmezésének, ellátásának, képzésének biztosítása, illetve ezek bizonylattal igazolt költségének az önkéntes részére történő megtérítése
- az önkéntes tulajdonában vagy használatában álló eszköz – közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében történő – működtetéséhez szükséges feltételeknek az önkéntes részére történő biztosítása, illetve ezek bizonylattal igazolt költségének megtérítése
- az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység során bekövetkező halála, testi sérülése, egészségkárosodása esetére kötött élet-, egészség- és baleset biztosítás, illetve annak díja
- az önkéntes által okozott kár megtérítésére kötött felelősségbiztosítás, illetve annak díja
- napidíj külföldön végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetén
- napidíj a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár által végzett közérdekű tevékenység esetén

Ezen juttatásokat a szerződésben úgy kell megfogalmazni, hogy egyértelműen azonosítható legyen, hogy valamelyik törvényi kategória alapján került a szerződésbe. Tehát nem feltétlenül a szó szerinti törvényszöveg mintájára. A törvény nem kötelez a juttatás összegszerű megállapítására. A szerződésben rendelkezni kell a biztosított juttatások sorsáról a szerződés megszűnésének esetére!

7. Az önkéntes tevékenység folytatásával kapcsolatos külön feltételek:

- Jogszába által ehrendelt feltételek, vagy a fogadó szervezet illetve az önkéntes által kívánt feltételek. Ilyen lehet például a biztosítás, az előképzésen illetve felkészítésen részvétel, információs kötelezettségek, eljárási rutinok vagy szakmai protokollok alkalmazása, más magatartási szabályok, helyettesítésről gondoskodás, eszközök, körülmények.

8. A törvénytől eltérő rendelkezések:

A törvény tartalmaz olyan szabályokat a szerződéssel kapcsolatban, amelyeket a szerződést kötő felek (a fogadó szervezet és az önkéntes) közös megegyezéssel megváltoztathatnak. Ha nem kívánják megváltoztatni, akkor a törvény rendelkezése érvényes. Ha el kívánnak térni a törvény rendelkezéseitől, azt a szerződésbe kell foglalni. A következő szabályok tekintetében engedi ezt a törvény:

- az önkéntes szerződést bármelyik fél azonnali hatállyal felmondhatja. (Ettől tehát el lehet térni, KIVÉVE a tizenhatodik életévét be nem töltött önkéntes és a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes, illetve törvényes képviselője azonnali hatályú felmondáshoz való joga esetében, amely az önkéntes szerződésben nem korlátozható.)
- a fogadó szervezet gondoskodik a közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében szükséges utazásról, szállásról és étkezésről, ha a közérdekű önkéntes tevékenységet külföldön végzik, vagy az

önkéntes Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár. (A szerződésbe tehát az kerülhet, hogy ezeket nem a fogadó szervezet, hanem valaki más – maga az önkéntes, a családja, egy támogató szervezet stb. – biztosítja.)

- ha az önkéntes egészségügyi szolgáltatásra jogosult, vagy rendelkezik az egészségügyi szolgáltatások költségét fedező biztosítással, a fogadó szervezet gondoskodik a biztosítási szerződés megkötéséről és a biztosítási díj megfizetéséről. (A szerződésben az szerepelhet, hogy a biztosítási szerződésről és a díjfizetésről valaki más gondoskodik.)
- az önkéntes által az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a fogadó szervezet felel. Amennyiben a kárt az önkéntes felróható magatartása okozta, a fogadó szervezet az önkéntestől követelheti kárának megtérítését. (A szerződés kikötheti, hogy harmadik személynek történő károkozás esetén a fogadó szervezet nem követel kártérítést az önkéntestől.)

9. Egyéb rendelkezések

- a szerződő felek (a fogadó szervezet és az önkéntes) megállapodásától függően kerülhetnek a szerződésbe. Sokféle rendelkezés lehet, például:

- az időszakonkénti értékelés, minősítés, elismerés;
- az önkéntes által elvégzett munka igazolása;
- az értesítési kötelezettség az elvégzett önkéntes tevékenységről;
- az önkéntes tevékenység mérésének és adminisztrációjának kérdései;
- a szerződés meghosszabbításának és módosulásának eljárási kérdései,
- a szerződés nemteljesítésének vagy hibás teljesítésének jogkövetkezményei és azok érvényesítésének eljárási szabályai;
- a fogadó szervezetnek azok a kötelezettségei, amelyeket az önkéntes tevékenység helyszínénél szolgáló intézmény biztosít.

....., (hol? – város)(mikor? – év, hónap, nap)

.....
Önkéntes

.....
Fogadó szervezet

- a keltezés és a fenti két szerződő fél aláírása kötelező (fogadó szervezetnél az aláírási joggal rendelkező személy ír alá)!
- nem elég csak az előbbi két aláírás a következő két esetben:

1. Korlátozottan cselekvőképes személy önkéntes szerződése esetén:
+ a törvényes képviselő beleegyezése

.....
az önkéntes törvényes képviselője

2. Kiskorúsága miatt cselekvőképtelen önkéntes esetén:
+ a törvényes képviselő szerződést létrehozó jognyilatkozata

.....
az önkéntes törvényes képviselője

b. Szerződéstervezet közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához

Mintaszerződés

közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához

1. Jelen szerződés alapján a **Minta Egyesület** (cím: 1234 Budapest, Minta u. 12. adószám: 12345678-1-41 **továbbiakban: fogadó szervezet**) és Gipsz Jakab (lakcím: 4321 Vác, Próba u. 1. születési hely, idő: Vác, 1961. január 01., anyja neve: Kis Irén) **továbbiakban: önkéntes**) között közérdekű önkéntes jogviszony jön létre, amely alapján közérdekű önkéntes tevékenységet végez a 2005. évi LXXXVIII. törvény (továbbiakban: Köt.) szerint.

2. Az önkéntes az alábbi közérdekű önkéntes tevékenységet látja el:

A fogadó szervezet kedvezményezettjei részére kiszállítja az ebédet minden hétköznap 12-14 óra közötti időpontban, a fogadó szervezet által megadott lista alapján és sorrendben. Az ebédet előzetesen a központi konyhán veszi át 11-12 óra között. Az ebéd szállítását az önkéntes saját gépjárművel végzi, melynek költségét a fogadó szervezet megtéríti.

3. A közérdekű önkéntes tevékenység ellátásának helye: Budapest, XIII. kerület, illetve a fogadó szervezet székhelye.

4. A közérdekű önkéntes tevékenység időtartama: Az önkéntes jogviszony határozott időtartamra 2006. június 01. – 2006. december 31. időszakra jön létre. Az önkéntes délelőtt 10.00 és délután 14.00 között látja el a 2. pontban meghatározott önkéntes feladatát, napi 4 órában.

5. Kapcsolódó pihenőidő: A Felek külön pihenőidőt nem kötnek ki.

6. A fogadó szervezet által az önkéntesnek biztosítandó juttatások:

a) a fogadó szervezet közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében biztosítja az önkéntes részére szükséges étkezés bizonylattal igazolt költségeinek az önkéntes részére történő megtérítését az alábbiak szerint:

az önkéntes minden hétköznap meleg étkezésen vehet részt legfeljebb napi 1200 Ft összegben, melyről minden egyes étkezésről a fogadó szervezet nevére szóló számlával számol el.

b) az önkéntes saját személygépkocsijának a fogadó szervezet érdekében történő használatára tekintettel kifizetett költségtérítést biztosít, a Tv. 2. § (3) bekezdés b) pontjában írt kereteken belül: saját gépjármű hivatali célú használatára, a jelen szerződés 2. pontjában meghatározott önkéntes tevékenység érdekében felmerült használat költségei téríthetők meg, útnyilvántartás alapján, az adómentes összeghatárig (9 Ft/km, és az üzemanyag norma szerinti fogyasztás szerint).

c) az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység során bekövetkező halála, testi sérülése, egészségkárosodása esetére kötött élet-, egészség- és baleset-biztosítás, illetve annak díja: a fogadó szervezet az önkéntes jogviszony időtartamára az önkéntes nevére és javára egészség- és baleset-biztosítást köt, melynek díja havi 9500 Ft.

d) az önkéntes által okozott kár megtérítésére kötött felelősségbiztosítás, illetve annak díja: a fogadó szervezet az önkéntes által okozott kár megtérítésére felelősségbiztosítást köt az önkéntes jogviszony időtartamára, melynek díja: a teljes időtartamra 56000 Ft.

A fenti juttatásokról rendelkezés az önkéntes szerződés megszűnésének esetére: amennyiben jelen szerződés az önkéntes jogviszony időtartamának befejezése előtt szűnik meg, úgy kizárólag a megszűnéséig felmerült fenti költségek téríthetők meg.

Amennyiben jelen szerződés – az önkéntes bibájából – a határozott idő lejáratát előtt szűnik meg, úgy a fogadó szervezet jogosult kötelezni az önkéntest az időarányos (le nem töltött időszakokra vonatkozó) biztosítási díj visszafizetésére.

7. Az önkéntes tevékenység folytatásával kapcsolatos külön feltételek:

Az önkéntes köteles a tevékenységét megelőzően oktatásban részt venni, melyen a fogadó szervezet által kialakított eljárási szabályokat valamint munkavédelmi előírásokat sajátítja el. A fogadó szervezet köteles az önkéntes részére biztosítani a tevékenysége ellátásához szükséges eszközöket (ételhordók).

A fogadó szervezet köteles az önkéntest tájékoztatni arról, ha a kivonulási címekben és kedvezményezett személyekben változás történik.

8. Az önkéntes szerződés megszűnésére a Köt. 7. §-a az irányadó.

9. Az önkéntes szerződést bármelyik fél azonnali hatállyal felmondhatja, amennyiben a másik fél szerződés szegést követ el. A felmondást minden esetben írásban közlik a Felek egymással.

10. Ha az önkéntes egészségügyi szolgáltatásra jogosult, vagy rendelkezik az egészségügyi szolgáltatások költségét fedező biztosítással, a fogadó szervezet gondoskodik a biztosítási szerződés megkötéséről és a biztosítási díj megfizetéséről.

11. Az önkéntes által az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a fogadó szervezet felel. Amennyiben a kárt az önkéntes felróható magatartása okozta, a fogadó szervezet az önkéntestől követelheti kárának megtérítését.

12. Egyéb rendelkezések az önkéntes jogviszonyról a szerződő felek szándékainak megfelelően:

a) Az önkéntes köteles átvétellel igazolni az elvégzett önkéntes tevékenységét, napi elismervény átadásával;

b) Felek megállapodnak abban, hogy jelen szerződés lejáratát két alkalommal további 6-6 hónapra közös megegyezéssel meghosszabbíthatják.

13. Az önkéntes szerződés megkötésére, érvénytelenségére, módosítására, teljesítésére, megszűnésére, a szerződésszegésre, a törvényes képviselő közreműködésére, az önkéntes jogviszonnyal kapcsolatos jogok gyakorlására és a kötelezettségek teljesítésére, valamint a kárviselésre és a kártérítésre a Köt. és a Ptk. szabályait kell alkalmazni.

Kelt,,

.....

Önkéntes

.....

Fogadó szervezet

c. Szerződéstervezet kiskorú önkéntes személy esetén

Mintaszerződés

*közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához
kiskorú önkéntes esetén*

1. Jelen szerződés alapján a Minta Egyesület (cím: 1234 Budapest, Minta u. 12. adószám: 12345678–1–41 továbbiakban: fogadó szervezet) és Gipsz Jakab (lakcím: 4321 Vác, Próba u. 1. születési hely, idő: Vác, 1993. január 01., anyja neve: Kis Irén) továbbiakban: kiskorú önkéntes) valamint törvényes képviselője (Id. Gipsz Jakab, lakcím: 4321 Vác, Próba u. 1. születési hely, idő: Vác, 1963. december 31.,) között közérdekű önkéntes jogviszony jön létre, amely alapján a kiskorú önkéntes közérdekű önkéntes tevékenységet végez a 2005. évi LXXXVIII. törvény szerint.

2. Az önkéntes az alábbi közérdekű önkéntes tevékenységet látja el:

a) A fogadó szervezethez beérkező ruhaadományokat munkahelyi vezetője által elrendelt módszer alapján válogatja, rendszerezi.

3. A közérdekű önkéntes tevékenység ellátásának helye: a fogadó szervezet székhelye.

4. A közérdekű önkéntes tevékenység időtartama: Az önkéntes jogviszony határozott időtartamra 2006. június 15. – 2006. július 31. közötti időszakra jön létre. Az önkéntes délelőtti 09.00 – 12.00 között látja el a 2. pontban meghatározott önkéntes feladatát, heti 4 napban, hétfőtől csütörtökig. A kiskorú önkéntes napi 3 óránál, illetve heti 12 óránál több időt nem végezhet önkéntes tevékenységet.

5. Kapcsolódó pihenőidő: A Felek külön pihenőidőt nem kötnek ki.

6. A fogadó szervezet által az önkéntesnek biztosítandó juttatások:

a) a fogadó szervezet az önkéntes jogviszony időtartamára az önkéntes nevére és javára egészség- és baleset-biztosítást köt, melynek díja havi 9500 Ft.
b) Amennyiben jelen szerződés – az önkéntes hibájából – a határozott idő lejáratá előtt szűnik meg, úgy a fogadó szervezet jogosult kötelezni az önkéntest az időarányos (le nem töltött időszakokra vonatkozó) biztosítási díj visszafizetésére.

7. Az önkéntes tevékenység folytatásával kapcsolatos külön feltételek:

a) Az önkéntes köteles a tevékenységét megelőzően oktatásban részt venni, melyen a fogadó szervezet által kialakított eljárási szabályokat valamint munkavédelmi előírásokat sajátítja el.
b) A fogadó szervezet köteles az önkéntes részére biztosítani a tevékenysége ellátásához szükséges munkahelyet.

8. Az önkéntes szerződés megszűnésére a Köt. 7. §-a az irányadó.

9. Az önkéntes szerződést bármelyik fél azonnali hatállyal felmondhatja, amennyiben a másik fél szerződés szegést követ el. A kiskorú önkéntes jogosult a szerződés azonnali hatályú felmondására indoklás nélkül is. A felmondást minden esetben írásban közlik a Felek egymással.

10. Ha az önkéntes egészségügyi szolgáltatásra jogosult, vagy rendelkezik az egészségügyi szolgáltatások költségét fedező biztosítással, a fogadó szervezet gondoskodik a biztosítási szerződés megkötéséről és a biztosítási díj megfizetéséről.

11. Az önkéntes által az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a fogadó szervezet felel. Amennyiben a kárt az önkéntes felróható magatartása okozta, a fogadó szervezet az önkéntestől követelheti kárának megtérítését.

12. Egyéb rendelkezések az önkéntes jogviszonyról a szerződő felek szándékainak megfelelően:

a) Az önkéntes munkahelyi vezetője köteles igazolni az elvégzett napi önkéntes tevékenységet;
b) A fogadó szervezet köteles betartani a Köt. által a kiskorú önkéntes alkalmazására vonatkozó jogszabályi előírásokat, munkaidőkorlátokat.

13. Az önkéntes szerződés megkötésére, érvénytelenségére, módosítására, teljesítésére, megszűnésére, a szerződésszegésre, a törvényes képviselő közreműködésére, az önkéntes jogviszonnyal kapcsolatos jogok gyakorlására és a kötelezettségek teljesítésére, valamint a kárviselésre és a kártérítésre a Köt. és a Ptk. szabályait kell alkalmazni.

Kelt,,

.....
Fogadó szervezet

Kiskorúsága miatt cselekvőképtelen önkéntes esetén a törvényes képviselő szerződést létrehozó jognyilatkozata:

.....
törvényes képviselő

Kiskorúsága miatt cselekvőképtelen önkéntes beleegyező nyilatkozata:

.....
kiskorú önkéntes

d. Szerződéstervezet EGT-n kívüli állampolgár esetén

Mintaszerződés

*közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához
az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban nem részes állam állampolgára
magyarországi önkéntes tevékenységéhez*

1. Jelen szerződés alapján a **Minta Egyesület** (cím: 1234 Budapest, Minta u. 12. adószám: 12345678-1-41 **továbbiakban: fogadó szervezet**) és **Thierry Adjani** (lakcím: Algéria, Algír 12, Rue de Soleil, Al-12345, születési hely, idő: Algír, 1964. január 01., útlevél száma: ATD-123456) **továbbiakban: önkéntes**) között közérdekű önkéntes jogviszony jön létre, amely alapján közérdekű önkéntes tevékenységet végez a 2005. évi LXXXVIII. törvény szerint.

2. Az önkéntes az alábbi közérdekű önkéntes tevékenységet látja el:

A fogadó szervezet által építendő szociális otthon építésénél segédmunkásként közreműködik.

3. A közérdekű önkéntes tevékenység ellátásának helye:

Budapest, XV. Kerület, Építők útja 1.

4. A közérdekű önkéntes tevékenység időtartama: Az önkéntes jogviszony határozott időtartamra 2006. június 01. – 2006. szeptember 30. időszakra jön létre. Az önkéntes hétfőtől péntekig, délelőtt 10.00 és délután 16.00 között látja el a 2. pontban meghatározott önkéntes feladatát, napi 6 órában.

5. Kapcsolódó pihenőidő: A Felek napi 30 perc pihenőidőt kötnek ki.

6. A fogadó szervezet által az önkéntesnek biztosítandó juttatások:

a) a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges munkaruházat, védőfelszerelés és -anyag biztosítása: a fogadó szervezet köteles az önkéntes részére biztosítani a munkaruhát, és a védősisakot;

b) a közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében szükséges utazás, szállás, étkezés biztosítása, illetve ezek bizonylattal igazolt költségének az önkéntes részére történő megtérítése: a fogadó szervezet köteles az önkéntes részére biztosítani

- a Magyarországra történő utazás és az önkéntes tevékenység befejezését követően a hazautazás költségeit,
- a munkavégzés helyszínére történő kiutazáshoz, jelen szerződés időtartamára az utazási bérletet, vagy menetjegyet,
- továbbá a napi egyszeri meleg étkezéshez legfeljebb napi 1200 Ft-ot, illetve azzal egyenértékű meleg étkezési utalványt.

c) az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység biztonságos ellátása érdekében biztosított szűrővizsgálat és más betegségmegelőző szolgáltatás: a fogadó szervezet az önkéntes tevékenység megkezdése előtt általános szűrővizsgálatot szervez az önkéntesnek, a munkavégzésre alkalmas fizikai és egészségügyi állapot felmérése céljából.

d) az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység során bekövetkező halála, testi

sérülése, egészségkárosodása esetére kötött élet-, egészség- és baleset-biztosítás, illetve annak díja: a fogadó szervezet köteles az önkéntes javára egészség- és baleset-biztosítást kötni – a jelen szerződésben vállalt tevékenysége által indokolt – teljes magyarországi tartózkodása idejére. A biztosítás díja: napi 1800 Ft.

e) az önkéntes által okozott kár megtérítésére a fogadó szervezet köteles felelősségbiztosítást kötni, melynek díja napi 1500 Ft.

f) a fogadó szervezet havi nettó 120 euró napidíjat biztosít az önkéntes részére, mely összegből a teljes önkéntes szerződéses időszakra mindösszesen 12500 Ft adómentes, az ezen felüli napidíj összege után adó-előleg-fizetési kötelezettség keletkezik.

8. Az önkéntes tevékenység folytatásával kapcsolatos külön feltételek:

a) Az önkéntes köteles a magyarországi tartózkodása idejére, a nyújtott juttatások igénybevételehez a magyar adóhatóságnál bejelentkezni és adószámot illetve társadalombiztosítási azonosító jelet kérni.

b) Az önkéntes köteles – önkéntes tevékenységének megkezdését megelőzően – munkavédelmi oktatáson részt venni.

c) Az önkéntes köteles a tevékenysége ellátásához szükséges, rábízott eszközöket gondosan kezelni, állapotukat megővni.

9. Az önkéntes szerződés megszűnésére a Köt. 7. §-a az irányadó.

10. Az önkéntes szerződést bármelyik fél azonnali hatállyal felmondhatja, amennyiben a másik fél szerződés szegést követ el. A felmondást minden esetben írásban közlik a Felek egymással.

11. A fogadó szervezet gondoskodik a közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében szükséges szállásról és étkezésről, mivel az önkéntes Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár. A fogadó szervezet az önkéntes Magyarországra érkezésének napjától, elutazása napjáig (mely nem lehet később, mint jelen szerződés lejáratát követő 7 nap) gondoskodik az önkéntes szállásáról és fizeti annak költségeit, az alábbi bérleményben: Budapest, XV. Kerület, Kisfa u. 1.

12. Az önkéntes egészségügyi szolgáltatásra jogosult, így amennyiben az önkéntes nem rendelkezik Magyarországra is kiterjedő biztosítással, úgy a fogadó szervezet gondoskodik a biztosítási szerződés megkötéséről és a biztosítási díj megfizetéséről.

13. Az önkéntes által az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a fogadó szervezet felel. Amennyiben a kárt az önkéntes felróható magatartása okozta, a fogadó szervezet az önkéntestől követelheti kárának megtérítését.

14. Egyéb rendelkezések az önkéntes jogviszonyról a szerződő felek szándékainak megfelelően:

- Az önkéntes munkahelyi vezetője igazolja az elvégzett önkéntes tevékenységet;
- Amennyiben jelen szerződés – az önkéntes hibájából – a határozott idő lejáratát előtt szűnik meg, úgy a fogadó szervezet jogosult kötelezni az önkéntest az időarányos (le nem töltött időszakra vonatkozó) biztosítási díj visszafizetésére.

II. Melléklet - Jogi segédlet az önkéntes szerződéshez

15. Az önkéntes szerződés megkötésére, érvénytelenségére, módosítására, teljesítésére, megszűnésére, a szerződésszegésre, a törvényes képviselő közreműködésére, az önkéntes jogviszonnyal kapcsolatos jogok gyakorlására és a kötelezettségek teljesítésére, valamint a kárviselésre és a kártérítésre a Köt. és a Ptk. szabályait kell alkalmazni.

Kelt,,

.....
Önkéntes

.....
Fogadó szervezet

III. Melléklet - Példa önkéntesek nyilvántartási rendszerére

Önkéntes nyilvántartó lap

Nyilvántartási szám.....

Szervezet neve

1. Név:

4. Telefon:

2. Születési hely:

5. Anyja neve:

3. Születési idő: _ _ _ _ ; _ _ ; _ _

6. Állampolgárság:

7. Lakó-, vagy tartózkodási helye:

8. Tevékenység tartalma:

9. Tevékenység ellátásának helyszíne:

10. Tevékenység végzéséhez szükséges idő:

11. Pihenőidő:

12. Tevékenység kezdésének dátuma:

13. Szerződés lejárt:

14. Szervezet által a tevékenység ellátásához biztosított juttatások

☐ munkaruha, védőfelszerelés:

☐ utazási költségtérítés:

☐ szállás költségtérítés:

☐ étkezési költségtérítés:

☐ védőoltás, szűrővizsgálat:

☐ képzés:

☐ állat élelmezése, ellátása:

☐ saját tulajdonú eszköz működtetése:

☐ élet-, egészség-, baleset-, felelősségbiztosítás:

☐ egyéb:

15. Egyéb megjegyzés:

(A nyilvántartó lapon megadott személyes adatokat a szervezet harmadik személynek nem adja ki.)

Az Országgyűlés elismeri a társadalom tagjainak szolidaritásán alapuló, az állampolgárok öntevékenységet kifejező, a személyeknek és közösségeiknek más vagy mások javára ellenszolgáltatás nélkül végzett önkéntes tevékenységét. Annak érdekében, hogy e jelentős társadalmi erőforrás a közcélok elérése érdekében is mind hatékonyabban mozgósíthatóvá váljon, az Országgyűlés a jelen törvény megalkotásával meghatározza a közérdekű önkéntes tevékenység alapvető szabályait, továbbá kedvezmények és garanciák biztosításával ösztönözni kívánja az állampolgárok és szervezeteik részvételét a társadalom előtt álló feladatok megoldásában, a közcélok elérésében. A kitűzött célok elérése és a közérdekű önkéntes tevékenységben való társadalmi részvétel jogi feltételeinek megteremtése érdekében az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

1. §

- (1) A törvény hatálya
- a 3. § (1) bekezdése szerinti természetes személynél, jogi személynél, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságnál (a továbbiakban: fogadó szervezet) Magyarországon végzett,
 - a magyar állampolgár által a 3. § (1) bekezdésének a)-e) pontja szerinti fogadó szervezetnél a Magyar Köztársaság területén kívül (a továbbiakban: külföld) végzett közérdekű önkéntes tevékenységre terjed ki.
- (2) A törvény hatálya nem terjed ki
- az önkéntes veradásra,
 - az önkéntes, illetve létesítményi tűzoltóként végzett tevékenységre,
 - a polgári természetörként végzett tevékenységre.
- (3) E törvény nem érinti a 3. § (1) bekezdésén kívüli személynél, szervezetnél, illetve tevékenységi körben más vagy mások javára, ellenszolgáltatás nélkül végzett önkéntes tevékenységet.

2. §

- (1) Közérdekű önkéntes tevékenység a fogadó szervezetnél a 3. §-ban meghatározott tevékenységi körben ellenszolgáltatás nélkül végzett munka, kivéve, ha
- a személy a tevékenységet maga vagy közeli hozzátartozója [a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 685. §-ának b) pontja] javára végzi,
 - a tevékenység jogszabályi kötelezésen, jogerős bírósági határozaton, illetve hatósági kötelezésen alapul,
 - a felek úgy állapodnak meg, hogy azt más jogviszony keretében végzik, így különösen polgári jogi jogviszonyban, társadalmi szervezet, közhasznú társaság, illetve egyház tagjaként, alapítvány, közalapítvány kezelő szervének tagjaként vagy egyházi személyként.
- (2) Ellenszolgáltatásnak minősül minden olyan vagyoni előny, amelyhez az önkéntes vagy közeli hozzátartozója a közérdekű önkéntes tevékenységhez kapcsolódóan jut.
- (3) Nem minősül ellenszolgáltatásnak a fogadó szervezet által
- az önkéntesnek adott, a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges munkaruházat, védőfelszerelés és -anyag,
 - a közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében szükséges utazásnak, szállásnak, étkezésnek az önkéntes részére történő biztosítása, illetve ezek bizonylattal igazolt költségének az önkéntes részére történő megtérítése, valamint – a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja. tv.) kiküldetési rendelvényre vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazásával – az önkéntes részére kiküldetési rendelvény

alapján a saját személygépkocsi fogadó szervezet érdekében történő használatára tekintettel kifizetett azon összeg, amely nem haladja meg a saját személygépkocsi munkáltató érdekében történő használatára tekintettel bizonylat nélkül elszámolható költségterítésként kifizethető összegének [Szja. tv. 3. számú melléklet II. Igazolás nélkül elszámolható költségek fejezete 6. pont] nagyságát,

- az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység biztonságos ellátása érdekében biztosított védőoltás, szűrővizsgálat és más betegségmegelőző szolgáltatás,
- az önkéntes részére biztosított – a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges – iskolarendszeren kívüli képzés költségei,
- az önkéntes tulajdonában álló, a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges állat élelmezésének, ellátásának, képzésének biztosítása, illetve ezek bizonylattal igazolt költségének az önkéntes részére történő megtérítése,
- az önkéntes tulajdonában vagy használatában álló eszköz – közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében történő – működtetéséhez szükséges feltételeknek az önkéntes részére történő biztosítása, illetve ezek bizonylattal igazolt költségének megtérítése,
- az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység során bekövetkező halála, testi sérülése, egészségkárosodása esetére kötött élet-, egészség- és balesetbiztosítás, illetve annak díja, valamint az önkéntes által okozott kár megtérítésére kötött felelősségbiztosítás, illetve annak díja,
- az önkéntesnek külföldön végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetén, illetve a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár által végzett közérdekű tevékenység esetén adott napidíj, ha annak egy hónapra számított összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér mindenkor havi összegének húsz százalékát,
- az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenységéért nyújtott jutalom, feltéve, hogy annak éves összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér mindenkor havi összegének húsz százalékát.

- (4) Több fogadó szervezettel önkéntes jogviszonyban álló személy ugyanarra az időszakra csak egy fogadó szervezettől kaphat napidíjat, és erről köteles értesíteni a többi fogadó szervezetet.
- (5) A külföldön végzett közérdekű önkéntes tevékenység, illetve a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár által végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetén nem magyarországi székhelyű szervezet a (3) bekezdés szerinti juttatások biztosítását a fogadó szervezettel megkötött szerződésben átvállalhatja. Ebben az esetben a fogadó szervezet és a nem magyarországi székhelyű szervezet a (3) bekezdés szerinti juttatások biztosításáért egyetemlegesen felel.

3. §

- (1) Fogadó szervezet lehet
- a helyi önkormányzat, a helyi önkormányzatok társulása és a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulása az általa biztosított közszolgáltatások és katasztrófavédelmi feladatai körében;
 - a kisebbségi önkormányzat a jogszabályban meghatározott közfeladatai körében;
 - a költségvetési szerv az alaptevékenysége körében;
 - a magyarországi székhelyű közhasznú, kiemelkedően közhasznú szervezet a közhasznú és a működésével összefüggő tevékenysége körében;
 - a magyarországi székhelyű egyházi jogi személy a hitéleti, a közcélú és a működésével összefüggő tevékenysége körében;

f) a jogszabályban meghatározott közszolgáltatásai, vagy e közszolgáltatásokhoz kapcsolódóan a közszolgáltatásait igénybevevőknek nyújtott többlétszolgáltatások körében a magyarországi székhelyű, illetve magyar hatóság által kiadott működési engedéllyel rendelkező, jogképes

fa) szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató, illetve intézmény,

fb) egészségügyi szolgáltató,

fc) közoktatási intézmény,

fd) felsőoktatási intézmény,

fe) muzeális intézmény,

ff) nyilvános könyvtár,

fg) közlevéltár,

fh) nyilvános magánlevéltár,

fi) közművelődési intézmény (az *fa*–*fi*) alpontokban foglaltak a továbbiakban együtt: fogadó intézmény);

g) a nem jogképes fogadó intézmény fenntartója a fogadó intézmény jogszabályban meghatározott közszolgáltatásai, vagy e közszolgáltatásokhoz kapcsolódóan a fogadó intézmény közszolgáltatásait igénybevevőknek nyújtott többlétszolgáltatások körében.

(2) Építésiengedély-köteles munkában való részvételre önkéntes az (1) bekezdés a)–e) pontja szerint foglalkoztatható.

(3) A fogadó szervezet feladatainak ellátásához jogszabályban, illetve hatósági határozatban előírt létszámfeltételek önkéntes foglalkoztatásával nem teljesíthetők.

(4) Az a fogadó szervezet, amely jogszabály alapján köteles az általa nyújtott szolgáltatás során okozott kár megtérítésére felelősségbiztosítási szerződést kötni, önkéntest akkor foglalkoztathat, ha a felelősségbiztosítási szerződés kiterjed az önkéntes által okozott kár megtérítésére is.

4. §

(1) Önkéntes lehet

a) a cselekvőképes személy,

b) a korlátozottan cselekvőképes személy,

c) a tizedik életévét betöltött, kiskorúsága miatt cselekvőképtelen személy.

(2) Az önkéntes elláthat minden olyan tevékenységet,

a) amelyre vonatkozóan megfelel a jogszabályokban meghatározott képesítési, egészségügyi, nyilvántartásba vételi és egyéb feltételeknek, valamint

b) amelynek ellátását törvény, kormányrendelet vagy miniszteri rendelet (a továbbiakban együtt: jogszabály) nem köti meghatározott jogviszonyhoz, illetve amelynek önkéntessel történő ellátását jogszabály nem zárja ki.

(3) Aki a fogadó szervezettel fennálló más jogviszony keretében ellenszolgáltatás fejében munkát végez, a munkakörébe tartozó feladatokat a fogadó szervezetenél önkéntes jogviszonyban nem végezheti.

(4) Aki a fogadó szervezetenél jogszabályi kötelezésen, jogerős bírósági határozaton, illetve hatósági kötelezésen alapuló tevékenységet végez, az e körbe tartozó feladatokat a fogadó szervezetenél önkéntes jogviszonyban nem végezheti.

(5) A tanuló nem létesíthet önkéntes jogviszonyt azzal a közoktatási intézménnyel, amellyel tanulói jogviszonyban, kollégiumi tagsági viszonyban áll. Ez a korlátozás nem vonatkozik a közoktatási intézmény által szervezett és a tanulói jogviszonnyal, kollégiumi tagsági viszonnyal összefüggő kötelezettséget nem érintő táboroztatási tevékenységre és egyéb közösségi programokra.

(6) Az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban nem részes állam állampolgára – ide nem értve a menekültként vagy menedékesként elismert, bevándorolt, illetve letelepedett személyt, illetőleg az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam állampolgárának egyeneságbeli rokonát és házastársát – közérdekű önkéntes tevékenységet akkor végezhet, ha

a) a fogadó szervezet az önkéntes által okozott kár megtérítésére felelősségbiztosítási szerződést kötött,

b) az önkéntes szállása, ellátása és visszautazása biztosított,

c) az önkéntes egészségügyi szolgáltatásra jogosult, vagy rendelkezik az egészségügyi szolgáltatások költségét fedező biztosítással.

5. §

(1) A tizennyolcadik életévét be nem töltött személy, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú személy olyan közérdekű önkéntes tevékenységet folytathat, amely megfelel életkorának, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségének, illetve képességeinek, valamint amely nem veszélyezteti egészségét, fejlődését és tankötelezettségének teljesítését.

(2) A tizenhatodik életévét be nem töltött önkéntes és a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes közérdekű önkéntes tevékenységet külföldön nem végezhet.

(3) A tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes közérdekű önkéntes tevékenységet 20 óra és 6 óra között nem végezhet.

(4) A tizenhatodik életévét be nem töltött önkéntes által a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg

a) tanítási szünet ideje alatt a napi három órát és a heti tizenkét órát,

b) tanítási időben a heti hat órát és

ba) tanítási napon a napi két órát,

bb) tanítási napon kívül a napi három órát.

(5) A tizenhatodik életévét betöltött, de tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes által a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg a napi négy és fél órát és a heti tizennyolc órát.

(6) A tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes részére a közérdekű önkéntes tevékenység befejezése és másnapi megkezdése között legalább tizennégy óra pihenőidőt kell biztosítani.

6. §

(1) A közérdekű önkéntes tevékenység önkéntes jogviszony keretében végezhető, amely a fogadó szervezet és az önkéntes között megkötött önkéntes szerződéssel jön létre. Az önkéntes szerződésben meg kell határozni

a) a közérdekű önkéntes tevékenység tartalmát,

b) a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásának helyét,

c) a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítandó időt és a pihenőidőt,

d) azokat a 2. § (3) bekezdésének *a*)–*b*) pontja szerinti juttatásokat, amelyeket az önkéntesnek biztosítanak, és rendelkezni kell azokról az önkéntes szerződés megszűnésének esetére.

(2) A fogadó intézménynél, illetve annak fenntartójánál végzett közérdekű önkéntes tevékenység esetén jogszabály meghatározhatja az önkéntes szerződés további kötelező tartalmi elemeit is.

(3) Korlátozottan cselekvőképes személy önkéntes szerződést csak a törvényes képviselő beleegyezésével köthet.

(4) Kiskorúsága miatt cselekvőképtelen önkéntes esetén az önkéntes jogviszonnyal kapcsolatos jognyilatkozatokat a törvényes képviselő teszi meg, de az önkéntes szerződés megkötéséhez és módosításához az önkéntes beleegyezése szükséges.

- (5) Az önkéntes szerződést írásba kell foglalni, ha
- az önkéntes szerződést határozatlan időre vagy legalább tíz napra – tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes esetén legalább két napra – kötik,
 - az önkéntes a 2. § (3) bekezdésének *b)-h)* pontja szerint juttatásban részesül,
 - az önkéntest engedélyköteles építési munkában való részvételre foglalkoztatják,
 - a közérdekű önkéntes tevékenységet külföldön végzik,
 - az önkéntes az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban nem részes állam állampolgára, ide nem értve a menekültként vagy menedékesként elismert, bevándorolt, illetve letelepedett személyt, illetőleg az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam állampolgárának egyeneságbeli rokonát és házastársát,
 - bármelyik fél azonnali hatályú felmondáshoz való jogát korlátozzák,
 - az önkéntes kéri,
 - ezt jogszabály elrendeli.

7. §

- (1) Az önkéntes szerződés megszűnik
- az önkéntes halálával vagy cselekvőképtelenné válásával,
 - a fogadó szervezet jogutód nélküli megszűnésével, természetes személy esetén halálával,
 - a vállalt közérdekű önkéntes tevékenység teljesítésével,
 - a szerződésben meghatározott idő lejártával, feltétel bekövetkeztével,
 - közös megegyezéssel történő megszüntetéssel,
 - felmondással,
 - az önkéntesek foglalkoztatásának – a 13. § (3) bekezdése szerinti – megtiltásáról rendelkező határozat jogerőre emelkedésével.
- (2) Az önkéntes szerződést – ha jogszabály vagy az önkéntes szerződés másként nem rendelkezik – bármelyik fél azonnali hatállyal felmondhatja.
- (3) A korlátozottan cselekvőképes önkéntes az önkéntes szerződést a törvényes képviselője hozzájárulása nélkül is felmondhatja.
- (4) A tizenhatodik életévét be nem töltött önkéntes és a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes, illetve törvényes képviselője azonnali hatályú felmondáshoz való joga az önkéntes szerződésben nem korlátozható.

8. §

- (1) A fogadó szervezet köteles biztosítani
- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit,
 - a szükséges pihenőidőt,
 - a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges tájékoztatást és irányítást, az ismeretek megszerzését,
 - tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes esetén a közérdekű önkéntes tevékenység folyamatos, szakszerű felügyeletét.
- (2) Ha az önkéntes szerződés másként nem rendelkezik, a fogadó szervezet gondoskodik
- a közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében szükséges utazásról, szállásról és

étkezésről, ha a közérdekű önkéntes tevékenységet külföldön végzik, vagy az önkéntes Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár,

b) a 4. § (6) bekezdésének *c)* pontja szerinti biztosítási szerződés megkötéséről és a biztosítási díj megfizetéséről.

9. §

- (1) Az önkéntes köteles
- a közérdekű önkéntes tevékenységet a vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai előírások, valamint a fogadó szervezet utasításai szerint személyesen végezni,
 - a közérdekű önkéntes tevékenység során tudomására jutott személyes adatot, üzleti és egyéb titkot megőrizni.
- (2) Az önkéntes köteles megtagadni az utasítás teljesítését, ha annak végrehajtása más személy életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül veszélyeztetné.
- (3) Az önkéntes nem köteles a fogadó szervezet utasításait teljesíteni, ha annak végrehajtása
- az önkéntes életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül veszélyeztetné,
 - jogszabályba vagy az önkéntes szerződésbe ütközik.
- (4) Ha az utasítás végrehajtása kárt idézhet elő, az önkéntes köteles erre az utasítást adó figyelmét felhívni. Az önkéntes nem felel az általa okozott kárért, amennyiben figyelemfelhívási kötelezettségének eleget tett.

10. §

- (1) Az önkéntes által az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a fogadó szervezet felel. Amennyiben a kárt az önkéntes felróható magatartása okozta, – az önkéntes szerződés eltérő rendelkezése hiányában – a fogadó szervezet az önkéntestől követelheti kárának megtérítését.
- (2) Amennyiben az önkéntes bizonyítja, hogy
- a testi sérüléséből, illetve egészségkárosodásából eredő kára,
 - a tulajdonában vagy használatában álló, a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges dologban a közérdekű önkéntes tevékenység végzésének helyén keletkező kára az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben következett be, a fogadó szervezet akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt működési körén kívül eső elháríthatatlan ok vagy kizárólag az önkéntes elháríthatatlan magatartása okozta. A fogadó szervezetnek nem kell megtérítenie a kárnak azt a részét, amely az önkéntes felróható magatartásából származott.
- (3) Az önkéntes közeli hozzátartozója az önkéntes halálából eredő kárát a (2) bekezdésben foglaltak szerint érvényesítheti.

11. §

- (1) A fogadó szervezet a kormányzati társadalmi és civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős minisztériumnak (a továbbiakban: Minisztérium) a *melléklet* szerinti Bejelentési lapon köteles előzetesen bejelenteni
- az önkéntesek foglalkoztatását,
 - a Bejelentési lapon feltüntetett adatokban bekövetkező változásokat.
- (2) Ha az önkéntes szükséghelyzetben történő alkalmi foglalkoztatásának előzetes bejelentésére nincs lehetőség, a bejelentési kötelezettségnek a közérdekű önkéntes tevékenység megkezdésétől számított tizenöt napon belül kell eleget tenni. A *melléklet 1. pontja* szerinti adatokban bekövetkező változást az azt követő tizenöt napon belül kell bejelenteni.

- (3) A bejelentéshez mellékelni kell
- a) helyi önkormányzatok társulása esetén a társulási megállapodás másolatát;
 - b) közhasznú, kiemelkedően közhasznú szervezet esetében
 - ba) a hatályos létesítő okirat másolatát és
 - bb) a szervezet nyilvántartásba vételére illetékes bíróság harminc napnál nem régebbi igazolását a szervezet adatairól (hatályos kivonat, cégkivonat);
 - c) egyházi jogi személy esetén a nyilvántartásba vételére illetékes bíróság harminc napnál nem régebbi igazolását az egyházi jogi személy adatairól.
- (4) Fogadó intézmény, illetve annak fenntartója esetén a bejelentéshez mellékelni kell annak igazolását, hogy a fogadó intézmény jogszerűen működik, továbbá, ha a fogadó intézmény, illetve annak fenntartója
- a) társadalmi szervezet, alapítvány, közalapítvány, egyházi jogi személy, közhasznú társaság vagy gazdasági társaság, a szervezet nyilvántartásba vételére illetékes bíróság harminc napnál nem régebbi igazolását a szervezet adatairól,
 - b) egyéni vállalkozó, a vállalkozói engedély másolatát.
- (5) Ha a fogadó szervezet egyházi jogi személy – annak alapszabályában jogi személynek nyilvánítt, bírósági nyilvántartásba nem vett – szervezeti egysége, a kérelemhez mellékelni kell az egyházi jogi személy képviselőjének erre vonatkozó nyilatkozatát.
- (6) Közhasznú szervezet esetén az adatváltozás bejelentésekor a létesítő okirat másolatát csak akkor kell mellékelni, ha az abban megjelölt cél, illetve tevékenységi kör megváltozott.

12. §

- (1) A 11. §-ban foglaltak szerint bejelentett adatokról a Minisztérium a fogadó szervezetek nyilvánossága és az önkéntesek védelme érdekében nyilvántartást vezet.
- (2) A nyilvántartásba vételről a Minisztérium kizárólag az iratok alapján dönt. A Minisztérium megtagadja a bejelentő, illetve a bejelentésben meghatározott tevékenységi kör nyilvántartásba vételét, illetőleg törli a nyilvántartásból a fogadó szervezetet, illetve tevékenységi kört, ha
- a) a bejelentő nem a 3. § (1) bekezdése szerinti fogadó szervezet,
 - b) kétséget kizáró módon megállapítható, hogy a bejelentésben megjelölt tevékenységi körben önkéntes nem foglalkoztatható.
- (3) A nyilvántartásban szereplő adatokat a Minisztérium az internetes honlapján közzéteszi.
- (4) A Minisztérium a nyilvántartásban szereplő adatokat átadja a munkabiztonsági és munkaügyi ellenőrzés szerveinek az önkéntesek jogszabályszerű foglalkoztatásának ellenőrzése céljából.

13. §

- (1) Ha a munkabiztonsági és munkaügyi ellenőrzés szerve, az adóhatóság, a fogadó szervezet szakmai vagy törvényességi ellenőrzését, illetve felügyeletét ellátó szerv észleli, hogy a fogadó szervezet a bejelentési kötelezettségének nem tett eleget, erről a fogadó szervezet nevének, székhelyének és adószámának megjelölésével értesíti a Minisztériumot.
- (2) Ha a Minisztérium tudomására jut, hogy a fogadó szervezet a bejelentési kötelezettségének nem tett eleget, felhívja a fogadó szervezetet a kötelezettség teljesítésére.
- (3) Ha a bejelentési kötelezettségének a fogadó szervezet a felhívás kézhezvételét követő harminc napon belül nem tesz eleget, a Minisztérium határozatban – a jogsértés súlyának figyelembevételével – legfeljebb egy évre megtiltja a fogadó szervezetnek önkéntes foglalkoztatását, és az általa vezetett nyilvántartásban feltünteti
- a) a fogadó szervezet nevét, székhelyét és adószámát,
 - b) a tilalom kezdetének és megszűnésének időpontját.

14. §

- (1) A fogadó szervezet – az önkéntes jogviszonnyal kapcsolatos jogok és kötelezettségek gyakorlása, valamint a jogviszonnyal kapcsolatos hatósági ellenőrzés érdekében – az általa foglalkoztatott önkéntesekről nyilvántartást vezet, amely tartalmazza
- a) az önkéntes nevét, születési helyét és idejét, anyja nevét (a továbbiakban: személyazonosító adat), valamint, ha az önkéntes nem magyar állampolgár, az állampolgárságát,
 - b) az önkéntes lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási, illetve szálláshelyét,
 - c) korlátozottan cselekvőképes és kiskorúsága miatt cselekvőképtelen önkéntes esetén a törvényes képviselő személyazonosító adatait és lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét,
 - d) a 6. § (1) bekezdésének a)-c) pontjában meghatározottakat,
 - e) a közérdekű önkéntes tevékenység megkezdésének időpontját,
 - f) határozott időre kötött önkéntes szerződés esetén azt az időpontot, amikor a szerződés hatálya megszűnik,
 - g) tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes esetén a közérdekű önkéntes tevékenységre fordított idővel kapcsolatos adatokat,
 - h) az önkéntesnek a 2. § (3) bekezdése szerint nyújtott juttatásokat.
- (2) A fogadó szervezet a nyilvántartást az önkéntes jogviszony megszűnését követően öt évig köteles megőrizni. A fogadó szervezet megszűnése, illetve halála esetén a nyilvántartást a jogutódja, örököse, jogutód nélküli megszűnése esetén az iratok megőrzésére jogszabály vagy határozat alapján kötelezett őrzi.
- (3) A fogadó szervezet az önkéntesre vonatkozó tény, adatot, véleményt harmadik személlyel csak törvényben meghatározott esetben vagy az önkéntes hozzájárulásával közölhet. Az önkéntesre vonatkozó adatok statisztikai célra felhasználhatók és statisztikai célú felhasználásra – személyazonosításra alkalmatlan módon – átadhatóak.

15. §

- (1) Ha e törvény másként nem rendelkezik, az önkéntes szerződés megkötésére, érvénytelenségére, módosítására, teljesítésére, megszűnésére, a szerződésszegésre, a törvényes képviselő közreműködésére, az önkéntes jogviszonnyal kapcsolatos jogok gyakorlására és a kötelezettségek teljesítésére, valamint a kárviselésre és a kártérítésre a Ptk. szabályait kell alkalmazni.
- (2) E törvénynek az önkéntes jogviszonyra vonatkozó szabályaitól – ha e törvény vagy nemzetközi szerződés kivételt nem tesz – az önkéntes szerződésben érvényesen eltérni nem lehet.

16. §

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Flt.) 58. §-a (5) bekezdésének e) pontja a következő 3. alponttal egészül ki:

„3. A külön törvény alapján végzett közérdekű önkéntes tevékenység nem minősül keresőtevékenységnek,”

17. §

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 4. §-a (1) bekezdésének j) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[E törvény alkalmazásában]

„j) keresőtevékenység, ha e törvény másként nem rendelkezik: minden olyan munkavégzéssel járó tevékenység, amelyért ellenérték jár, kivéve a tiszteletdíj alapján végzett tevékenységet, ha a havi tiszteletdíj mértéke a kötelező legkisebb munkabér 30 százalékát nem haladja meg, valamint mezőgazdasági őstermelői igazolvánnyal folytatott tevékenységet, ha az abból származó bevétel a személyi jövedelemadóról szóló szabályok szerint a jövedelem kiszámításánál nem kell figyelembe venni; nem minősül ellenértéknek a fogadó szervezet által az önkéntesnek külön törvény alapján biztosított juttatás;”

18. §

Az Szja. tv. 7. §-ának (1) bekezdése a következő y) ponttal egészül ki:

[A jövedelem kiszámításánál nem kell figyelembe venni a következő bevételeket:]

„y) a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény alapján az önkéntesnek nyújtott, ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatást.”

19. §

Az Szja. tv. 11. számú mellékletének I. Jellemzően előforduló költségek fejezete a következő 29. ponttal egészül ki:

[Költségként elszámolható kiadások különösen a következők]

„29. az önkéntest foglalkoztató egyéni vállalkozó által az önkéntesnek nyújtott, a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény alapján ellenszolgáltatásnak nem minősülő juttatás, ha az önkéntest az egyéni vállalkozó gazdasági-vállalkozási tevékenysége érdekében foglalkoztatta.”

20. §

A munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Met.) 1. §-ának (4) bekezdése a következő c) ponttal egészül ki:

[Nem foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében történik]

„c) a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi ... törvényben (a továbbiakban: Köt.) szabályozott önkéntes szerződés alapján végzett közérdekű önkéntes tevékenység.”

21. §

A Met. 3. §-ának (1) bekezdése a következő q) ponttal egészül ki:

[A munkaügyi ellenőrzés kiterjed:]

„q) a Köt. 5. §-ának (3)–(6) bekezdésében foglalt rendelkezések fogadó szervezetek általi megtartására.”

22. §

A Met. 9. §-ának (3) bekezdése a következő c) ponttal egészül ki:

[E törvény alkalmazásában]

„c) fiatal munkavállalón a Köt. alapján közérdekű önkéntes tevékenységet végző, tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt is érteni kell.”

23. §

A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tao.) 3. számú mellékletének B) fejezete a következő 7. ponttal egészül ki:

[A 8. § (1) bekezdés d) pontjának alkalmazásában a vállalkozási tevékenység érdekében felmerült költségek, ráfordításnak minősül különösen:]

„7. az adózó által a vele önkéntes jogviszonyban álló magánszemély részére személyi jellegű egyéb kifizetésként elszámolt összeg, ha az önkéntest az adózó gazdasági-vállalkozási tevékenysége érdekében foglalkoztatta;”

24. §

A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 15. §-ának (2) bekezdése a következő f) ponttal egészül ki:

[Baleseti egészségügyi szolgáltatásra jogosult, aki]

„f) külön törvény alapján közérdekű önkéntes tevékenységet végez.”

25. §

(1) Az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Ett.) 17. §-át megelőző alcím helyébe a következő alcím lép:

„Önkéntes jogviszony”

(2) Az Ett. 17. §-a (1) bekezdésének bevezető szövegrésze helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az egészségügyi szolgáltatók feladatainak ellátásában – a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény rendelkezései szerint – önkéntesként”

(3) Az Ett. 17. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott személy önkéntesként működhet közre a szolgáltató által nyújtott egészségügyi szolgáltatásokban. Az egészségügyi dolgozóval kötött önkéntes szerződésnek tartalmaznia kell a 9. §-ban meghatározottakat.”

26. §

(1) Ez a törvény a kihirdetését követő harmadik hónap első napján lép hatályba.

(2) Ez a törvény a harmadik országok állampolgárai tanulmányok folytatása, diákcsera, javadalmazás nélküli gyakorlat, illetve önkéntes szolgálat céljából történő beutazásának feltételeiről szóló, 2004. december 13-i 2004/114/EK tanácsi irányelv önkéntes szolgálatra vonatkozó rendelkezéseinek való megfelelést szolgálja.

(3) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

- a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény (a továbbiakban Kszt.) 6. §-ának (2) bekezdése,
- az Ett. 17. §-ának (6) bekezdése.

(4) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg

- az Flt. 58. §-a (5) bekezdésének e) pontjában az „1-2. pontban” szövegrész helyébe az „1-3. pontban” szövegrész;
- a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 21. §-ának (2) bekezdésében a „szellemi tevékenység” szövegrész helyébe a „szellemi tevékenység, továbbá a közérdekű önkéntes tevékenység” szövegrész;

- c) az Szt. 4. §-a (1) bekezdése a) pontjának második mondatában a „fogytékossági támogatás” szövegrész helyébe a „fogytékossági támogatás, továbbá a fogadó szervezet által az önkéntesnek külön törvény alapján biztosított juttatás” szövegrész;
- d) a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 87. §-a 9. pontjának első mondatában a „polgári szolgálatban” szövegrész helyébe a „polgári szolgálatban, az önkéntes jogviszonyban” szövegrész;
- e) a Met. 6. §-a (1) bekezdésének c) pontjában a „k) pontok” szövegrész helyébe a „k), q) pontok” szövegrész;
- f) a Tao. 3. számú melléklete B) fejezetének 8. pontjában a „munkaviszonyban álló” szövegrész helyébe a „munkaviszonyban vagy önkéntes jogviszonyban álló” szövegrész;
- g) a Tbj. 5. §-a (1) bekezdésének g) pontjában a „munkát végző személy” szövegrész helyébe a „munkát végző személy – a külön törvényben meghatározott közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy kivételével –” szövegrész,
- h) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- ha) 15. §-a (8) bekezdésének első mondatában a „munkakörben” szövegrész helyébe a „munkakörben, valamint önkéntes jogviszonyban” szövegrész,
- hb) 92. §-a (4) bekezdésében az „önkéntes segítők” szövegrész helyébe az „önkéntesek” szövegrész;
- i) a Kszt. 14. §-ának (4) bekezdésében a „támogatót” szövegrész helyébe a „támogatót, az önkéntest” szövegrész;
- j) az Ett.
- ja) 17. §-ának (3) bekezdésében az „önkéntes segítőként” szövegrész helyébe az „önkéntesként” szövegrész,
- jb) 17. §-ának (4) és (5) bekezdésében az „önkéntes segítő” szövegrész helyébe az „önkéntes” szövegrész lép.

